

સુરતને આંગણે પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીના દિવ્ય સાંનિધ્યમાં યોજાયેલ 'શ્રી સ્વામિનારાયણ સત્સંગ ઉત્કર્ષ સભા'

શ્રી સ્વામિનારાયણ ચિંતન

વર્ષ :- ૩, અંક :- ૫, તા. ૨૦-૧૧-૦૭

:: સંસ્થાપક ::

પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી

આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજ

:: અધ્યક્ષ ::

પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી

ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજ

:: પ્રયોજક ::

પૂ. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી

:: પ્રકાશક ::

શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર - સરધાર વતી

કો. સ્વામી શ્રી વિરક્તસ્વરૂપદાસજી

:: તંત્રી ::

સાધુ દિવ્યસ્વરૂપદાસજી

:: સંપાદક ::

સ્વામી આનંદસ્વરૂપદાસજી (વેદાંતાચાર્ય)

સંપ્રદાયનો સર્વાંગી વિકાસ કરતું શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર - સરધારનું રજિસ્ટર્ડ મુખપત્ર ઈ.સ. ૨૦૦૫ના ઓક્ટોબર માસથી પ્રારંભાયેલું, દર માસની ૨૦ તારીખે પ્રકાશિત થતું, આપના સમગ્ર કુટુંબ - પરિવારમાં આનંદ અને સંસ્કારની સૌરભ પ્રસરાવે અને જીવનનું અનેક ઘડતર કરતું સામયિક.

:: લવાજમના દર ::

પંચવાર્ષિક : રૂ. ૩૫૦/-

પચીસ વર્ષ લવાજમ : રૂ. ૭૫૦/-

પરદેશમાં લવાજમ : \$ 130 U.S.A.

: £ 100 U.K.

:: લવાજમમાં ગ્રાહક પત્રવ્યવહાર ::

‘ચિંતન કાર્યાલય’

શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર - સરધાર

તા.જ. રાજકોટ - ૩૬૦૦૨૫ ફોન. ૦૨૮૧ - ૨૭૮૧૨૧૧

www.sardhardham.org

E-mail : amrutdhara2003@yahoo.com

“હાલા લાગે વાલપના વેણ...”

“...જે ભગવાનનો ભક્ત હોય તેને નિત્ય પ્રત્યે ભગવાનની પૂજા કરીને ને સ્તુતિ કરીને ભગવાન પાસે એમમાગવું જે, ‘હે મહારાજ ! હે સ્વામિન ! હે કૃપાસિંધો ! હે શરણાગતપ્રતિપાળક !’ કુસંગી થકી મારી રક્ષા કરજ્યો...”

“...અને વળી એમપ્રાર્થના કરવી જે, ‘હે મહારાજ ! કામ, ક્રોધ, લોભ, મોહ, અહંકાર, ઈર્ષ્યા અને દેહાભિમાન એ આદિક જે અંતઃશત્રુ તે થકી રક્ષા કરજ્યો અને નિત્ય તમારા ભક્તનો સમાગમદેજ્યો.’ એવી રીતે નિત્યે ભગવાનની પ્રાર્થના કરવી...”

- ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ (વચ. પ્ર. પ્ર. ૪૮)

:: અનુક્રમણિકા ::

પ્રાર્થના :

૧

- સાધુ અમૃતસ્વરૂપદાસ, ગુરુ : પૂ. સ.ગુ. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી ૦૪

૨

પ્રાર્થના કરીએ શ્રીહરિજીના શ્રીચરણોમાં.....!!!

સાધુ અમૃતસ્વરૂપદાસ તથા પા. સર્વમંગલ ભગત - સરધાર ૦૮

૩

સંપ-સુહૃદભાવ-એકતા...

- સાધુ દિવ્યસ્વરૂપદાસ, ગુરુ : પૂ. સ.ગુ. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી ૧૨

૪

સત્યને માટે બધું છોડી શકાય, બધાને માટે સત્યને છોડી ન શકાય.....!!!

- પા. લલીત ભગત, ગુરુ : પૂ. સ.ગુ. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી ૧૮

૫

નથી જોતા સંતવિહોણા વર્ષો અને યુગોના જીવન....!

- સાધુ યોગેશ્વરદાસ, ગુરુ : પૂ. સ.ગુ. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી ૨૨

૬

સત્સંગ સમાચાર પત્રિકા...

અહેવાલ :- સ્વામી ધનશ્યામદાસજી - રઘુવીરવાડી-વડતાલ તથા સાધુ અમૃતસ્વરૂપદાસ - સરધાર ૨૪

૭

શ્રી સ્વામિનારાયણ સત્સંગ છાવણી - ૨૦૦૭

૨૮

૮

દિવ્ય અમૃતવાણી

સંકલન : પા. ખુશાલ ભગત, ગુરુ : પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી ૩૦

૯

શ્રી સ્વામિનારાયણ સ્પેશ્યલ ટ્રેનયાત્રા

અહેવાલ :- સ્વામી ધનશ્યામદાસજી - રઘુવીરવાડી-વડતાલ તથા સાધુ અમૃતસ્વરૂપદાસ - સરધાર ૩૨

આત્માને સ્વસ્થ અને બળવાન બનાવવાનું સાધન છે એક -

પ્રાર્થના :

આપણે એ સત્વને કેમ ભૂલી જઈએ છીએ ?

- સાધુ અમૃતસ્વરૂપદાસ, ગુરુ : પૂ. સ. ગુ. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી

પ્રાર્થના જીવનનું આવશ્યક તત્ત્વ છે. પ્રાર્થના સંકટ નિવારીને સહાયતા કરે છે. આપણે દરરોજ ભોજન કરીએ છીએ, વસ્ત્ર પહેરીએ છીએ, નિદ્રા લઈએ છીએ, જીવનનો વ્યવહાર ચલાવીએ છીએ, પૈસા લઈએ કે આપીએ છીએ. જ્યારે આ સમસ્ત કાર્ય, વ્યવહાર નિત્ય ચાલે છે તો પ્રાર્થના પણ દરરોજ હોવી જોઈએ. આના માટે આપણે નિયમ બનાવી લેવો જોઈએ - પ્રાર્થના નહીં તો ભોજન નહીં. તેથી જ શ્રી સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયમાં શ્રીજીમહારાજે પોતાના આશ્રિતોને નિત્ય બ્રાહ્મમુહૂર્તમાં અને સંધ્યાકાળે ઘર કે મંદિર હોય સર્વે ઠેકાણે ભગવાનની પૂજાની સાથે પ્રાર્થના કરવાનો આદેશ આપ્યો છે.

મહંમદ પયગંબર, ઈસુખ્રિસ્ત, ભગવાન બુદ્ધ અને મહાવીર સ્વામી વગેરેએ પણ પ્રાર્થના પર વિશેષ ભાર મૂક્યો છે. એ મહાન પથદર્શકોના ચીંધેલા ચીલે ચાલવાથી જ જીવન ધન્ય બને છે. અને પ્રાર્થનાનો મહિમા ગાતા મહાપુરુષો થાક્યા નથી.

શ્રી રવિશંકર મહારાજ કહે છે :- “સ્તુતિ એટલે ભગવાનની શક્તિ અને તેમના ગુણોનો મહિમા ગાઈએ તે. એવા ગુણો આપણામાં આવે એવી એની પાસે માગણી કરવી એનું નામ પ્રાર્થના.”

“પ્રાર્થના સર્વોપરી ક્રિયા છે, સર્વોપરી વિચાર છે, મનુષ્યની શક્તિને પરમાત્માના સામર્થ્ય સાથે જોડનારી કડી છે.” - મહર્ષિ શ્રી અરવિંદ

મહાત્મા ગાંધીજી પ્રાર્થનાની સમજણ પાડતા કહે છે :- “પ્રાર્થના કોઈ ડોશીમાંનું

નવરાશનું રમકડું નથી. શુદ્ધ સમજણ સાથે પ્રાર્થના કરવામાં આવે તો તે સૌથી વધુ સમર્થ સાધન બની જાય છે.”

પ્રાર્થના એટલે સર્વેશ્વરની અંતઃકરણપૂર્વકની આરાધના.

પ્રાર્થના આપણાં જીવનને પવિત્ર કરે છે. અને મનને નિર્મળ કરે છે. વર્તમાન સમયમાં માનવજીવનમાં દિનપ્રતિદિન ધાંધલ-ધમાલ વધતા જાય છે. અશાંતિની ઊંડી ગર્તામાં ધકેલાતા આપણાં જીવનને પ્રાર્થના જ ધબકતું રાખી શકે. જાણે-અજાણે કરેલા સઘળા કર્મોની દીનબંધુ આગળ કબુલાત કરવાથી આપણું હૃદય હળવું બને છે.

પ્રાર્થના એ હૃદયનું સ્નાન છે. પ્રાર્થનાના પવિત્ર ઝરણામાંથી આપણાં મનના મેલ ધોવાઈ જાય છે અને કુત્સિત વાસનાનો ક્ષય થાય છે. અપવિત્ર વિચારોને દૂર કરવાનો જો કોઈ શ્રેષ્ઠ વિકલ્પ હોય તો તે પ્રાર્થના છે.

પ્રાર્થના આત્માનો ખોરાક છે. આપણને શરીરના ખોરાકની તો સમજણ પડે છે, પણ શરીરની અંદર જે ચૈતન્ય આત્મા છે, તેના ખોરાકની ખબર નથી. એનો ખોરાક પ્રાર્થના છે. પ્રાર્થના આત્માની શક્તિ છે. પ્રાર્થના

કરીને પ્રામાણિકપણે પુરુષાર્થ કરવામાં આવે તો દરેક ક્ષેત્રમાં વ્યક્તિને સફળતા મળે છે અને શાંતિ થાય છે.

પ્રાર્થના આત્માનો વિશ્રામ છે. મહેનત કરીને આપણે દેહ થાકી જાય છે ત્યારે આપણે આરામ કરી લઈએ છીએ, તેમ અંદર જીવ પણ થાકી જાય છે. એને આરામની જરૂરિયાત છે. એ આરામ એને પ્રાર્થનામાંથી મળે છે.

પ્રાર્થના એ આત્માનો વ્યાયામ છે. શરીરને સ્વસ્થ રાખવા અને વધારે બળવાન બનાવવા માટે બધા વ્યાયામ કરે છે. તેમ આત્માને સ્વસ્થ અને બળવાન બનાવવાનું સાધન છે એક - પ્રાર્થના.

પ્રાર્થના જીવનનું બળ છે. વિષમ પરિસ્થિતિમાં મુકાયેલા, શોકમાં ડૂબેલા, હતાશ, પોતાને અસહાય અને અંધકારમાં ખોવાયેલા અનુભવતા જીવાત્માને, સાચા હૃદય અને આર્તનાદથી ભાવનાની સાથે કરેલી પ્રાર્થના તેની પરિસ્થિતિમાંથી ઉપર ઊંચકી લઈ ભગવાન સાથે સંબંધ જોડી આપે છે.

પ્રાર્થના ક્યારેય ખાલી જતી નથી. લોકો કહે છે કે પ્રાર્થના માત્ર શબ્દો દ્વારા જ થાય છે ત્યારે સફળતાનો અંશ ઘટી જાય છે. પ્રાર્થના જો હૃદયથી કરવામાં આવે તો પ્રગટ થતા જ અથવા પ્રગટ થયા પહેલાં જ પૂરી થઈ જાય છે. પ્રાર્થનામાં જ તેની પૂર્ણતા છુપાયેલી છે. મનથી કરેલી પ્રાર્થના શ્રેષ્ઠ છે.

‘પ્રાર્થના’ શબ્દને સમજીએ તો એનું મૂલ્ય આંકી શકાય તેમ નથી. કારણ કે પ્રાર્થનાની ઉપર તો બસ ભગવાન જ છે, બીજું કંઈ નહીં. પ્રાર્થના પ્રભુના દરવાજાની ચાવી છે. પ્રાર્થનાથી મનોદ્વાર જો ખૂલી ગયા તો પરમાત્મા મળ્યા જ સમજો. સાચી પ્રાર્થનાના અભાવે જ લોકોને પરમાત્મા નથી મળતા.

પ્રાર્થનાનો અર્થ માગવું તેવો નથી થતો. માગીએ તો પ્રાર્થનાનું મૂલ્ય ઘટી જાય છે, પરંતુ આપણે તો પ્રાર્થનાનો એ જ અર્થ માન્ય રાખ્યો છે કે માગનાર વ્યક્તિને આપણે પ્રાર્થી કહીએ છીએ અને પ્રાર્થનાનું પ્રયોજન જ ‘માગવું’ એવું હોય છે. લોકોને જ્યારે કંઈક માગવું હોય છે ત્યારે જ પ્રાર્થના કરે છે એટલે જ તેમની પ્રાર્થનાનો કોઈ અર્થ કે સાર રહેતો નથી. તેમની વારંવાર પ્રાર્થના કરવા છતાં જ્યારે તે વ્યર્થતા અનુભવાય ત્યારે સ્વાભાવિક રીતે જ શંકાઓ ઉદ્ભવે છે. જ્યારે પ્રાર્થના જ પૂરા અંતઃકરણથી ન થઈ હોય તો પરમાત્માનું પ્રમાણ પણ કેવી રીતે મળે? પ્રાર્થનાની પૂર્ણતામાં જ તેનું પ્રમાણ રહેલું છે. સાચા હૃદયથી પ્રાર્થના ન કરવામાં આવે તો પ્રાર્થના નિષ્ફળ બની જાય છે, ખંડિત થઈ જાય છે. થોડી ઘણી બાકી રહેલી ભગવાન પરની આસ્થા પણ વહેલા-મોડી ઊડી જાય છે.

આ સદીમાં પરમાત્મા પરથી આસ્થા ઊઠી જવાનું કારણ આ જ છે કે લોકો પ્રાર્થના કરવાની કલા ભૂલી ગયા છે. તે કલાનું પહેલું સૂત્ર છે - માગવું નહીં, આપવું. પરમાત્મા પાસેથી શું માગવાનું છે? તેમણે કેટલું આપ્યું છે, જીવન આપ્યું છે, બીજું શું જોઈએ?

પ્રાર્થના જો માગણી બની જાય તો તેનો અર્થ થયો - ફરિયાદ. આટલું પૂરતું નથી, થોડું વધારે જોઈએ. પ્રાર્થના થવી જોઈએ ધન્યવાદની કે જે આપ્યું તે મારી પાત્રતાથી વધારે છે. મારી એવી કોઈ યોગ્યતા તો હતી નહીં કે મને જીવન મળે. મારી એવી કોઈ પાત્રતા તો હતી નહીં કે આટલા ફૂલ મારા જીવનમાં પથરાય, આટલાં ગીત મારા જીવનમાં લહેરાય. કૃતજ્ઞતામાં ઝૂકી જવાનું નામ પ્રાર્થના છે. ધન્યવાદમાં ઝૂકી જવાનું નામ પ્રાર્થના છે.

પ્રાર્થના એટલી ઊર્જાપૂર્ણ ઘટના છે કે તે શરૂ પણ થઈ જાય કે તેનો તણખો પણ અડી જાય તો પછી આખા જંગલમાં આગ લાગી જાય છે. આ તણખો જો મારી-તમારી અંદર પડી ગયો તો મારી-તમારી અંદર ધન્યતાના ભાવનું ઝરણું વહેવું શરૂ થઈ જશે. પછી તમે માગી નહીં રહ્યા હોવ. તમે તમારી જાતને સમર્પિત કરવા ઈચ્છશો. તમે કહેશો કે - હે મહારાજ ! મને આપનો બનાવીને અપનાવી લો. બસ આ જ સાચી પ્રાર્થના છે કે જેવી રીતે નદી પોતાની જાતને સાગરમાં સમાવી દે છે.

ભગવાનની સમીપ જવા માટેનું માધ્યમ છે પ્રાર્થના...

પ્રાર્થના એટલે પરમાત્મા સાથે ગોઠિ...

પ્રાર્થના એટલે અંતર્યામી સાથેનો સંવાદ...

પ્રાર્થના એટલે પરમાત્મા સાથેનો હસ્તમેળાપ...

મહંમદ સાહેબ કહે છે :- “પ્રાર્થના ધર્મનો સ્તંભ અને સ્વર્ગની ચાવી છે.”

રાષ્ટ્રપિતા મહાત્મા ગાંધીજી પ્રાર્થનાને ઘણું મહત્ત્વ આપતા. તેઓ ક્યારેય પ્રાર્થના કરવાનું ચૂકતા નહિ.

એકવાર તેઓ રાત્રે બે વાગે ઊઠ્યા ને રડતાં રડતાં પ્રાર્થના કરવા લાગ્યા. કોઈએ તેનું કારણ પૂછ્યું. ત્યારે તેમણે જવાબ આપ્યો : “જેની કૃપાથી હું જીવું છું તે ભગવાનને હું ભૂલી ગયો તેથી મોટી બીજી કંઈ ભૂલ હોઈ શકે?”

પ્રાર્થનામાં શબ્દો કરતાં હૃદય વધુ મહત્ત્વનું છે. પ્રાર્થનામાં હૃદય વગરના શબ્દો કરતાં શબ્દો વિનાનું હૃદય હોય તો વધુ સારું.

આ પ્રાર્થનાઓ ભારતને એક નવી ઓળખ આપી શકે તેવું સામર્થ્ય ધરાવે છે : ‘India, the land of prayers !’ સાચે જ, ભારત પ્રાર્થનાઓની ભૂમિ છે, અને પ્રાર્થના ભારતીયોની શ્રેષ્ઠ મૂડી બની રહી છે.

પરંતુ ભારતીયોની નવી પેઢીને આ પૈકી કેટલી પ્રાર્થનાઓ યાદ હશે? કેટલી પ્રાર્થનાઓ વિશે તેમને જાણ હશે?

ભારતમાં પ્રત્યેક શાળા-કોલેજમાં પ્રારંભે પ્રાર્થના કરવાનો રિવાજ હવે વિસરાતો જાય છે. કેટલીય શાળા-કોલેજમાં પ્રાર્થના બંધ કરી દેવાઈ છે, અને મોટા ભાગની બાકી વધેલી શાળાઓમાં કોઈ મહત્ત્વ વિના પ્રાર્થનાઓનું ચક્ર યંત્રવત્ ચાલ્યા કરે છે!

રોજિંદા જીવન સાથે પ્રાર્થનાનો નાતો

“...ભગવાનની
આગળ
હૃદયપૂર્વક
કહેલી સાચી
પ્રાર્થના કદી
વ્યર્થ જતી
નથી. પ્રત્યેક
પોકારનો ઉત્તર
મળે છે. પરંતુ
એને
ભૌતિકરૂપમાં
સિદ્ધ થતાં
કેટલોક સમય
લાગે છે...”

- પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી
ભાવિઆચાર્ય શ્રી
નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રી
- વડતાલ

જાળવનારા સજ્જનોને જૂનવાણી ગણાવતી આપણી કોલેજિયન પેઢીને, અઢાકારોમાં રસ છે તેટલો રસ કદાચ પરમાત્મામાં કે તેમની પ્રાર્થનામાં નથી રહ્યો.

ઘરોમાં ગૃહિણીઓના કંઠે નિત્ય સવાર-સાંજ થતી પ્રાર્થનાઓનાં સ્વરો અને દંશ્યો પણ ટી.વી.ના યુગમાં દુર્લભ બનતાં જાય છે.

પરંતુ ભવિષ્યમાં ફરી પાછો પ્રાર્થનાનો એ વારસો જાગ્રત કર્યા સિવાય ચાલે તેમનથી. કારણ કે વિશ્વમાં હવે પરિવર્તનનો પવન ફૂંકાયો છે. વિજ્ઞાન કે આધુનિકતાના નામે પ્રાર્થનાના આ દેશમાં પ્રાર્થનાઓ કોરાણે મુકાતી રહી છે, ત્યારે જગતમાં બીજે શું બની રહ્યું હશે?

પ્રાર્થના હંમેશા સમર્થની જ થાય છે. સમર્થ પુરુષ અથવા પુરુષોત્તમનારાયણ પાસે પ્રાર્થક દીનભાવે યાય છે. એ જો લૌકિક યાચના કરે તો તેનું ફળ ક્ષણજીવી નીવડે છે. પારલૌકિક યાચનાનું ફળ દીર્ઘજીવી છે. તેમાં પણ પરબ્રહ્મ પરમાત્મા પાસે કરેલી પ્રાર્થનાનું ફળ અપુનર્ભવાય - શાશ્વત બની રહે છે.

પ્રાર્થના, યાચના, અભ્યર્થના, વિનંતી - શબ્દોને પોતપોતાનું અલગ ક્ષેત્ર છે. વિનંતી કોઈ આદેશને અનુસરાવવા થતી હોય છે. યાચના-અભ્યર્થના સમાનાર્થી છે. ધન-પુત્રાદિક પદાર્થોની માગણીને યાચના કહે છે.

‘પ્રાર્થના’ શબ્દ આ સૌ કરતાં જુદું નિરાળું સ્થાન ધરાવે છે. અને સીધો હૃદય સાથે સંબંધ છે. પ્રાર્થના કરવામાં આવતી નથી, થઈ જાય છે. એટલે જ પ્રાર્થના ભગવાન સાથેની મુલાકાત છે. પ્રાર્થનામાં શબ્દોનું નહિ પણ શુદ્ધ હૃદયનું મહત્ત્વ છે.

પરમાત્મા પાસે પ્રાર્થના કરનાર પાપીનું હૃદય પણ પવિત્ર થઈ જાય છે. કાદવથી ખરડાયેલો હોય કે શુદ્ધ હોય - ગંગા બંનેને પોતાના નીરથી નવડાવે છે, તેમ ભગવાનને ખરા અર્થમાં ભગવાન માનીને કરાયેલી પ્રાર્થના સત્ત્વવાળી હોય છે. કાદવનું પ્રક્ષાલન કરવું એટલો જ માત્ર મહિમા ગંગા નદીનો નથી, પાપીનાં પાપ પણ એ પખાળે છે અને એ જ એનું મુખ્ય કાર્ય છે.

પરબ્રહ્મ પરમાત્મા અને મહાપુરુષો પાસે કરાયેલી પ્રાર્થનાઓ કદી નિષ્ફળ જતી નથી. પાપ, તાપ અને સંતાપ - ત્રણે તેઓની પાસે ટળી જાય છે. નિર્દોષ થઈ જવાય છે. સદ્ગુણોનું વન પાંગરે છે. દુર્ગુણો દૂર થાય છે.

ગાંધીજી પ્રાર્થનાનો સમય કદી ચૂકતા નહિ. તેઓ કહેતા : “પ્રાર્થના વધુ સારા, વધુ શુદ્ધ-પવિત્ર થવાની આપણી આતુરતાને સૂચવે છે. હું મારું કોઈ પણ કામપ્રભુ પ્રાર્થના વગર કરતો નથી.”

સરળ હૃદયથી, સૌના કલ્યાણને ધ્યાનમાં રાખીને, દરેક પળે દરેક સમયે પ્રાર્થનામય બનીને, ઈચ્છા પૂર્ણ કરવાની ઈચ્છા પણ ભગવાનને સોંપીને કરાયેલી જ પ્રાર્થના ફળદાયી નીવડે છે.

પ્રાર્થના કરવા માટે સ્થળ, કાળ અને ભાષાનું બંધન નથી. ગમે ત્યારે ગમે ત્યાં પોતાની મનગમતી ભાષામાં પ્રાર્થના કરી શકાય છે. અમુક ભાષા જ ભગવાન સમજે અને અમુક ન સમજે એવું નથી. ભગવાન સર્વજ્ઞ છે, તે તો બધી જ ભાષાઓ જાણે છે.

પ્રાર્થનામાં ભાષા કરતા ભાવને પ્રાધાન્ય આપવું જોઈએ. આપણને ધ્યાન, ચિંતન અને ભજન માટે જે વાતાવરણ ઉપકારક થાય તેવું હોય ત્યાં શીઘ્ર સફળતા મળે છે.

રાષ્ટ્રપિતા મહાત્મા ગાંધીજી કહે છે : “...જે પોતાની અંદર દિવ્ય જ્યોતિ પ્રગટાવવા માટે વ્યાકુળ બની રહ્યો હોય, તેમણે પ્રાર્થનાનો આશ્રય લેવો જોઈએ. પરંતુ પ્રાર્થના શબ્દો કે કાનની ક્રિયા માત્ર નથી, કેવળ મંત્રજાપ નથી. તમે ગમે તેટલા રામનામના જાપ કરો, પરંતુ જો એનાથી આત્મામાં ભાવનો સંચાર ન થાય તો તે વ્યર્થ છે. પ્રાર્થનામાં શબ્દહીન હૃદય, હૃદયહીન શબ્દોથી સારું ગણાય. પ્રાર્થના સ્પષ્ટરૂપે આત્માની વ્યાકુળતાની પ્રતિક્રિયા હોવી જોઈએ...”

જ્યારે પ્રાર્થના કરવા બેસો ત્યારે મનની અંદર એવો ભાવ રાખવો કે ભગવાન સિવાય મારું આ કાર્ય થઈ શકે એવું જ નથી. આમાં ભગવાન સિવાય કોણ મને સહાયરૂપ થઈ શકે ? કોઈ જ નહીં. માતા-પિતા, ભાઈ-બહેન, કાકા-કાકી, કોઈ પદાર્થ, કોઈ વિદ્યા કે કોઈ શક્તિ મને સહાય કરી શકશે નહીં. આમાં સહાય કરે એવા તો એક ભગવાન છે. ગજેન્દ્રમોક્ષ અને દ્રૌપદીનો પ્રસંગ પ્રાર્થના માટેનાં આદર્શ દેખાંતો છે. હાથીએ પ્રાર્થના કરી અને એની ભગવાને સાંભળી. હાથીએ કઈ ભાષામાં પ્રાર્થના કરી હશે ? ભગવાનને કોઈ ભાષાની જરૂરિયાત છે. આવો જ બીજો પ્રસંગ મહાભારતમાં દ્રૌપદીનો છે. દ્રૌપદીનાં જ્યારે ચીર ખેંચાયાં ત્યારે તેની મદદે તેના સમર્થ પતિદેવો કે ભિષ્મપિતામહ કોઈ ન આવ્યું. જીવનમાં અમુક ક્ષણો એવી આવતી હોય છે કે બધા ખસી જાય છે અને સાથે કોઈ રહેતું નથી. એ વખતે એક ભગવાન જ સાથે રહેતા હોય છે. એ કોઈ દિવસ ખસવાના નથી. દ્રૌપદીને લાગ્યું કે આમાં ભગવાન સિવાય મારી કોઈ મદદ કરે એમ નથી. તેના મુખમાંથી ‘હે કૃષ્ણ’ એવો અવાજ નીકળી પડ્યો. આમ, તેણે અંદરથી કરેલી પ્રાર્થના સંભળાણી છે.

પોતાના શરીર-સુખ અર્થે કરાતી પ્રાર્થનાને યાચના કે અભ્યર્થના કહેવાય. બીજાના સુખ માટે કરાતી એ જ યાચના ‘પ્રાર્થના’ બની જાય છે. પરંતુ એ પણ લૌકિક ગણાય છે. પ્રાર્થના અધ્યાત્મ ત્યારે બને છે જ્યારે કેવળ સ્વ-પર મોક્ષાર્થે એનો વિનયોગ થાય.

શ્રીજીમહારાજ પણ વચનામૃત ગઢડા અંત્ય પ્રકરણના ૩૯માં ભગવાન પાસે શું માગવું તેની રીત શીખવતાં હનુમાન, નારદ, પ્રહ્લાદના દેખાંત આપીને કહે છે :- “...એ જે મોટા મોટા ભગવાનના ભક્ત તેમણે પણ ભગવાન પાસે એમ જ માગ્યું છે જે, અહંમત્વરૂપ માયા થકી રક્ષા કરજ્યો અને તમારે વિષે પ્રીતિ થજ્યો અને એ માયાને તર્યા હોય ને તમારે વિષે પ્રીતિવાળા હોય એવા જે સાધુ તેનો સંગ થજ્યો અને સાધુને વિષે હેત ને મમત્વ થજ્યો. માટે આપણે પણ એમ કરવું ને એમ માગવું અને એનો શ્રવણ, મનન, નિદિધ્યાસ કરવો...”

આમ, ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે લૌકિકી પ્રાર્થનાને ક્યાંય સ્થાન આપ્યું નથી. પોતાના આશ્રિતને અધ્યાત્મના સર્વોચ્ચ શિખર પર લઈ જવાની એમની આ હિમાયત છે.

શ્રીજીમહારાજ પોતાના આશ્રિતોને લૌકિક પ્રાર્થના ન કરવા અંગે ઉપદેશ આપતાં કહે છે :- “... અને તે ભગવાન છે તે આ દેહના પ્રવર્તાવનારા છે. તે ગમે તો દેહને હાથીએ બેસારો ને ગમે તો બંદીખાનામાં નંખવો અને ગમે તો આ દેહમાં કોઈક મોટો રોગ પ્રેરો, પણ કોઈ દિવસ ભગવાન આગળ એવી પ્રાર્થના કરવી નથી જે, ‘હે મહારાજ ! આ મારું દુઃખ છે તેને ટાળો.’” શા માટે જે, આપણે પોતાના દેહને ભગવાનના ગમતામાં વર્તાવવો છે તે જેમએ ભગવાનનું ગમતું હોય તેમજ આપણે ગમે છે; પણ

ભગવાનના ગમતા થકી પોતાનું ગમતું લેશમાત્ર પણ નોખું રાખવું નથી અને આપણે જ્યારે તન-મન-ધન ભગવાનને અર્પણ કર્યું ત્યારે હવે ભગવાનની ઈચ્છા તે જ આપણું પ્રારબ્ધ છે. તે વિના બીજું કોઈ પ્રારબ્ધ નથી...”

(વચનામૃત : ગ.અં.પ્ર. ૧૩)

અધ્યાત્મના પથિકને એમણે એકવાર પોતાનો ગણ્યો, અપનાવ્યો પછી છેવટ સુધીની સંભાળ તેઓ લેતા રહ્યા છે. ક્યાંક કડક પણ થયા છે.

એમણે ભક્તોને પુરુષાર્થ કરવા પ્રેર્યા છે તે અધ્યાત્મના પથિક બનાવવા માટે જ. એમના ભક્તોએ પણ એમની પાસે જ્યારે જ્યારે એવો મોકો મળ્યો છે ત્યારે પ્રાર્થના કરી છે - તેમાં ઉપરોક્ત કહેલ વચનોનો વિસ્તાર છે. ભક્તચિંતામણીના પ્રકરણ ૬૪મા સ.ગુ. શ્રી નિષ્કુળાનંદ સ્વામીએ ભક્તોની પ્રાર્થનાને -

**‘મહા બળવંત માયા તમારી, જેણે આવરીયાં નરનારી;
એવું વરદાન દીજિયે આપે, એહ માયા અમને ન વ્યાપે.’**

ઈત્યાદિ શબ્દોમાં સુંદર રીતે ગૂંથી છે. એ પ્રાર્થનામાં અધ્યાત્મનું તેજ નિખરે છે જે દુન્યવી મોહજંજાળથી અનંત યોજનો દૂર છે, પ્રકૃતિપુરુષના લોકથી, મહામાયાથી પર છે, પૂર્ણ પુરુષોત્તમનારાયણની પરાભક્તિના અધિકારી થવાની એમાં તાકાત છે.

આમ, પ્રાર્થના તો દરેક વ્યક્તિની અંગત મૂકી છે, બુઝાતા દીપકનું ઘૃત-સિંચન છે. પ્રાર્થના કરનારનો ભૂતકાળ ઓગળી જાય છે, નવતર જીવનની ઉજાસભરી કેડીએ, શાંતિનાં નીરવ પગલે પ્રભુની હૃદયઝાંખી થાય છે. વિષમ દેશકાળમાં અસહ્ય દુઃખોમાં, અંતઃશત્રુઓ સામેના જંગમાં, પરોપકારી હિતમાં પ્રામાણિકપણે કરાયેલી પ્રાર્થનાઓ પરમાત્માના હૃદયદ્વારે રણઝણતી સુવર્ણ-ધુધરીઓ છે.

આમ, જે ‘પ્રાર્થના’ કરે છે તેના તમામ દુઃખો ભાગી જાય છે. જે કોઈ સાચા હૃદયે પ્રાર્થના કરે છે તેને તેનો ચોક્કસ અનુભવ થાય છે. આપણે પણ અહિં નૂતન વર્ષના નવલા દિવસોના શુભારંભમાં હૃદયના નિષ્કામભાવ સાથે કરાયેલી પ્રાર્થના દ્વારા પરબ્રહ્મ પરમાત્મા ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણને રીઝવવા પ્રયત્ન કરીએ :

‘બહોત કી હે મૈને બે ફજૂત બાતે, અબ જપેજાપ તેરા હો જના યાહતા હું;
કૃપાસિંધુ તેરી મેં કૃપા યાહતા હું, કી હુંઈ કસુરો કી ક્ષમા યાહતા હું;
ઉધારીમેં બીતી હુંઈ મેરી આધી ઉંમર, જિંદગીમેં અબ કછુ જમા યાહતા હું.’

❖ ❖ ❖ ❖ ❖

‘જો ખીલ ન શકે વો ફૂલ હમહૈ, આપકે ચરણોકી ધુલ હમહૈ;
દયા કી દૈષ્ટિ સદા હી રખના, હમ માસુમ બાલક હે આપકે.’

નૂતન વર્ષના નવલા દિવસોમાં...

પ્રાર્થના કરીએ શ્રીહરિજીના શ્રીચરણોમાં...!!!

સાધુ અમૃતસ્વરૂપદાસ તથા પા. સર્વમંગલ ભગત - સરધાર

પ્રાર્થના એ અહંનો ઓગળતો પ્રવાહ છે...

પ્રાર્થના માગણ નથી, પરમાત્માની ઝંખના છે...

પ્રાર્થના નવરાશની પળોનું મનોરંજન નથી, તો ?

પ્રાર્થના પ્રભુ સાથેનું અંતરનું જોડાણ છે...

પ્રાર્થના એ સ્વદોષનો એકરાર છે...

પ્રાર્થના એ વાણીનો વિલાસ નથી, પરંતુ

પ્રાર્થના અંતરની અરજી છે...

પ્રાર્થના એ બહારનો દેખાવ નથી,

પરંતુ અંતરનું ઊંડાણ છે...

પ્રાર્થના એ કલમની કારીગરી નથી,

પણ અશ્રુની ધારા છે...

પ્રાર્થના તો પરમતત્ત્વને પરવશ કરે છે.

પ્રાર્થના એટલે પરમપિતા પરમાત્મા સમીપમાં છે,

એમ અનુભવવું અને તે પ્રમાણે જીવન કરવું...

ભારત પ્રાર્થનાઓની ભૂમિ છે અને પ્રાર્થના ભારતીઓની શ્રેષ્ઠ મૂડી બની રહી છે. હિમાલયથી લઈને કન્યાકુમારી સુધીના આ ઉપખંડની ધરતી પર વેદો અને ઉપનિષદોના સમયથી આજપર્યંત પ્રાર્થનાઓનો ભાગ માં લાંબી યાદી છે પાછી પ્રાર્થના ક

ગૂંજ્યો નથી ! માત્ર વેદો જ નહિ, પરંતુ એ પ્રાર્થના સાહિત્યની કેટલી ! અઢાર મહાપુરાણોનો સંયય હકીકતે પ્રાર્થનાઓનો મહાસંયય છે. તે ગજેન્દ્રની પ્રાર્થના હોય કે રાજા રંતિદેવની પ્રાર્થના હોય, પ્રત્યેક માં ભાવરસની પ્રબળતા શિખર પર બિરાજે છે. ઋગ્વેદ હોય યજુર્વેદ, ઈશાવાસ્ય ઉપનિષદ હોય કે શ્રીમદ્ ભાગવત - મહાભારત હોય કે રામાયણ, ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની પરાવાણી વચનામૃત હોય કે શ્રીમદ્ સત્સંગિજીવન વગેરે ગ્રંથ પરંપરા ઉપરાંત પ્રાંત-પ્રાંતના સંતો-ભક્તો-કવિઓના પ્રાર્થના કાવ્યો...! જેવા કે સુરદાસ અને કબીર, રહીમઅને રોહીદાસ, મીરાંબાઈ અને ગંગાસતી, મુક્તાનંદ સ્વામી અને પ્રેમાનંદ સ્વામી વગેરે સ્વામિનારાયણીય

અષ્ટકવિઓ... એ સંતકવિઓ અને એમની પ્રાર્થનાઓની એક વિરાટ યાદી પર જ એક સંશોધનપત્ર લખી શકાય તેમ છે. આ દેશમાં રંતિદેવ નામના રાજાએ કરેલી પ્રાર્થના પરોપકારના એક અજોડ ઇતિહાસસમી છે. અને જેતપુરમાં ધર્મધુરા ગ્રહણ કરતી વેળાએ વરદાનરૂપે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે કરેલી યાચના સકલ પ્રાર્થનાઓની ચરમસીમા છે.

પ્રાર્થના વિના ભારતીયો કોઈ કાર્ય શરૂ ન કરે ! પ્રાર્થના ભારતીયોના લોહીમાં છે ! પ્રાર્થના એ ભારતીયોના શ્વાસ છે, વિશ્વાસ છે. એટલે તો રાષ્ટ્રપિતા મહાત્મા ગાંધીજી કહે છે : “પ્રાર્થના વગર હું કશું કામ કરતો નથી. મનુષ્ય નબળાઈઓથી ભરેલો છે. હું તો એક પડતો આખડતો મથતોભૂલતો અને ફરી ફરી પ્રયત્ન કરતો અપૂર્ણ જીવ રહ્યો. પણ ઘણા આધ્યાત્મિક પ્રસંગોમાં, વકીલાતના પ્રસંગોમાં, સંસ્થાઓ ચલાવવામાં, રાજ્ય પ્રકરણમાં હું કહી શકું છું કે ‘મને ઈશ્વરે બચાવ્યો છે.’ જ્યારે બધી આશા છોડીને બેસીએ, બંને હાથ હેઠા પડે ત્યારે ક્યાંક ને ક્યાંકથી મદદ આવીને પડે છે એમમેં અનુભવ્યું છે. પ્રાર્થનાએ તો મારી જિંદગી બચાવી છે. પ્રાર્થના વિના હું કે દિવસનો ગાંડો જ થઈ ગયો હતો. મારી આત્મકથામાં તમે જોશો કે મને કડવામાં કડવા જાહેર તેમજ અંગત અનુભવો ઠીક પ્રમાણમાં થયા છે. એ અનુભવો થોડી વાર તો મને નિરાશામાં નાખી દેતા. તેમાંથી હું તર્યો તો તે એકમાત્ર પ્રાર્થનાને લીધે જ. હવે હું તમને જણાવું તે ‘સત્ય’ જે અર્થમાં મારા હાંડમાંસનું તત્ત્વ છે તે જ અર્થમાં ‘પ્રાર્થના’ નથી. પ્રાર્થના તો આત્મિક આવશ્યકતામાંથી મને લાધી છે. હું એવી હાલમાં આવી પડતો કે પ્રાર્થના વિના મને સખ જ ન વળે. અને ઈશ્વરમાં મારી શ્રદ્ધા વધતી ગઈ તેમપ્રાર્થનાની મારી ભૂખ પણ વધતી ગઈ.”

અધ્યાત્મવગરનું જીવન નકામું છે. વ્યવહારની જેમઆધ્યાત્મિક સાધનામાં પણ પ્રાર્થના અદ્ભૂત સાધન છે. સાધનાના માર્ગમાં તપ, ત્યાગ, યજ્ઞ યાત્રા, મંત્રજાપ ઘણી બધી વસ્તુઓ બતાવવામાં આવેલી છે. એમાં પ્રાર્થના પણ એક અગત્યની સાધના છે. એટલે તો ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ ગઢડા મધ્ય પ્રકરણના ૬૬મા વચનામૃતમાં કહે છે :- “...હે મહારાજ ! મારામાં જે જે ખોટ્ય હોય તે કૃપા કરીને નાશ કરજ્યો. જેમ કોઈક પુરુષને માથે કલંક આવ્યું હોય ને તે કલંક ટાળ્યાનો કોઈ સાઈદી ન હોય, ત્યારે તે લોઢાનો ગોળો રાતોચોળ હોય તેને ઉપાડીને પોતાનું કલંક ટાળે છે. તેમ જે દોષ ન ઓળખાતો હોય , ત્યારે તે દોષ ટાળવાને અર્થે ભગવાનની સ્તુતિ કરવી, એ તે લોઢાનો ગોળો ઝાલ્યા જેવી છે. એમ કરીને પોતાની ખોટ્યને ટાળવી...”

એવી જ રીતે ગઢડા પ્રથમપ્રકરણના ૪૮મા વચનામૃતમાં શ્રીજીમહારાજ કહે છે :- “...જે ભગવાનનો ભક્ત હોય તેને નિત્ય પ્રત્યે ભગવાનની પૂજા કરીને ને સ્તુતિ કરીને ભગવાન પાસે એમ માગવું જે, ‘હે મહારાજ ! હે સ્વામિન્ ! હે કૃપાસિંધો ! હે શરણાગતપ્રતિપાળક !’ કુસંગી થકી મારી રક્ષા કરજ્યો...” “...અને વળી એમ પ્રાર્થના કરવી જે, ‘હે મહારાજ ! કામ, ક્રોધ, લોભ, મોહ, અહંકાર, ઈર્ષ્યા અને દેહાભિમાન એ આદિક જે અંતઃશત્રુ તે થકી રક્ષા કરજ્યો અને નિત્ય તમારા ભક્તનો સમાગમ દેજ્યો.’ એવી રીતે નિત્યે ભગવાનની પ્રાર્થના કરવી...”

સ્વામી રામતીર્થ પરમહંસ પ્રાર્થનાનો અર્થ કરતા કહે છે :- “પ્રાર્થના કરવી એટલે ફરી ફરી શબ્દો ઉચ્ચારવા એમનહિ, પ્રાર્થના એટલે પરમાત્મા સાથે ગોઠડી પરમાત્માનુ ચિંતન અને અનુભવ”

સાચી ને સફળ પ્રાર્થના એટલે ઈચ્છું પરિણામ નહિ, પરંતુ પરમને પામવાની ઊંડી અભીપ્સા. પ્રાર્થના એટલે ભગવાન ઉપર સંપૂર્ણ વિશ્વાસ રાખી પોતાની પકડ છોડી દેવાની, બધું જતું કરવાની - પરમાત્મા જે કરે તે કરવા દેવાની તૈયારી.

અમારી પ્રાર્થના એટલા માટે નથી કે અમે જે માંગીયે તે તમારી પાસેથી મળે. અમારી પ્રાર્થના તો તમારા ભણી અમારા હૃદયને ખુલ્લાં કરવા માટે છે. જેથી અમારા દ્વારા તમારે જે કરવું હોય તે કરી શકો.

નૂતન વર્ષના નવલા દિવસોમાં ગત વર્ષની ભૂલોને ભૂલી જઈ નૂતન વર્ષમાં પ્રભુમય જીવન જીવાય તે માટે પ્રાર્થના કરીએ સર્વાવતારી, સર્વોપરી, સર્વકારણના કારણ પરબ્રહ્મ પૂર્ણપુરુષોત્તમઈષ્ટદેવ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના શ્રીચરણોમાં મહાપુરુષોના ઐતિહાસિક દૃષ્ટાંતો અને સ્વાનુભવના શબ્દો દ્વારા...

❖ એક ફકીર હતા. તેમણે તેના સંપૂર્ણ જીવન દરમ્યાન ભગવાનની બંદગી (પ્રાર્થના)ઓ કરી હતી. અંતે ભગવાને પ્રગટ થઈ કહ્યું : ‘ઓ ફકીર ! મેં તમારી એક પણ પ્રાર્થના સ્વીકારી જ નથી.’ આ રીતે ભગવાનના વાક્યને સાંભળી એ અલમસ્ત ફકીર નાચવા જ લાગ્યાં. આજુબાજુના બીજા લોકો જોનારાને તો આશ્ચર્ય થયું ! કોઈને થયું કે ગાંડો થઈ ગયો કે શું ? કોઈએ પૂછ્યું : ‘અરે, ફકીર ! ભગવાને તમારી પ્રાર્થનાનો અસ્વીકાર કર્યો છે, છતાં પણ તમો આટલા રાજી કે મ થયા છો ?’ ત્યારે ફકીરે કહ્યું : ‘ભગવાને

“...મહારાજ
આપણી પ્રાર્થના
સાંભળે એ જ
ઘણું છે, આપણી
પ્રાર્થના
સ્વીકારવી કે ન
સ્વીકારવી એ
એમની મરજીની
વાત છે. તેઓ
આપણા માલિક
છે, ઘણી છે,
આપણા ઈષ્ટદેવ
છે. માટે એમની
મરજી એ જ
આપણું જીવન
હોવું જોઈએ...”

- પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી

ભાવિઆચાર્ય શ્રી

નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રી -

વડતાલ

મારી પ્રાર્થનાનો ભલે સ્વીકાર ન કર્યો. પરંતુ સાંભળી તો ખરી... સાંભળ્યા પછી જ અસ્વીકારની વાત આવે.’

દંષ્ટાંતનો સિદ્ધાંત એ છે કે ઘણાની પ્રાર્થના ભગવાન સુધી પહોંચતી જ નથી. માટે આપણે એમ સમજવાનું છે કે જેમ ભગવાન રાખે તેમ આપણે રહેવાનું છે. ભગવાનના બળથી બળિયા થવાનું છે.

ભગવાન તો આપણી ‘તનકી જાને મનકી જાને, જાને ચિત્તકી ચોરી’ એમ શ્રીજીમહારાજ આપણું બધું જ જાણે છે. શું આપવું, શું ન આપવું એ એમની સ્વતંત્રતા છે. આપણે ભગવાન ઉપર બળજબરી ન કરી શકીએ કે ‘અમારો મોક્ષ કરવો જ પડશે, અમને સુખ આપવું જ પડશે, અમને સારા સુસંસ્કારી છોકરા આપવા જ પડશે, અમને ધન-સંપત્તિ આપવી જ પડશે, અમારું આ કાર્ય કરવું જ પડશે’ એવી કોઈ હઠાગ્રહ ન કરાય. મહારાજ આપણી પ્રાર્થના સાંભળે એ જ ઘણું છે, આપણી પ્રાર્થના સ્વીકારવી કે ન સ્વીકારવી એ એમની મરજીની વાત છે. તેઓ તો આપણા માલિક, ઘણી છે, આપણા ઈષ્ટદેવ છે. માટે એમની મરજી એ જ આપણું જીવન હોવું જોઈએ. ભગવાન જેમાં રાજી હોય તેમાં જ આપણે રાજી રહેવું એ જ એકાંતિક ભક્તનું ઉત્તમ લક્ષણ છે.

- પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રી - વડતાલ

❖ હે પરમાત્મા ! મને આપની શાંતિનું વાહન બનાવ. જ્યાં ધિક્કાર છે ત્યાં હું પ્રેમ વાવું, જ્યાં ધાવ થયો છે ત્યાં ક્ષમા, જ્યાં શંકા છે ત્યાં શ્રદ્ધા, જ્યાં હતાશા છે ત્યાં આશા, જ્યાં અંધકાર છે ત્યાં પ્રકાશ, જ્યાં શોક છે ત્યાં આનંદ લાવી શકું. હે પ્રભુ ! હું આશ્વાસન મેળવવા નહિ, આપવા યાહું, મને બધાં સમજે એ કરતાં હું બધાને સમજવા યાહું, મને કોઈ પ્રેમ આપે એ કરતાં હું કોઈને પ્રેમ આપવા યાહું.

- સંત ફ્રાન્સિસ

❖ હે પરમાત્મા ! હું મારી જાતને તારી કૃપા પર છોડું છું. મને સતત તારા સ્મરણમાં રાખ. ઈન્દ્રિયોનાં સુખો હું શોધતો નથી, હે પ્રભુ ! શોધતો નથી કીર્તિ કે અલૌકિક શક્તિઓ, હું તો કેવળ આપના પ્રત્યેનો પ્રેમ માગું છું, તારા નામનું ગાન કેમ કરવું તે હું જાણતો નથી. મારામાં એ ભક્તિ કે જ્ઞાન નથી, જે મને આપના ભણી દોરી જાય. મારામાં સાવ સાચો પ્રેમ પણ નથી. આપની પૂર્ણકૃપા વડે મારા પર એ પ્રેમ વરસાવ એ હું માગું છું.

- શ્રી રામકૃષ્ણ પરમહંસ

❖ હે નાથ ! આપના શ્રીચરણોમાં પ્રણત થઈને નિવેદન કરું છું. મને દુઃખરૂપી સંસાર-સાગરની પાર ઉતારો, મારું હૃદય આપની તરફ વાળો, મને આપનો બનાવી લો.

- શંકરદેવ

❖ હે પ્રભુ ! વૃત્તિ સહિત મારો અહંકાર ઓગાળી જે, મારી પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિમાં નિવૃત્તિની છાપ ઊઠવા દે, મારું મન આપના ચરણોમાં રહેવા દે, મારાં દેહ-ઈન્દ્રિયાદિ સર્વ આપનામય થાઓ, મારું નામ શેષ ન રહો.

- સંત જ્ઞાનેશ્વર

હે મહારાજ ! નૂતન વર્ષમાં સંજોગો વિકટ હોય ત્યારે સુંદર રીતે કેમ જીવવું તે મને શીખવ. બધી બાબતો અવળી પડતી હોય ત્યારે, હાસ્ય અને આનંદ કેમન ગુમાવવા તે મને શીખવ. પરિસ્થિતિ ગુસ્સો પ્રેરે તેવી હોય ત્યારે શાંતિ કેમ રાખવી તે મને શીખવ. કામ અતિશય લાગતું હોય ત્યારે ખંતથી તેમાં

લાગ્યા કેમ રહેવું તે મને શીખવ. કઠોર ટીકા ને નિંદાનો વરસાદ વરસે ત્યારે તેમાંથી મારા બપનું ગ્રહણ કેમ કરી લેવું તે મને શીખવ. પ્રલોભન, પ્રશંસા, ખુશામતની વચ્ચે તટસ્થ કેમ રહેવું તે મને શીખવ. ચારે બાજુથી મુશ્કેલીઓ ઘેરી વળે, શ્રદ્ધા ડગમગુ થઈ જાય, નિરાશાની ગર્તામાં મન ડૂબી જાય ત્યારે ધૈર્ય અને શાંતિથી તારી કૃપાની પ્રતીક્ષા કેમ કરવી તે મને શીખવ.

હે ભક્તવત્સલ ! આપના શ્રીચરણોમાં પ્રણામ કરીને હું આજના નૂતન વર્ષના પ્રથમ દિવસમાં પ્રવેશ કરું છું.

- મારું મન ચંચળ છે, અને મારાં સાંસારિક કામોની જાળ અટપટી છે, આ જાળમાં સાંગોપાંગ ફસાઈ જવાથી મને બચાવજે. - નકામી વસ્તુઓની ઈચ્છા કરવામાંથી તુચ્છ બાબતોમાં શક્તિ ને સમય વેડફવામાંથી અર્થહીન પ્રાપ્તિ પાછળ દોટ મૂકવામાંથી મહેનત કર્યા વિના ધન મેળવવાની લાલસામાંથી મને બચાવજે. - 'કોઈ જોતું નથી' એ કારણે પરિસ્થિતિનો ફાયદો ઉઠાવવાની દુર્બળતામાંથી, પૈસા કે સ્થાનના જોરે કોઈની અસહાયતાનો લાભ લેવાની કઠોરતામાંથી, જેમાં સહેલાઈથી સરી પડાય તેવા અયોગ્ય કૃત્યોના રસ્તે પહેલું પગલું ભરવામાંથી મને બચાવજે. - હું જે કરી શકું તેમ નથી, તે કરવા ઈચ્છતો નથી તેમ કહેવાના દંભમાંથી, જેમાં હું ઊણો ઊતરતો હોઉં તે ધોરણોની બીજા પાસે અપેક્ષા રાખવામાંથી, બીજામાં જેને હું તિરસ્કારું તે જ દોષો મારામાં હોય ત્યારે એ માટે બહાનાં કાઢવામાંથી, બીજાના દોષ પહોળી આંખે જોવામાંથી અને મારી ભૂલો પ્રત્યે આંખો બંધ કરી દેવામાંથી બચાવજે. - કાંઈ અવળું બને કે

મુશ્કેલી આવી પડે ત્યારે બીજા પર એની જવાબદારી ઢોળી દેવામાંથી ચડિયાતા લોકો સમક્ષ ઝાંખપ અનુભવવામાંથી અને નીચેના લોકો આગળ મોટાઈ હાંકવામાંથી મને બચાવજે. - નાના લોકોને તે નાના છે તે કારણે જ અવગણવામાંથી જેઓ મારા પર આધારિત છે તેમના પર વર્ચસ્વ ચલાવવાની ઈચ્છામાંથી મને બચાવજે. - મારી જ વાત સાચી વાત એવી જીદમાંથી અને હું બધું જ જાણું છું એવા અહંકારમાંથી મને બચાવજે. - જેમાં હૃદયનો ભાવ નથી તેવા ઠાલા શબ્દો બોલવામાંથી અને નજર સામે કોઈને અન્યાય થતો હોય ત્યારે ચુપ રહેવામાંથી મને બચાવજે.

અંતમાં નૂતન વર્ષના શુભારંભમાં ગઢપુર નિવાસી સ્ત્રી-ભક્તો દ્વારા કરાયેલ સ્તુતિના શબ્દો વડે પ્રાર્થીએ ભગવાન શ્રીહરિના શ્રીચરણોમાં...

‘ક્વચન માનસં ત્વત્પદામ્બુજાદ્વજતુ માઽન્યતો નાથ નઃ સદા । ઇતિ વચં મુહુઃ પ્રાર્થયામહે નિજજનપ્રિયં ત્વામધીશ્વરમ્ ॥’

“હે સ્વામિન્ ! અમારું મન તમારાં ચરણકમળથી બીજા કોઈ પદાર્થમાં ક્યારેય પણ જાય નહિ આ અમો પોતાના જનો જેમને પ્રિય છે એવા સમગ્ર ઈશ્વરોના ઈશ્વર તમારી પાસે સદા પ્રાર્થીએ છીએ.”

(શ્રી સત્સંગિજીવન : ૩/૪૩/૬૦)

અસ્તુ શુભમ્ । શ્રીજીના લાડીલા તમામબ્દાલા ભક્તજનોને ભગવાન શ્રીહરિના ચરણોમાં ઐહિક-પારલૌકિક શુભેચ્છા-પ્રાર્થના સહ નૂતન વર્ષના શતશઃ જય શ્રી સ્વામિનારાયણ...

આજે જ જુઓ અને તપાસો. આપનું લવાજમ ક્યારે પૂરું થાય છે ?

બ્દાલા ભક્તજનો ! ‘શ્રી સ્વામિનારાયણ ચિંતન’ના દરેક અંકમાં સરનામાના લેબલ (મેઈલ બોક્સ) ઉપર આપનો ગ્રાહક નંબર અને આપનું લવાજમપૂરું થવાના મહિના-વર્ષની માહિતી આપવામાં આવે છે. માટે આપના ‘શ્રી સ્વામિનારાયણ ચિંતન’ના કવર પર સરનામાનું લેબલ હંમેશા તપાસતા રહો, અને લવાજમપૂરું થાય તે પહેલાં જ આશરે ૪૦ દિવસ પહેલાં આપના નજીકના વિસ્તારમાં ‘ચિંતન’ અંકના ગ્રાહક નોંધણી કરતા કાર્યકર પાસે આપનો ગ્રાહક નંબર આપીને લવાજમ ભરવું, જેથી ‘શ્રી સ્વામિનારાયણ ચિંતન’નો એક પણ અંક ચૂકી ન જવાય. અને હા, દર વર્ષે લવાજમભરવાનું યાદ રાખવું પડે તે કરતાં પાંચ વર્ષનું અથવા આજીવન લવાજમ એકસાથે પણ ભરી શકાય છે.

સરનામાના લેબલના નીચે આપેલા નમૂના પરથી આપ આપના અંકનું લેબલ તપાસતા રહો અને નવું લવાજમભરવાની પ્રક્રિયા સમયસર કરતા રહો...

મુ. રાજકોટ નંબર : 1

ગઢવી પ્રફુલભાઈ જબરદાનભાઈ

૧૦ ‘રામપ્રતાપ’ ગીતાનગર મેઈન રોડ, રાજકોટ

પીન - ૩૬૦૦૦૨ પોસ્ટીંગ તારીખ ૨૦-૯-૦૭

લવાજમ પુરું : 10/20/07

**આ છે આપના
અંકના લવાજમ
સમાપ્તિની તારીખ**

અંતઃશત્રુઓ પર વિજય મેળવવાનો એક સરળ ઉપાય...

સંપ-સુહૃદભાવ-એકતા...

- સાધુ દિવ્યસ્વરૂપદાસ, ગુરુ : પૂ. સ.ગુ. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી

અધ્યાત્મ સાધનાના હિમાયતી એવા ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે અધ્યાત્મ-સાધનાનો જે રાહ દર્શાવ્યો છે તે વિશિષ્ટ પ્રકારનો છે. તેમણે જંગલમાં કે હિમાલયમાં જઈને એકાંતમાં સાધના કરવાનું સૂચવ્યું નથી. ગૃહસ્થોને સમાજમાં સૌની વચ્ચે રહીને, કુટુંબ અને સમાજની જવાબદારીઓ નિભાવતાં નિભાવતાં સાધના કરવાનું સમજાવ્યું છે. ત્યાગીવર્ગને પણ સંસારનો ત્યાગ કરવા છતાં સમાજમાં સૌ સાથે રહીને અનેકવિધ સામાજિક, નૈતિક અને આધ્યાત્મિક પ્રવૃત્તિઓનું વહન કરતાં કરતાં સાધના કરવાનું શીખવ્યું છે.

એકાંતની સાધનામાં સાધક એકલો છે. એને કોઈની સાથે કલેશ કે સંઘર્ષ થવાનો પ્રશ્ન જ નથી. એને ફક્ત એના અંતઃશત્રુઓ સાથે જ સંઘર્ષ છે. જો કે સમૂહમાં રહ્યા વગર, સાથે પ્રવૃત્તિ કર્યા વગર માન, ઈર્ષ્યા, મત્સર, ક્રોધાદિક દૈહિક ભાવોને પ્રગટ થવાની શક્યતા જ ઓછી રહે છે. ઘણી વાર તે ટળ્યા વગર દબાયેલા રહે છે. એકાંતની સાધનામાં આ મોટી ખોટ છે.

સમૂહમાં રહીને પ્રવૃત્તિ કરવાથી આ દૈહિક ભાવોને પ્રગટ થવાની શક્યતા વધારે રહે છે. તેથી સાધકને ખ્યાલ આવે છે કે મારામાં આ સ્વભાવો પડેલા છે. તેનું યોગ્ય નિદાન કરીને પછી તે ટાળવાનો પ્રયત્ન કરે છે અને અંતે ટળી જાય છે.

પરંતુ સમૂહમાં રહીને પ્રવૃત્તિ કરવાથી પરસ્પર સંઘર્ષ થવાના સંજોગો અને પ્રસંગો બને છે. કારણ કે દરેકનાં પૂર્વસંસ્કારો, સ્વભાવો, ખપ, શ્રદ્ધા, મુમુક્ષુતા, વિચારો, માન્યતાઓ, કાર્યપદ્ધતિઓ, સમજણો, ખ્યાલો જુદાં જુદાં રહેવાનાં. દરેક સાધક પોતાના જ દૃષ્ટિકોણથી જોવાનો, વિચારવાનો, પ્રવૃત્તિ કરવાનો. આવી પરિસ્થિતિમાં પારસ્પરિક મતભેદો થવાની, કુસંપ થવાની અને એના પરિણામે સાધનામાં થવાની શક્યતાઓ રહે છે. આવું ન બને તે માટે શ્રીજીમહારાજે અને મહાપુરુષોએ સાધકોને સંપ, સુહૃદભાવ અને એકતાથી સૌ સાથે હળીમળીને રહેવાનો અને પ્રવૃત્તિ કરવાનો ઉપદેશ આપ્યો છે.

પારસ્પરિક સંપ, સુહૃદભાવ અને એકતાનો સંદેશો તો આપણા ઋષિઓએ યુગોથી આપ્યો છે. તેઓ પણ શિષ્યવર્ગને સમૂહમાં રાખીને પરા-અપરા વિદ્યાના પાઠ ભણાવતા અને સાથે રહેવાનું શીખવતા.

આપણા એ આર્ષદેષ્ટાઓ ભગવાનને પ્રાર્થના કરતા કહે છે :

‘હે પ્રભુ ! અમારાં સંકલ્પ, હૃદય, મન, સમાન હો અને અમે એકબીજાના સહયોગથી કાર્ય કરીએ.’

(ઋગ્વેદ : ૧૦/૧૮૧/૪)

‘દૂતે વૃંહ મા મિત્રસ્ય મા ચક્ષુષા

સર્વાણિ ભૂતાનિ સમીક્ષન્તામ્
મિત્રસ્યાહં ચક્ષુષા સર્વાણિ ભૂતાનિ સમીક્ષે । મિત્રસ્ય ચક્ષુષા
સમીક્ષામહે ॥’

‘હે પરમાત્મા ! મને શુભ કર્મમાં દેહતા પ્રદાન કરો. સર્વ પ્રાણીઓ મને મિત્રની દૃષ્ટિથી જુએ અને હું પણ સર્વ પ્રાણીઓને મિત્રની દૃષ્ટિથી જોઉં. અમે બધાં એકબીજાને મિત્રની દૃષ્ટિથી જોઈએ.’

(યજુર્વેદ : ૩૬/૧૮)

અમારા બંનેનું સાથે જ રક્ષણ કરો. અમારા બંનેનું સાથે જ પોષણ કરો. અમે બંને સાથે શક્તિમાન બનીએ. બંને સાથે જ વિદ્યા સંપાદન કરીને તેજસ્વી બનીએ. પરસ્પર દ્રેષ ન કરીએ.

(કઠોપનિષદ : શાંતિપાઠ)

ઋષિ પરંપરાની ‘વસુધૈવ કુટુંબકમ્’ની આ ભદ્ર ભાવનાઓને ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે અને મહાપુરુષોએ સંપ, સુહૃદભાવ અને એકતાના ઉપદેશ દ્વારા આત્મસાત્ કરાવી છે.

સૌ સાથે મળીને સમાનભાવે કે મિત્રભાવે એક થઈને જીવવું, વર્તવું કે કાર્ય કરવું એ સંપ, સુહૃદભાવ અને એકતાનો સામૂહિક અર્થ છે. તેમ છતાં પ્રત્યેક શબ્દનો પોતાનો આગવો અર્થ પણ છે. જેમકે -

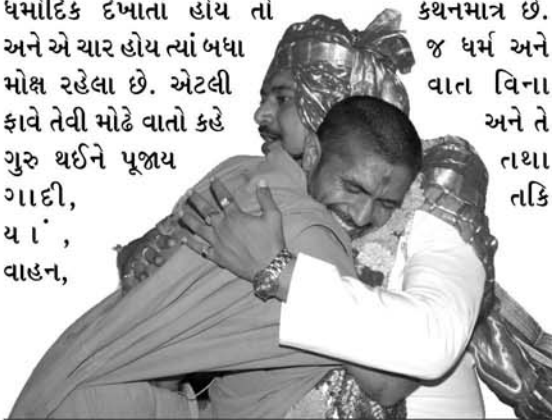
સંપ :

સ.ગુ. શ્રી આધારાનંદ સ્વામી રચિત ‘શ્રીહરિચરિત્રામૃત સાગર’માં શ્રીજીમહારાજ કહે છે :

“પાંચ આંગળીઓ નાની-મોટી છે, પણ સૌનો સંબંધ એક પહોંચામાં છે તેથી પહોંચો શોભે છે. એમસંપ કરીને રહેવું એ અધિક બુદ્ધિનું કામ છે. બે જણ ભેગા રહે ત્યારે બુદ્ધિ કળ્યામાં આવે.”

(પૂર : ૧૧, તરંગ : ૫૮)

“સંપ હોય ત્યાં રિદ્ધિ-સિદ્ધિ રહે અને તે જતાં પરસ્પર વૈર થાય છે. જ્યાં મર્યાદા, સુહૃદપણું, સંપ અને દયા ન હોય ત્યાં ધર્માદિક દેખાતાં હોય તો કથનમાત્ર છે. અને એ ચાર હોય ત્યાં બધા જ ધર્મ અને મોક્ષ રહેલા છે. એટલી ફાવે તેવી મોઢે વાતો કહે ગુરુ થઈને પૂજ્ય તથા ગાદી, તકિયા, યાત્રા, વાહન,

વસ્ત્ર, ભૂષણ, ધન, ખાન, પાન, પૂજા મળતાં રહે, પણ તેનો કાંઈ અર્થ નથી. આકાશમાં ગતિ કરે તો પણ કાંઈ મોટાઈ આવતી નથી.”

(પૂર : ૧૮, તરંગ : ૫૮)

પ.પૂ. ધ.ધુ. આચાર્ય શ્રી વિહારીલાલજી મહારાજશ્રી ‘શ્રીહરિલીલામૃત’માં ભક્તજનોને સંપ રાખવા વિષે ઉપદેશ આપતા કહે છે :

‘જે ભક્ત જાણે મહિમા પ્રભુનો, તો તેહ જાણે મહિમા સહુનો; જો ભક્ત સાથે નહિ સંપ રાખ્યો, તો ઈષ્ટ સાથે પણ તોડી નાખ્યો. સત્સંગી સૌ છે હરિના જ અંગ, તે શું રુઠે તે હરિને જ સંગ; જો અંગ એકે હરિનું દુઃખાય, તો દુઃખ તે શ્રીહરિને જ થાય. જ્યાં સંપ છે ત્યાં સુખ છે વિશેષ, કુસંપમાં તો દુઃખ છે અશેષ; જો સર્વે ઈચ્છો સુખ સંપ સેવો, સુખ પ્રદાતા નથી સંપ જેવો.’

(શ્રીહરિલીલામૃત : ૭/૪૨/)

સ.ગુ. શ્રી ગુણાતીતાનંદ સ્વામી પોતાની વાતોમાં ફોશીનું દૃષ્ટાંત આપીને સંપ વિષે ઉપદેશ આપતા કહે છે :-

“એક તીરને ફોશીમાં ફોશી હોય તે પણ તોડી નાંખે. પણ તીરના ભાથાને બળિયામાં બળિયો પણ તોડી ન શકે.” તેમજો તમે આમને આમ સંપ રાખશો તો ગમે તેવો તમારો અંતઃશત્રુ હશે તે પણ પરાભવ નહિ કરી શકે અને આમને આમ નહિ રહો તો અલ્પ જેવો દોષ હશે તે પણ સત્સંગમાંથી બહાર કાઢી નાંખશે. ‘અધર્મ સર્ગ જબ કરત પ્રવેશા, સુર નર મુનિ મન સુખ નહિ લેશા.’ આવી રીતે સંપ હોય તો બહારનો શત્રુ તો નહિ પણ અંતઃશત્રુ પણ પરાભવ ન કરે અને અધર્મસર્ગ પ્રવેશે જ નહિ.

(સ્વામીની વાતો : ૩/૫૮)

સંપ એટલે સંગઠન. દેહે કરીને એક સાથે ભેગા રહીને કાર્ય કરવું. એક જ દોરીથી ભારામાં બધી લાકડીઓ બંધાયેલી હોય કે એક જ દોરામાં માળાના મણકા પરોવાયા હોય, એમએક જ ઈષ્ટદેવ કે એક જ ગુરુના આશ્રિતો આપણે સૌ એક નિષ્ઠાથી એક જ સંસ્થાના નેજા નીચે સંગઠિત રહીએ, ભેગા રહીએ એ સંપ છે.

ચાર ભાઈઓ રત્નો લેવા દરિયા કાંઠે તપ કરતા હતા. દરિયાએ બ્રાહ્મણનું રૂપ લઈ ચાર ભાઈઓને જુદા પાડી એક-બીજામાં કુસંપ કરવા પ્રયત્ન કર્યો. પણ ચારેય ભાઈઓનો એક જ અભિપ્રાય નીકળ્યો કે ‘મારો ભાઈ મારા માટે ખોટું કરે નહિ ને ખોટું વિચારે પણ નહિ.’ તેમનો આવો સંપ જોઈ દરિયાદેવે ફાંટ ભરીને રત્નો દઈ દીધાં.

ટીટોડીનાં બચ્ચાંને દરિયો પાણીમાં ખેંચી ગયો. ટીટોડીની આખી નાત ભેગી થઈ અને દરિયાને ખાલી કરવા તૈયાર થઈ.

આ જ્ઞાતિસંપ જોઈ ભગવાને ગરુડજીને આજ્ઞા કરી : “તમે તમારી નાતને મદદ

કરો.” ગરુડજીએ પાંખથી એવી ધૂળ ઉડાડવા માંડી કે દરિયો પુરાવા માંડ્યો. દરિયો ગભરાઈને નમી ગયો અને ટીટોડીનાં બચ્ચાં પાછાં આપી દીધાં. એટલે સંસ્કૃતમાં કહ્યું છે : ‘સંહતિઃ કાર્યસાધિકા.’ સંપથી અશક્ય કાર્ય પણ શક્ય બને છે. વળી કહ્યું છે કે ‘સંયે શક્તિઃ કલૌ યુગે.’ કળિયુગમાં સંઘશક્તિ જ બળવાન છે. અંગ્રેજીમાં કહેવત છે કે ‘યુનાઈટેડ વી સ્ટેન્ડ એન્ડ ડીવાઈડેડ વી ફોલ.’ સંપ ત્યાં જંપ કે કુસંગ ત્યાં કળિ - આ જ વાતને દેઢ કરે છે.

ભગવાન બુદ્ધે પણ ‘સંય શરણં ગચ્છામિ’ કહીને સંઘનિધાને પુરસ્કારી છે. નેપાળમાં ઝરણાં ભેગાં કરી પાણીના બળથી અનાજ દળવાની ઘંટી ચલાવાય છે.

બે બકરાઓ એક સાંકડા પુલ ઉપર સામસામા આવ્યા. ઝઘડીને પાણીમાં પડ્યા. થોડા સમય પછી બે બકરીઓ પણ આ જ પુલ ઉપર સામસામા આવી. એક બકરી નીચે બેસી ગઈ અને બીજી હળવેથી તેના ઉપરથી પસાર થઈ ગઈ. સંપથી બંનેને સરળતા થઈ.

એકવાર ભગવાને દેવો અને દાનવોના હાથ કોણીએથી સીધા બાંધી દીધા, પછી સૌને જમવાનું કહ્યું. હાથ સીધા રહે પણ વળે નહિ તેથી જમાય કેમ? દાનવો કોળિયા ઉછાળી ઉછાળીને ખાવાનો મિથ્યા પ્રયાસ કરવા માંડ્યા. પરંતુ દેવોએ એકબીજાના મોઢામાં કોળિયા મૂક્યા. દેવોમાં સંપ હતો તો તેઓ બાંધેલા હાથે પણ સારી રીતે જમ્યા.

એક જંગલમાં કુહાડાનો ખટારો આવ્યો. વૃક્ષો બધાં ગભરાઈ ગયાં કે ‘હવે આપણો નાશ થશે.’ ત્યાં એક ડાહ્યું વૃક્ષ બોલ્યું : “સાંભળો ભાઈઓ, જો આપણાંમાંથી તે કુહાડાઓનો કોઈ હાથો નહિ બને તો કંઈ વાંધો નહિ આવે.”

સંખ્યાબંધ માણસો એકત્ર થવાથી કાર્યની સિદ્ધિ થતી નથી. પણ માણસો ભેળા થવા કરતા તેનું મનોબળ સંગઠિત થાય તો જ કાર્યની સિદ્ધિ થાય છે. તેથી જ સ.ગુ. શ્રી ગુણાતીતાનંદ સ્વામી તે વિષે સૂત્ર આપતાં કહે છે : “એક રુચિવાળા બે જ હોઈએ તો લાખો ને હજારો છીએ ને તે વિના તો હજારો લાખો હોઈએ તો પણ એકલા જ છીએ એમ સમજવું.”

(સ્વામીની વાતો : ૧/૩૩૫)

તગડો ને છગડો પીઠ ફેરવીને બેઠા છે તો તેની કિંમત છત્રીસ થાય છે, પરંતુ જો બંનેના મોઢાં સામસામા થઈ જાય તો તે ત્રેસઠ થઈ જાય. કિંમત વધી જાય છે. માટે સંપથી જ મનુષ્યની કિંમત વધે છે. ઘઉંનો એક દાણો દળાય તો તેના લોટથી રોટલી થતી નથી પણ અનેક દાણા ભેળા થઈને પીસાઈ જાય, ગુંદાઈ જાય ને શેકાઈ જાય પછી જ રોટલી, મિષ્ટાન જેવી વાનગીઓ થાય છે. તેમ સંપીલી પ્રજા પ્રગતિના સોપાન સર કરે છે. સંપીલા ભક્તોની એકતા પર કોઈ કવિ લખે છે :-

‘દેહે જુદાં પણ હેયા અમારા રહે સદાયે એક, અનેકમાં એક પરમાત્મા જોઈએ એ છે અમારી ટેક.’

સુહૃદભાવ :

‘શ્રીહરિચરિત્રામૃતસાગર’માં શ્રીજમહારાજ સુહૃદપણાનો મહિમા સમજાવતાં કહે છે : “હરિભક્તોએ પરસ્પર સુહૃદપણું રાખવું, સુહૃદપણું અમારો પ્રાણ છે.”

(પૂર : ૧૪, તરંગ : ૩૧)

સ.ગુ. શ્રી ગુણાતીતાનંદ સ્વામી પોતાની વાતોમાં સુહૃદપણાની વ્યાખ્યા કરતા કહે છે :-

◆ “જેટલું સુહૃદપણું હોય તેટલો જ હેયામાં સત્સંગ જાણવો.” (સ્વામીની વાતો : ૮/૨૬૬)

◆ “માંડીં માંડીં સુહૃદપણું વધે તે સારું છે.” (સ્વામીની વાતો : ૧૦/૧૮૬)

◆ “સુહૃદપણું ન રહે તો શાંતિ પણ રહે નહિ.” (સ્વામીની વાતો : ૧૧/૧૭૩)

કોઈનાય અપકાર સામું જોયા વગર તેના ઉપર ઉપકાર કરવો તે સુહૃદપણું. શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા

“...પાંચ
આંગળીઓ
નાની-મોટી છે,
પણ સૌનો
સંબંધ એક
પહોંચામાં છે
તેથી પહોંચો
શોભે છે. એમ
સંપ કરીને
રહેવું એ
અધિક બુદ્ધિનું
કામ છે. બે
જણ ભેગા રહે
ત્યારે બુદ્ધિ
કળામાં આવે
છે...”

- શ્રીહરિચરિત્રામૃતસાગર :
પૂર : ૧૧, તરંગ : ૫૯

કહે છે કે ‘સુહદં સર્વભૂતાનામ્’ ભગવાન જ સૌના સાચા સુહદ છે. જીવાત્માના અપકાર સામું જોયા વગર સૌને હવા-પાણી-ખોરાક આપે છે. સુહદ એટલે મિત્ર. મિત્ર એટલે સૂર્ય. સૂર્યનાં કિરણો પાપી-પુણ્યશાળી, ગરીબ-તવંગર બધાના ઘેર પહોંચે છે.

એક પ્રધાનના પુત્રે સૂતેલા રાજાના કુંવરના ગળામાં છરીથી કાપો કરી લોહીને પડિયામાં ભરી પાટો બાંધી દીધો. પછી તે લોહી કુંવરના પૂર્વના વેરી સર્પને પાઈ તેને તેટલાથી સંતોષ પમાડી વિદાય કરી દીધો. રાજાના કુંવરે છરી વાગી એટલે ઘડીક આંખ ઉઘાડીને પોતાના મિત્રને જોયો અને પછી તરત જ આંખ બંધ કરી દીધી. તેને પૂછ્યું પણ નહિ કે આ તે કેમ કર્યું? સવારે પ્રધાનપુત્રે સામેથી પૂછ્યું: ‘રાતના બનાવ અંગે તમે મને કેમ કંઈ પૂછતા નથી?’ ત્યારે રાજાના કુંવરે કહ્યું: ‘મારો મિત્ર જે કંઈ કરતો હોય તે મારા સારા સારું જ હશે.’ એમ જાણીને કંઈ પૂછ્યું નહિ.

ચિત્રરથ ગંધર્વ કૌરવોને કેદ કર્યા ત્યારે કૌરવોના અપકારને ન જોતાં પાંડવોએ ‘અન્યૈઃ સહ વિરોધે તુ વયં પંચાધિક શતમ્’ - બીજો કોઈ ચડી આવે તો અમે એકસો ને પાંચ છીએ - એમ કહી ચિત્રરથને હરાવી કૌરવોને છોડાવ્યા. આનું નામ સુહદભાવ.

જેતલપુરમાં મંદિર બનાવવા માટે ગંગામાનું ઘર સ.ગુ. શ્રી આનંદાનંદ સ્વામી વગેરે સંતોએ પ.પૂ. ધ.ધુ. આચાર્ય શ્રી અયોધ્યાપ્રસાદજી મહારાજશ્રીની આજ્ઞા પ્રમાણે પાડી નાખ્યું. ત્યારે ગંગામા અમદાવાદથી આવીને સંતોને ગાળો દેવા લાગ્યા અને જેમ આવે તેમ બોલવા લાગ્યા. ત્યારે એક બાવાજીએ ગંગામાની સાથે ભળીને સંતોનું ઘસાતું બોલ્યા. ત્યારે ગંગામા બાવાજીને કહે: ‘મારા પીટ્યા! આ સંતો તો મારા છે તે હું તો ગમે તેમ બોલું, પરંતુ તું શા માટે ઘસાતું બોલે છે. તું તારે રસ્તે પડ.’ આમ, યોખું પરઠાવી દીધું. એનું નામ પણ સુહદભાવ જ કહેવાય.

સુહદભાવ એટલે સૌથી નાનામાં નાનો હરિભક્ત એ આપણા કરતાં મોટો છે, આપણે દાસના દાસ છીએ એમ સમજાય ત્યારે સુહદભાવ આવ્યો કહેવાય. સુહદભાવ એટલે સૌ સાથે પરસ્પરના હિતની કામના સાથે મિત્રભાવે જીવવું, વર્તવું કે કાર્ય કરવું. સુહદભાવ એટલે કોકે ગુનો કર્યો હોય તો તે મેં કર્યો છે - એમ તેને બચાવી લેવો એનું નામ સુહદભાવ. ઈ જ લાગનો છે, એમ મનમાં લાવીએ તો સુહદભાવ વયો ગયો.

સુહદભાવ ન હોય તો હિતની વાત કડવી લાગે. સુહદભાવ હોય તો આખો સત્સંગ-સમુદાય પોતાનો લાગે.

શરીરમાં મુખ્યભાગ હૃદય છે. ‘સુષ્ટુ હૃદયં ચસ્ય સ સુહદ’ - જેનું હૃદય સારું હોય તે સુહદ, તેને આખું વિશ્વ પોતાનું લાગે. વિશ્વયુદ્ધો પણ ન થાય. સારું હૃદય એ બધા ગુણોનો ઝરો છે.

વેદો કહે છે: ‘સંગચ્છદ્ધમ્ સંવદ્ધમ્ સં વો મનાંસિ જ્ઞાનતામ્. દેવાભાગં યથાપૂર્વે સંજ્ઞાનાના ઉપાસતે.’ - સુહદભાવ હોય તો બધાનું વિચારવું, બોલવું, ચાલવું એક સમાન રહે. બધાનાં મન પણ સમાન રહે. સૂર્ય-ચંદ્રાદિ દેવો પ્રેમ અને સહકારથી પોતપોતાનું કાર્ય સંપીને કરે છે. એટલે જ પૃથ્વી ઉપર સુખાકારી વર્તે છે. જો તેઓમાં કુસંપ થાય, તો સૃષ્ટિનું સમગ્ર તંત્ર જ કથળી જાય.

વેદ કહે છે: ‘સમાનો મંત્રઃ સમિતિ સમાનીઃ સમાના હૃદયાનિ વઃ’ - સુહદભાવ હોય તો આપણે મંત્ર-ધ્યેય, ચર્યા, હૃદય બધું સરખું જ રહે. નહિતર ભારતની વિધાનસભાઓ અને લોકસભામાં જેમ મારામારી થાય છે તેમ ઘરોઘર તેવું થઈને ઊભું રહે.

મંડળમાં સુહદભાવ ન હોય તો મિટિંગનો મોટા ભાગનો સમય રચનાત્મક કાર્યોની વિચારણાને બદલે અંદર અંદરના ઝઘડાઓને સરખા કરવામાં જ વેડફાતો હોય છે.

એકતા:

સૌને વિષે મનથી એકપણું મનાય કે આપણે સૌ એક જ છીએ, કારણ કે આપણા સૌના ઈષ્ટદેવ એક છે, ગુરુ એક છે, સૌનો સિદ્ધાંત એક છે, સૌની ઉપાસના એક છે, સૌનું ધ્યેય એક છે સૌનો સાધનામાર્ગ પણ એક છે પરસ્પર જુદાપણું મનાય જ નહિ. આવો એક્યભાવ એ જ એકતા.

એકતાનું મૂળ છે નિષ્ઠા. ભગવાન શ્રીહરિ, તેમના અપરસ્વરૂપ સમા આચાર્યજી મહારાજશ્રી અને તેમના દિક્ષીત સંતો અને હરિભક્તો આદિક ષડ્અંગી સંપ્રદાયના મૂળ સિદ્ધાંત એ જ મોક્ષનું દ્વાર છે - આ નિષ્ઠામાં ફેર હોય તો એકતા તૂટે. ‘થઈ એક-મના પ્રભુને ભજીએ, કહે મુક્તાનંદ હરિને રજીએ.’ શ્રી સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયના મૂળભૂત સિદ્ધાંતોમાં અને ભગવાન શ્રીહરિના વચનમાં વિશ્વાસ રાખી મંડીએ તો કોઈ વાંધો ન આવે.

પૂર્વે હૈહયવંશના ક્ષત્રિયો અને બ્રાહ્મણો વચ્ચે યુદ્ધ ચાલતું હતું. બ્રાહ્મણો હારતા હતા. તેમણે થાકીને હૈહયોને પૂછ્યું: ‘અમારી સંખ્યા વધારે છે. સંઘબળ છે, છતાં અમે કેમ હારીએ છીએ?’ ત્યારે હૈહયોએ રહસ્ય પ્રગટ કર્યું કે - ‘વયમેકસ્ય શ્રવણા મહાબુદ્ધિમતો રેણ ભવન્તસ્તુ પૃથક્ સર્વે સ્વબુદ્ધિવશર્તિનઃ.’ - અમે અમારા એક સેનાપતિના કહેવા પ્રમાણે જ લડીએ છીએ, જ્યારે તમે બધા પોતપોતાની બુદ્ધિ પ્રમાણે લડો છો.

પાંડવોને ‘કરિષ્યે વચનં તવ’ - મુજબ એક ભગવાન શ્રીકૃષ્ણચંદ્રજી કહે તેમજ કરવાનો નિર્ધાર હતો તો તેઓની જીત થઈ. દુર્યોધને સેનાપતિપદે ભીષ્મને નીમેલા પણ તે કર્ણ, દુઃશાસન, શકુનિ વગેરેની સલાહ પ્રમાણે વર્તતા હતા તો તેમની હાર થઈ.

“...પાંડવોને ‘કરિષ્યે વચનં તવ’ - મુજબ એક ભગવાન શ્રીકૃષ્ણાચંદ્રજી કહે તેમજ કરવાનો નિર્ધાર હતો તો તેઓની જીત થઈ. દુર્યોધને સેનાપતિયદે ભીષ્મને નીમેલા પડા તે કપાડા, દુઃશાસન અને શુકનિ વગેરેની સલાહ પ્રમાણે વર્તતા હતા તો તેમની હાર થઈ. અંગ્રેજીમાં પ્રસિદ્ધ કહેવત છે કે ‘Love all, trust fue but follow one.’ - બધાને ચાહો, વિશ્વાસ થોડાનો જ કરો પણ અનુસરણ તો એકનું જ કરો !...”

અંગ્રેજીમાં પ્રસિદ્ધ કહેવત છે કે ‘Love all, trust fue but follow one.’ ‘બધાને ચાહો, વિશ્વાસ થોડાનો જ કરો પણ અનુસરણ તો એકનું જ કરો !’

અમેરિકામાં માનસશાસ્ત્ર વિષયક સંશોધનકાર પ્રોફેસરો ગાંડાઓની એક વિખ્યાત હોસ્પિટલમાં ગયા. તેમાં બસો ગાંડા હતા અને સંચાલકો ચાર-પાંચ હતા. તેમણે સંચાલકોને પૂછ્યું : “તમે આટલા ઓછા છો તો આ બધા ગાંડા ભેગા થઈ તમને મારીને જતા નહિ રહે ?” ત્યારે તેઓએ કહ્યું : “ગાંડાઓ કોઈ દિવસ ભેગા થાય જ નહિ. ભેગા થઈને કામ કરે તો ગાંડા ન કહેવાય.”

બિશપ હેબર પાસે શ્રીજીમહારાજે છ હરિભક્તોને આમંત્રણ પાઠવવા મોકલેલા. તેઓને બિશપે પૂછ્યું : “તમારી જ્ઞાતિ કઈ ?” હરિભક્તોએ વ્યક્તિગત જાતિ કહી - ‘બ્રાહ્મણ, મુસલમાન, કોળી, વાઘરી, વાણિયા,

દરબાર.’

ત્યારે બિશપે આશ્ચર્ય પામી પૂછ્યું : “તમે બધા ભેગા કેવી રીતે થયા ?”

હરિભક્તોએ કહ્યું : “ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે અમને ભેગા કર્યા.”

‘હિન્દુસ્તાનમાં તો ઘણો વર્ગવિગ્રહ છે.’ એવી અવળી છાપ લઈને આવેલ બિશપ હેબર આ એકતા જોઈને ઘા ખાઈ ગયા.

શ્રીજીમહારાજના પાંચસો પરમહંસો એક એક ભગવાન થઈને પૂજાય તેવા સમર્થ હતા છતાં તેઓએ ભગવાન શ્રીહરિને જ એક ઈષ્ટ-ઉપાસ્ય માન્યા. સંપ્રદાય કેમઆગળ આવે એ જ સિદ્ધાંત રાખ્યો. પોતાનો આગવો સંપ્રદાય સ્થાપ્યો નહિ.

આ રીતે સૂક્ષ્મતાથી વિચારીએ તો દરેક શબ્દનો અર્થ કંઈક વિશિષ્ટ છે. સાંપ્રદાયિક કથા-વાર્તાઓમાં ક્યારેક આ ત્રણેય શબ્દો એક સાથે, તો ક્યારેક ‘સંપ-સુહૃદભાવ’ એ બે શબ્દો ક્યારેક ફક્ત ‘સંપ,’ ક્યારેક ફક્ત ‘સુહૃદભાવ’ તો ક્યારેક ‘એકતા’ શબ્દ વપરાય છે. દરેક વખતે કહેવાનું તાત્પર્ય તો પ્રાયઃ એક સમાન જ હોય છે.

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે સંપ, સુહૃદભાવ અને એકતાના તાત્પર્યમાં ‘પક્ષ’ શબ્દ વાપરેલો છે. કારણ કે ભક્તોમાં પરસ્પર સંપ, સુહૃદભાવ અને એકતા હોય તો જ એકબીજાનો પક્ષ રાખી શકાય. તેમજ પક્ષ રખાય તો સંપમાં પણ વધારો થાય. ભગવાન અને ભક્તનો પક્ષ રાખવાથી જે લાભ થાય છે તે જણાવતાં શ્રીજીમહારાજ વચનામૃતમાં કહે છે :

“...જેને સત્સંગનો પક્ષ હોય તેનો પાથો સત્સંગને વિષે અચળ છે... જેને એવો સત્સંગનો પક્ષ છે, તે સંત અથવા સત્સંગી તે સંગાથે માન, મત્સર, ઈર્ષ્યા કેમરાખી શકે ? માટે જેને સત્સંગનો પક્ષ હોય તેનાં માન, મદ, મત્સર, ઈર્ષ્યા આદિક સર્વ શત્રુનો નાશ થઈ જાય છે...”

(વચનામૃત : ગ. પ્ર. ૭૮)

“...જે ભગવાનનો ભક્ત હોય તેને કોઈક મારી નાંખતો હોય અથવા તેને કોઈક દુઃખ દેતો હોય ને તે ભગવાનના ભક્ત આડો જઈને જો મરે કે ઘાયલ થાય, તો શાસ્ત્રમાં એમ કહ્યું છે જે, ‘તેનાં બ્રહ્મહત્યાદિક જે પંચ મહાપાપ તે સર્વ મટી જાય છે;’ એવો ભગવાનના ભક્તનો પક્ષ રાખ્યાનો પ્રતાપ છે...”

(વચનામૃત : ગ. મ. ૬૦)

“...ભગવાનના ભક્તનો પક્ષ દંઢ કરીને રાખ્યો જોઈએ. અને તે પક્ષ રાખતાં થકાં આબરુ વધો અથવા ઘટો, અથવા માન થાઓ કે અપમાન થાઓ, અથવા દેહ જીવો કે મરો, પણ કોઈ રીતે ભગવાન ને ભગવાનના ભક્તનો પક્ષ મૂકવો નહિ ને એમનો અભાવ આવવા દેવો નહિ. અને ભગવાનના ભક્ત જેવાં દેહ ને દેહનાં સગાંસંબંધીને વ્હાલાં રાખવાં નહિ. એવી રીતે જે હરિભક્ત વર્તે તેને અતિ બળવાન

એવા જે કામ, કોધાદિક શત્રુ તે પણ પરાભવ કરી શકતા નથી.”
(વચનામૃત : ગ. અં. ૭)

ભગવાન શ્રીહરિની આવી અપાર પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત કરનારાં પક્ષનાં આવાં અનેક ઉત્કૃષ્ટ ઉદાહરણો ઝળહળતાં રત્નોની જેમઅમર બની ગયાં છે.

માટે સૌએ સંપ તોડનારાં અને કુસંપને વધારનારાં મુખ્ય પરિભળો તો કામ, લોભ, સ્વાદ, સ્નેહ, માન, હઠ, દુરાગ્રહ, અકડ વલણ, ક્રોધ, અસૂયા, મત્સર, પંચવિધમાં આસક્તિ, લૌકિક મહત્વાકાંક્ષાઓ, અહં-મમત્વ, રાગ-દ્વેષ, અભાવ-અવગુણ, ખટપટ, વાણીનો અવિવેક, આડોડાઈ, નાગડદાઈ, બેપરવાઈ, ગાફલાઈ વગેરે દેહભાવ કે સ્વભાવો જ છે. જ્યારે જ્યારે અને જ્યાં જ્યાં સંપ તૂટ્યો છે, કુસંપ વધ્યો છે તેનું નિદાન કરીએ તો ખ્યાલ આવશે કે તેનું અત્યંત મુખ્ય કારણ જો કોઈ હોય તો તે કોઈક ને કોઈક સ્વભાવ જ છે. સ્વભાવ જ સંપની હોનારત સર્જે છે. સ્વભાવના જવાળામુખીમાંથી નીકળતો ધગધગતો લાવારસ જ સંપ-સુહૃદભાવના શાંત વાતાવરણને આગ લગાડે છે, નષ્ટભ્રષ્ટ કરી નાખે છે.

આ માટે સૌએ સામૂહિક પ્રયાસ કરીને સંપ, સુહૃદભાવ અને એકતા વધે, વધારે સુદૃઢ થાય તે માટે સહિયારો પુરુષાર્થ કરવો જરૂરી છે. દરેક વ્યક્તિએ પોતાનો જ વિચાર કરીને સંપ તૂટવાના પોતાના વ્યક્તિગત કારણો શોધીને તેમાં કંઈક સુધારો કરવો જરૂરી છે. બધા જ સાધકો પોતપોતાનો વિચાર કરીને સંપ તોડનારાં અને કુસંપ વધારનારાં પરિભળોને દૂર કરવાના પ્રયત્ન કરે તો ‘કુસંપ’નું અસ્તિત્વ જ ન રહી શકે; અને ‘સર્વે સન્તુ સુખિનઃ’ - એ શ્રુતિની આશીર્વાદ સૂક્તિ પણ ચરિતાર્થ થાય.

વિતેલા વર્ષો દરમિયાન આપણાથી સંપ, સુહૃદભાવ અને એકતા રાખવામાં ક્યાંય ક્યાંય રહી ગઈ હોય તો આ નૂતન વર્ષના શુભારંભમાં તેને સુધારીને આધ્યાત્મિક અને વ્યવહારિક જીવનની સિદ્ધિમાં સર્વોપરી ઈષ્ટદેવ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ અને શ્રીહરિના અપરસ્વરૂપ સમા પ.પૂ. ધ.ધુ. આચાર્યજી મહારાજશ્રી તથા પૂ. બ્રહ્મનિષ્ઠ સંતોની કૃપાવૃષ્ટિ વરસે તેવી શ્રીચરણોમાં પ્રાર્થના સહ... નૂતન વર્ષાભિનંદન સાથે જય શ્રી સ્વામિનારાયણ...

અનુસંધાન પેજ નં. ૨૫નું ચાલું...

પ્રાપ્તિ થઈ ત્યારે એ જીવને એથી ઉપરાંત બીજું કોઈ કલ્યાણ નથી. એ જ પરમકલ્યાણ છે...”

(વચનામૃત : ગ.મધ્ય. ૫૯)

“...આ જીવને જ્યારે ભરતખંડને વિષે મનુષ્યદેહ આવે છે ત્યારે ભગવાનના અવતાર કાં ભગવાનના સાધુ એ જરૂર પૃથ્વી ઉપર વિચરતા હોય, તેની જો એ જીવને ઓળખાણ થાય તો એ જીવ ભગવાનનો ભક્ત થાય છે...”

(વચનામૃત : વ.પ્ર. ૧૯)

“...જેને પોતાનું કલ્યાણ ઈચ્છવું તેને તો ભગવાન ને ભગવાનના સાધુ એથી ઉપરાંત બીજું કાંઈ જગતમાં સુખદાયી નથી. માટે જેમપોતાના શરીરને વિષે જીવને આત્મબુદ્ધિ વર્તે છે તેવી ભગવાન ને ભગવાનના સંતને વિષે આત્મબુદ્ધિ રાખી જોઈએ...”

(વચનામૃત : ગ.અં.પ્ર. ૭)

બુદ્ધિ ‘કુ’ છે માટે સાચા સંત ગમતા નથી કબૂલ ! પણ પરાણેય ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના આ વચનોને જીવનમાં અમલી બનાવતા જાઓ, એના સુંદર પરિણામથી બુદ્ધિ ‘સુ’ બનતી જશે. અને ‘સુ’ બુદ્ધિના પ્રભાવે પછી સાચા સંત સહજરૂપે જ ગમવા લાગશે.

અવગણના આકાશની અને સૂર્ય દર્શન...?

સર્વથા અસંભવ !

અવગણના સાગરની અને મહાજળ દર્શન...?

સર્વથા અસંભવ !

અવગણના સંતની અને પ્રભુદર્શન...?

સર્વથા અસંભવ !

માટે સાવધાન ! આ વાતરૂપી દડો (ball) હવે બોલરના હાથમાં છે અને બેટિંગ તમારા હાથમાં છે.....!!

કા.... બોલડ....! કાં.... સિક્સ....! પ્લેડ તો નહિ જ.....!!

અસ્તુ.... જય શ્રી સ્વામિનારાયણ...

સત્યને માટે બધું છોડી શકાય, બધાને માટે સત્યને છોડી ન શકાય...!!!

- પા. લલીત ભગત, ગુરુ : પૂ. સ.ગુ. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી

જે બધાં સમયે, બધી જગ્યાએ, બધી સ્થિતિમાં એક સમાન રહે એનું નામ સત્ય. એ પરમતત્ત્વનો સ્વભાવ છે. એનો કદી અભાવ હોતો નથી. શ્રીમદ્ ભગવત્ ગીતા કહે છે : ‘નાસતો વિદ્યતે ભાવઃ નાભાવો વિદ્યતે સતઃ’ - અસત્યનું કદી અસ્તિત્વ હોતું નથી. જે સત્ય છે તે ભૂતકાળમાં હતું, વર્તમાનમાં છે અને ભવિષ્યમાં પણ યથાવત્ રહેશે.

મીમાંસા દર્શનમાં લખ્યું છે કે - ‘સત્ત્વં વદ ધર્મં ચર’ - ‘સાચું બોલો અને ધર્મનું આચરણ કરો.’ આપણે સાચું બોલીએ એટલે ધર્મનું પાલન કર્યું કહેવાય, કારણ કે- ‘સત્ય છે તે ધર્મનો ચોથો ચરણ છે’ એમ ભાગવતજીના પ્રથમ સ્કંધના સત્તરમા અધ્યાયમાં વ્યાસનારાયણે લખ્યું છે. તેમજ નિષ્કુળાનંદ સ્વામી પણ લખે છે કે ‘ધર્મે બોલવું’ અર્થાત્ સત્ય બોલવું. સત્યની શાસ્ત્રોમાં બહુ પ્રશંસા કરવામાં આવી છે. તુલસીદાસજી પણ સત્યની સર્વોપરીતા કહેતા લખે છે કે;

‘નહિ અસત્ય સમ પાતક પુંજા, ગિરિ સમ હોહિં કિ કોટિક ગુંજા ।

સત્યમૂલ સબસુકૃત સુહાએ, બેદ પુરાન બિદિત મનુ ગાવે ।’

‘અસત્ય સમાન કોઈ મોટું પાપ નથી, અસત્ય બોલવું તેતો પાપનો મોટો ઢગલો છે. જેમ કરોડો ચણોદી ભેગી કરવાથી તેનો કદીપણ પહાડ બની શકતો નથી, તેમ બીજા પાપો ભેગા કરવાથી અસત્ય સમાન પાપ થતું નથી. સત્ય છે તેજ સમસ્ત પુણ્યોનું મૂળ છે એમ વેદો તથા પુરાણોમાં પ્રસિદ્ધ છે અને મનુએ પણ કહ્યું છે.’ (અયોધ્યાકાંડ)

ખલિલ જિબ્રાન કહે છે : ‘મેં સત્ય મેળવી લીધું એમ ન કહો, પણ એમ કહો કે મેં પોતાના માર્ગે ચાલતા આત્માના દર્શન કરી લીધા.’ સત્ય અને બ્રહ્મ એક જ છે. શ્રુતિ કહે છે : ‘સત્ત્વં જ્ઞાનં અનંત બ્રહ્મ’ - સત્ય, અને

જ્ઞાન અનંત અને બ્રહ્મ એકબીજાના પર્યાય છે. કેટલાક એમસમજે છે કે મુખેથી જે સાચું બોલાય છે તે જ સત્ય. પરંતુ એવું નથી, સત્યનું ફલક બહું મોટું છે. એનો વ્યાપ બહું વિશાળ છે. એવું કશું નથી જ્યાં એ ન હોય, એ બધામાં બધે જ છે. એ જ પરબ્રહ્મ છે, એ જ પરમાત્મા છે, એજ આનંદ છે, મૌલાના રૂમ કહે છે : ‘તું તારા હોઠ બંધ રાખ, નેત્ર બંધ રાખ, કાન બંધ રાખ. આટલું કર્યા પછી પણ સત્યનું ગૂઢ તત્ત્વ ન મળે તો મારી હાંસી ઉડાવજે.’

શાસ્ત્રોમાં સત્યવાદી તરીકે હરિશ્ચંદ્ર અને શિબીરાજાના પ્રસંગો લખ્યા છે, અને સ.ગુ. ઈનષ્કુળાનંદસ્વામીએ તેઓની નોંધ ‘ધીરજઆખ્યાન’નામના ગ્રંથમાં લીધી છે ત્યાંથી વિસ્તાર જાણી લેજો. હવે કઈ જગ્યાએ ખોટું બોલવાથી અસત્ય કહેવાતું નથી તે જોઈએ.

શાંતિપર્વના ૧૦૮માં અધ્યાયમાં ભીષ્મપિતા કહે છે કે- ‘જે સમયે સત્યનું સ્વરૂપ અસત્યના રૂપમાં આવતું હોય તે સમયે સત્ય બોલવું નહિ, પરંતુ અસત્ય ભાષણ કરવું અને જ્યાં અસત્યનું પરિણામ સત્યના જેવું આવતું હોય તો ત્યાં પણ અસત્યજ બોલવું’ (હે ભક્તો ! તે માટેનું એક દૃષ્ટાંત પ્રચલિત છે કે - આપણે ગાયને અમુક સ્થાનમાં જતી જોઈ હોય અને તેની પાછળ કસાઈ દોડતો હોય તે આપણને પૂછે કે- ‘ગાય જોઈ છે ?’ ત્યારે હા કહીએ તો તે ગાયને પકડીને મારી નાખે તેમ હોય, અને ના કહીએ તો અસત્ય બોલ્યાનું પાપ લાગે તેમ હોય તો શું કરવું ? તે માટે

ભીષ્મપિતા કહે છે કે- અસત્યનું પરિણામ સત્ય જેવું આવતું હોય તો ત્યાં અસત્યજ બોલવું તેજ ખરા અર્થમાં સત્ય છે) તથા જ્યાં સત્ય બોલવાથી હિંસા થવાનો પ્રસંગ જણાતો હોય અથવા અનેકને નુકશાન થતું હોય ત્યાં સત્ય હોય તો પણ અસત્ય બોલવું” આ પ્રસંગને શ્રીજમહારાજે શિક્ષાપત્રીના ૨૬મા શ્લોકથી પુષ્ટ કરી આપ્યો : ‘સ્વપરદ્રોહ જનનં સત્યં ભાષ્યં ન કહિંચિત્’ - આ શ્લોકમાં મહારાજ કહે છે કે - “પોતાનો દ્રોહ થાય અથવા બીજાનો દ્રોહ થાય તેવું સત્ય વચન મારા આશ્રિતોએ ક્યારેય પણ ન બોલવું.”

મહાભારતમાં યુદ્ધના સમયે શ્રીકૃષ્ણપ્રભુના કહેવાથી ભીમસેને અશ્વત્થામા નામના હાથીને મારી નાખ્યો અને દ્રોણગુરુ પાસે જઈને કહ્યું : “અશ્વત્થામા મરાયો.” અશ્વત્થામા દ્રોણના પુત્રનું નામ હતું અને એમને એવી પ્રતિજ્ઞા હતી કે - “મારા દીકરાનાં મૃત્યુના સમાચાર સાંભળ્યા પછી હું હથિયાર ધારણ નહિ કરું.”

શ્રીકૃષ્ણને આ વાતનો ખ્યાલ હોવાથી જ આ યુક્તિનું આયોજન ગોઠવ્યું હતું. કારણ કે દ્રોણને એવું વરદાન હતું કે - જ્યાં સુધી તેમના હાથમાં હથિયાર હોય ત્યાં સુધી તેમને કોઈપણ મારી ન શકે. અને તે મરે નહિ ત્યાં સુધી પાંડવોની જીત થાય નહિ, અને જ્યાં સુધી પાંડવોની જીત થાય નહિ ત્યાં સુધી ધર્મનું રાજ્ય સ્થપાય નહિ. તે માટે શ્રીકૃષ્ણે ભીમપાસે અશ્વત્થામા નામનો હાથી મરાવ્યો હતો.

તથા બીજું કારણ એ હતું કે- તે દિવસે દ્રોણાચાર્ય કોધાવેશમાં આવીને અસંખ્ય સૈનિકોની હત્યા કરતા હતા તેથી તેમને ગમે તે પ્રકારે રોકવામાં ન આવે તો સાંજ પડતાં પાંડવ સૈન્યનો નાશ કરી નાખે તેમહતા માટે ભગવાને આ ગોઠવણ કરી હતી.

ભીમે અશ્વત્થામાના મૃત્યુના સમાચાર આપ્યા પરંતુ ગુરુને સત્ય ન લાગ્યું, તેથી ચાલું યુદ્ધમાં ધર્મરાજ યુધિષ્ઠિરને પૂછવા આવ્યા. તેજ સમયે ભગવાન કૃષ્ણે ધર્મરાજને કહ્યું : “તમોને પૂછ તો કહેજો કે; અશ્વત્થામા મરાયો છે. આ સમયે અસત્ય બોલવાથી જ તમારી સત્યવાદી તરીકે ગણના થશે, માટે અસત્ય બોલજો, કારણ કે- તમો અસત્ય બોલશો એટલે દ્રોણગુરુ હથિયાર છોડી દેશે, તેના કારણે હજારો સૈનિકો મૃત્યુના મુખમાંથી બચી જશે, તેથી તેઓના જીવનદાનનું પુણ્ય તમોને મળશે; માટે અસત્ય બોલજો.”

એમ વાત કરી રહ્યા ત્યાં દ્રોણગુરુ રથ લઈને ધર્મરાજ પાસે આવ્યા અને પૂછ્યું : “અશ્વત્થામા મરાયો ?” ત્યારે જાંદગીમાં કદીપણ અસત્ય નહિ બોલનારા યુધિષ્ઠિર અસત્યના ડરથી એવું બોલ્યા : હા, અશ્વત્થામા મરાયો પરંતુ (પાછળથી ઉમેર્યું કે) ‘નરો વા કુંજરો વા’ - અશ્વત્થામા

નામનો માણસ અથવા હાથી બન્નેમાંથી એક મરાયો છે.” આટલું બોલતાની સાથેજ તેઓનો રથ પૃથ્વીથી અધ્ધર ચાલતો હતો તે પૃથ્વી ઉપર ચાલવા લાગ્યો. તેનું કારણ શું ? ખોટું બોલ્યા એટલે ? તો મહાપુરુષોનું કહેવું છે કે - ‘નરો વા કુંજરો વા’ - આ શબ્દ બોલવાથી તેઓનો રથ પૃથ્વીમાં ચાલવા લાગ્યો. કારણ કે એક તો શ્રીકૃષ્ણપ્રભુએ કહેવા છતાં તેમનું માન્યા નહિ, અને બીજું કે તેઓના અસત્ય બોલવાથી હજારોના જીવન બચી જાત, તેનું તેમને અત્યંત પુણ્ય થાત અને ત્રીજું કારણ એ હતું કે શાસ્ત્રોમાં કહેલ છે કે અનેક જીવોની હિંસા અસત્ય બોલવાથી અટકતી હોય તો તે સમયે બોલેલું અસત્ય સત્ય કહેવાય છે, તે શાસ્ત્રના રહસ્યને જાણવા છતાં લૌકિક સત્ય બોલ્યા, તેના કારણે તેમનો રથ પૃથ્વી ઉપર ચાલવા લાગ્યો.

આપણે સાંભળ્યું કે પોતાના દેહનો નાશ થતો હોય કે પછી પોતાના જીવનમાં અતિસંકટ આવવાનું હોય તથા બીજાનું મૃત્યુ થવાનું હોય કે પછી તેઓને અતિ મુશ્કેલી આવવાની હોય તેવા સમયમાં અસત્ય બોલવામાં દોષ લાગતો નથી. તેમજ મહાભારતના શાંતિપર્વના ‘૧૬૫’ મા અધ્યાયમાં લખ્યું છે કે - ઠઠા મશ્કરીમાં બોલાયેલ અસત્યથી પાપ લાગતું નથી. તેમજ સ્ત્રીઓની સાથે બોલાયેલું, વિવાહ નિમિત્તે બોલાયેલું, ગુરુને માટે બોલાયેલું તથા પોતાનો જીવ બચાવવા માટે બોલાયેલ અસત્યથી પાપ લાગતું નથી.

જીવનમાં એ ધ્યાન રાખવું કે સત્ય માટે બધું છોડી શકાય છે, પણ બધાને માટે સત્ય છોડી દેવું તે યોગ્ય નથી. કડવું સત્ય પણ માઠા અસત્યથી વધારે સારું છે. અસત્યથી જે પ્રાપ્ત કરીએ એ પ્રાપ્તિ નાશવંત હોય છે. સત્યનો કોરો સિદ્ધાંત ખભે ઉપાડીને ફર્યા કરવાથી, એનું ભાષણ કરવાથી લાભ નથી. એને જીવનમાં ઉતારવામાં આવે તો જ મોટો લાભ છે. સત્યને જીવવું પડે છે, જીવનમાં સત્યને શ્વાસોશ્વાસમાં એને ઉતારવું પડે છે, તો જ એની આનંદમય અનુભૂતિ થાય છે. એની પ્રતિષ્ઠા વૈયક્તિક અને સામુદાયિક કલ્યાણ કરી શકે છે. સત્યનો સંબંધ કરનાર સંસારના દુઃખોને ભૂલીને પરમાત્માના આનંદનો અનુભવ કરે છે.

પંદર વર્ષની વયનો એક કિશોર કોઈ કામ માટે એના ગામથી શહેર જઈ રહ્યો હતો. એમની માતાએ એને ૫૦૦ રૂપિયા આપ્યા અને ખૂબ સાચવીને લઈ જવા કહ્યું. એ જમાનામાં ૫૦૦ રૂપિયા ઘણી મોટી રકમ હતી. આ કિશોરની માતાએ એમને ઉપદેશ આપતા કહ્યું : ‘બેટા ! હંમેશા સાચું જ બોલવું, સચાઈ પર જ આખી દુનિય ૧ ટકેલી છે.’ માતાનો ઉપદેશ હૃદયમાં ઉતારી તે કિશોર શહેર જવા નીકળ્યો.

“...જીવનમાં ધ્યાન રાખવું કે સત્ય માટે બધું છોડી શકાય છે, પણ બધાને માટે સત્ય માટે છોડી દેવું તે યોગ્ય નથી. કડવું સત્ય પણ માઠા અસત્યથી વધારે સારું છે. અસત્યથી જે પ્રાપ્ત કરીએ એ પ્રાપ્તિ નાશવંત હોય છે. સત્યનો કોરો સિદ્ધાંત ખભે ઉપાડીને ફર્યા કરવાથી, એનું ભાષણ કરવાથી લાભ નથી. એને જીવનમાં ઉતારવામાં આવે તો જ મોટો લાભ છે. સત્યને જીવવું પડે છે, જીવનમાં સત્યને સ્વાસોસ્વાસમાં એને ઉતારવું પડે છે તો જ એની આનંદમય અનુભૂતિ થાય છે....”

રસ્તામાં નિર્જન પ્રદેશમાં કેટલાક લૂંટારાઓએ એને ઘેરી લીધો. આ કિશોર પાસે કશું વધારે હોય એવી એમને ધારણા તો નહોતી છતાં એમણે એમને પૂછવા ખાતર પૂછ્યું : ‘બોલ, તારી પાસે શું છે ? જે હોય તે કહી દે.’ એક લૂંટારાએ કહ્યું : ‘જવા દો ને, આની પાસે કશું નહિ હોય. આટલા નાના કિશોર પાસે શું હોય ?’ ત્યાં જ એ કિશોર બોલી ઉઠ્યો : ‘ના, તમારી વાત સાચી નથી, મારી પાસે આ કપડાં ઉપરાંત ૫૦૦ રૂપિયા પણ છે.’ લૂંટારાઓએ એની થેલી તપાસી તો ખરેખર કપડાંની અંદર ૫૦૦ રૂપિયા પણ જોયા. લૂંટારાઓના સરદારને ખૂબ આશ્ચર્ય થયું. તેણે તે કિશોરને કહ્યું : ‘અમે તને લૂંટ્યા વિના હેમખેમ જવા દેતા હતા, છતાં તે સાચું કેમ કહી દીધું કે તારી પાસે આટલા બધા રૂપિયા પણ છે ?’ ત્યારે તે કિશોરે કહ્યું : ‘મારી માએ મને શીખવ્યું છે કે હંમેશા સાચું જ બોલવું, પોતાના પ્રાણ સંકટમાં હોય તોપણ કદી જુદું ન બોલવું, સત્ય એ જ પરમેશ્વર છે. જેમ આપણે પરમાત્માને છોડી દેતા નથી એમ સત્યને છોડવું નહિ. સાચું બોલવું અને સારું કરવું એનાથી જ પ્રભુ રાજી રહે છે.’

એ કિશોરની સત્યવાદિતા, પ્રામાણિકતા અને નિર્ભીક્તાથી એ લૂંટારાઓ પ્રભાવિત થઈ ગયા. તારી સચ્ચાઈથી અમે રાજી થયા છીએ, તને લૂંટવા માગતાં નથી, તને જવા દઈએ છીએ. પેલા કિશોરે કહ્યું : ‘તમે ખરેખર આ સારું કામકર્તું, પરમાત્મા તમારા પર રાજી રહેશે, પરંતુ એ ક્યાં સુધી રાજી રહેશે એ કહેવું મુશ્કેલ છે. તમે ફરી પાછી લૂંટફાટ કરશો એટલે ભગવાન ખફા થશે. તમે આવા ખરાબ કામ કરવાના હંમેશને માટે છોડી ન શકો ? પ્રભુને સદાય રાજી ન રાખી શકો ?’ એ કિશોરના આ શબ્દો લૂંટારાઓના હૃદયમાં ઉતરી ગયા. એમનો હૃદય પલટો થઈ ગયો. એ દિવસથી જ એમણે લૂંટફાટ કરવાનું છોડી દીધું અને મહેનત-મજૂરીથી જીવન પસાર કરવા લાગ્યા. આ લૂંટારાઓના જીવનને સુધારનાર એ કિશોર આગળ જતાં ભારતનું રત્ન બન્યો. એ કોણ હતા...? આપણાં સ્વતંત્ર ભારતના પ્રથમ રાષ્ટ્રપતિ ડૉ. રાજેન્દ્ર પ્રસાદ.

સમાજમાં સત્યતા એ છે કે લીધેલું આપે, કહેલું પાળે, સત્યનું આચરણ કરે. આપણી સામે, પાછળ અને ચારેકોર કેટલું બધું હોય છે ! પરંતુ એથી કેંક ગણું અધિક આપણી ભીતરમાં ભર્યું છે. એની આપણને ક્યાં ખબર છે ?

શ્રીજીમહારાજના દેઢ આશ્રિત માણાવદરના બ્રાહ્મણ મયારામભટ્ટને એક બાઈએ રૂપાનું કડલું સાચવવા આપ્યું. થોડા સમય બાદ ભટ્ટજીએ પટારો ખોલ્યો ને ફાળ પડી કે બાઈએ આપેલ એક કડલું ચોરી ગયું લાગે છે. એમ જાણી ઘરના અમુક દાગીના ભંગાવીને અદલ પેલા કડવા જેવું તેની જોડનું કડલું સોની પાસે બનાવડાવ્યું. બાઈ છ મહિના પછી લેવા આવી તો ભટ્ટજીએ બે કડલાં ધર્યા ! બાઈ કહે : ‘ભટ્ટજી ! મેં તમને એક જ કડલું આપ્યું હતું.’

ભટ્ટજી કહે : ‘બહેન ! તમે ભૂલતા લાગો છો. દાગીના જોડીમાં જ હોય.’ તોપણ તે બાઈ પોતાની સત્યનિષ્ઠામાં અડગ રહી. ભટ્ટજી કહે : ‘તારા દીકરાના સોગંદ ખા.’ બાઈએ સોગંદ ખાધા ત્યારે તેને વાત મનાણી.

રવિશંકર મહારાજ નાના હતા ત્યારે ધરમપુરમાં મહુડાની વખાર સાચવવાની નોકરી મળી. સાત રૂપિયા પગાર મળે. મહુડાની ગુણો જ્યારે માગે ત્યારે કાઢી દેવાની. સાથે એક બીજો છોકરો નોકરી કરતો. તેણે કહ્યું : ‘આપણે પચ્ચીસ ગુણો પરબારી વેચી મારીએ જે ઉપજે તે અર્ધોઅર્ધ વહેંચી લઈશું.’ આ સાંભળી તેઓ ગમગીન થઈ ગયા ને નોકરી છોડી દીધી. ઘેર બહેનને કહે : ‘મને પેલો ચોરી કરવા શીખવે છે. મારે એવા પાપનો પૈસો નથી જોઈતો.’

સત્યની સાધના તો એજ કરી શકે જે નિર્ભય છે અને તેજસ્વી છે. નિર્ભય થવા માટે નિષ્પાપ રહેવું જોઈએ અને તેજસ્વી રહેવા માટે નિઃસ્પૃહતા કેળવવી જોઈએ. નિષ્પાપ વ્યક્તિને કોઈનો ડર

હોતો નથી. જ્યારે નિઃસ્પૃહી માણસ કોઈની શેઠમાં દબાતો નથી. આવો જ માનવ સત્યની સાધના અને આરાધના કરી શકે. એનું વિશુદ્ધ ચારિત્ર્ય અને અસત્યની સામે પ્રતિકારક શક્તિ અને ક્ષમતા બક્ષે છે. અસત્ય તો આમેય પાંગળું જ બને છે. સત્યના સહારા વગર તે ટકી શકતું નથી. ખોટા કે નકલી માલ ઉપર પણ લેબલ સાચા અસલ માલનું લગાડો તો જ એ માલ ખપે. સત્યમાં સહજતા ને નક્કરતા છે. જ્યારે અસત્યમાં દંભ બનાવટ અને કૃત્રિમતા છે.

અસત્ય એ આભાસ છે, જ્યારે સત્ય એ પ્રકાશ છે. અસત્યનો પરપોટો ગમે તેટલો ફૂલે તો પણ તે ક્ષણજીવી છે, જ્યારે સત્યનું મોતી મૌનના મહાસાગરને તળિયે બિરાજે તો પણ તે અમૂલ્ય અને ચિરંજીવી છે. અસત્ય એ આડંબર છે. જ્યારે સત્ય તો છે સાક્ષાત્ મૌલિક ! અસત્યવાદી વાતવાતમાં ઉશ્કેરાઈ જાય છે, જ્યારે સત્યવાદી સદા શાંત રહે છે. અસત્યનો આધાર એકવાર લીધા પછી માણસ એ વિષયકમાં ફસાય છે. એક જૂઠને ઢાંકવા માટે એણે બીજા અનેક જૂઠને શરણે જવું પડે છે. સત્ય હંમેશા મિતભાષી હોય છે. રઘુવંશમાં મહાકવિ કાલિદાસે પણ ‘સત્યાય મિતભાષિણામ્’ - કહીને એ વાતનું સમર્થન કર્યું છે. અસત્ય ઉધઈની માફક માણસના ગુણોને અંદરથી કોરી ખાય છે. જ્યારે સત્ય માણસની આત્મશક્તિને વધારે છે.

અસત્ય વિચારનાર, બોલનાર કે આચરનારનું વ્યક્તિત્વ વિક્ષિપ્ત બની જાય છે. તે પોતાની આંતરિક અખંડિતતા ખોઈ નાખે છે. તેના જીવન વ્યવહારમાં કોઈજ જાતની એકસૂત્રતા રહેતી નથી. ખંડિત પ્રતિભાનો આ માનવ પછી સદા સર્વદા ખંડનમાં જ રાય છે. સત્ય હંમેશા સંકલિત જ હોય છે. મન, વાણી અને કર્મથી સદા સત્યની સેવા કરનારો માનવ જ ખરો મહાપુરુષ છે. સત્ય એ નારાયણ છે, તેથી સાચો માણસ પ્રભુની ખૂબજ નજીક હોય છે અને પરમાત્માની આસપાસ ફરનારો માણસ કદી ભવસાગરમાં ડૂબતો નથી કે ભવાટવિમાં અટવાતો નથી એ

કહેવાની કંઈ જરૂર ખરી ?

ખોટા માણસની સાચી વાત પણ જ્યારે કોઈ માનવા તૈયાર થતું નથી ત્યારે એને ભીતરમાં જે વ્યથા થાય છે. તે શું એણે પોતે જ પોતાને કરેલી સજા નથી ? સત્યની પણ કસોટી જરૂર થાય છે, પરંતુ એ તો એનું મૂલ્ય વધારવા માટે જ. અગ્નિપરિક્ષામાંથી એ સોનું શુદ્ધ કાંચન થઈને બહાર આવે છે. પોતાની આંતરિક પોકળતાને કારણે અસત્ય હંમેશા ભયભીત હોય છે. જ્યારે પોતાની આંતરિક સંપત્તિને લીધે સત્ય સદા નિર્ભય હોય છે. ભયભીત હિરણ્યકશિપુ બ્રહ્માજી પાસેથી ન મરવાનું વરદાન માગે છે અને સત્યનું ગળું દબાવી દેવા પોતાના પુત્ર પ્રહ્લાદને મારવાના રાત્રિ-દિવસ કાવતરાં કરે છે, જ્યારે નિર્ભય પ્રહ્લાદ હસતે મુખે હોલિકાના ખોળામાં આસન જમાવે છે. અને મોતના થાંભલાને પ્રેમથી આલિંગન આપે છે. ઈતિહાસ સાક્ષી પૂરે છે કે મોતથી ભાગનારો અને સત્યનો વિરોધ કરનારો મરી ગયો જ્યારે સત્યને માટે મોતને ભેટનારો અમર થઈ ગયો.

સત્યાસત્યનો નિર્ણય કરવો એ ઘણીવાર માનવબુદ્ધિની બહારની વાત હોય છે. કરડવા આવેલા સાપને મારીને બાળકને બચાવનાર નોળિયાનું લોહીવાળું મોઢું જોઈ, તેને પોતાના બાળકનો ખૂની માનીને મારી નાખનાર સ્ત્રીની વાત, માણસની ન્યાયબુદ્ધિની અલ્પતાનું સૂચન કરે છે. અદાલતમાં કામકરનાર ન્યાયાધીશો પ્રામાણિક જરૂર હોઈ શકે, પરંતુ ન્યાયી જ હોવાનો દાવો તો તેઓ પણ નહીં કરી શકે. પુરાવાઓનો અભાવ, ખોટા સાક્ષીઓ કે વકીલો દ્વારા થતાં કાનૂની શબ્દછલ કે એવાં જ કોઈ અન્ય કારણોને લીધે ઘણીવાર અસત્યમાંથી સત્ય તારવવું તેમને માટે પણ મુશ્કેલ બની રહે છે.

સાચો ન્યાયાધીશ પરબ્રહ્મ પરમાત્મા છે અને તે આપણા સહુ કોઈના હૃદયમાં વસે છે, એ વાત જો વ્યક્તિના મનમાં દેહતાથી બેસી જાય તો એના પ્રત્યેક જીવન વ્યવહારમાં સત્યનો પ્રકાશ પથરાઈ જાય.

ચિંતનના ગ્રાહકોને નમ્ર અપીલ સહ વિનંતી

હાલા ભક્તજનો ! ચિંતન સામયિકમાં જે એક વર્ષની લવાજમ સ્વીકારવામાં આવતું હતું તે બંધ કરવામાં આવેલ છે. તે માટે કોઈએ પણ મનીઓર્ડર યા કોઈપણ પ્રકારે એક વર્ષનું લવાજમ મોકલવું નહિ. ફક્ત પાંચ વર્ષ અને આજીવનનું લવાજમ સ્વીકારવામાં આવે છે, જેની દરેક સભ્યશ્રીઓએ નોંધ લેવી. વિશેષમાં આપને જો ચિંતન સમયસર ન મળતું હોય તો તમારા નજીકના પોસ્ટ ઓફિસમાં સંપર્ક સાધીને જ ચિંતન કાર્યાલય - સરદારમાં જાણ કરવી. જાણ કરતા સમયે આપનો ગ્રાહક નંબર જણાવવો રહેશે. અને આપના નામ-સરનામાના ફેરફાર અંગે અન્ય સંતો-ભક્તોને ન જાણ કરતા ફક્ત ‘ચિંતન કાર્યાલય - સરદાર’નો જ સંપર્ક સાધવા આગ્રહ રાખવા વિનંતી.

નથી જોતા સંતવિદોષા વર્ષો અને યુગોના જીવન...!

- સાધુ યોગેશ્વરદાસ, ગુરુ : પૂ. સ.ગુ. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી

‘તમારી નજરમાં હું સદા આથમતો જ હોઉં છું,
હંમેશા એકમાત્ર આથમણી બારીએથી મને જોનારા
હે મિત્ર ! તમે નહિ માનો, હું સદા ઊગતો પણ હોઉં છું,
કાશ, તમારી પાસે એક ઊગમણી બારી હોત !
આગમની વાત કરશોમાં, નિગમની વાત કરશોમાં,
ગતાગમ હોયના એને, કદી સંતની વાત કરશોમાં !’

ભારતની ભાતીગળ સંસ્કૃતિ અને ભારતનો સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ પ્રાચીનકાળથી અનેક સંતરત્નોથી ઝળહળતો રહ્યો છે. સંત રાષ્ટ્રનો આત્મ છે. સંત-મહાત્માઓનાં આગમન-પરાગમનથી વસુંધરાનો ખોળો કદી ખાલી રહેતો નથી અને રહેશે પણ નહિ. સ.ગુ. શ્રી મુક્તાનંદ સ્વામી, સ.ગુ. શ્રી ગોપાળાનંદ સ્વામી વગેરે અણમોલ સંતરત્નો તો સત્વરે હૈયાને ઓટલે ને હોઠના ટોડલે આવીને બેસી જાય છે.

ભારતભૂમિ એટલે સંતો, સતીઓ, વીરપુરુષોની ભવ્ય ભોમકા. ભાતીગળ સંસ્કૃતિથી સભર આ ભોમકા ભક્તિના રંગે રંગાયેલી છે. ઉચ્ચકોટિના સંતરત્નોએ શુદ્ધ ભક્તિની જ્યોત પ્રગટાવી છે.

આ તો ભાઈ ! ‘બહુરત્ના વસુંધરા’ છે. આપણી કલ્પનામાંય ન હોય એવું જીવન જીવનારા અને એવું સત્ય દાખવનારા વિરલાઓ આ જગતમાં ઓછા નથી. પરંતુ હા, એમના દર્શન કરવા હોય તો આપણે એમને શોધવા પડે.

મોઢામાં ગુલાબજાંબુ મુક્તા રહીને ‘ભૂખ’ પર નિબંધ લખવામાં કદાચ પી.એચ.ડી.(ડોક્ટર ઓફ ફિલોલોજી)ની ડીગ્રી મેળવી શકાય છે, એર-કન્ડિશન ઓરડામાં બેસીને ‘ગરમી’ પર એક કલાક સુધી અસરકારક શબ્દોમાં વક્તવ્ય આપી શકાય છે, સંપત્તિની રેલમછેલ વચ્ચે જીવતા રહીને

ગરીબ માણસોની જીવનશૈલી અંગે મજેથી ચર્ચા કરી શકાય છે, સંસારના ભોગની વણઝાર ભોગવતા રહીને ‘બ્રહ્મચર્ય’ની સલાહ મજેથી કોઈને આપી શકાય છે. ...પણ

એ ભૂખની અનુભૂતિ વખતે, ગરમીના વાતાવરણ સમયે, ગરીબાઈના ત્રાસ વખતે, વિકારથી ખદબદતા સંસાર વચ્ચે જીવતા રહીને સ્વસ્થતા ટકાવી રાખવાનું અને પ્રસન્નતા જાળવી રાખવાનું કામ કેટલું બધું કપરું છે એ તો અનુભવે જ સમજાય તેમ છે....!!!

ગુજરાતીમાં એક સુંદર કહેવત છે કે, ‘બીજાએ પહેરેલા જોડાની ટીકા કરતા પહેલા એ જોડા પહેરીને તમે એકાદ કીલોમીટર ચાલી જજ્યો’ આ જ વાતને સંતના સંયમતાના સંદર્ભમાં કહેવી હોય તો એમ કહી શકાય કે સંતની સંયમતાને મામુલી માનતા પહેલા એ સંયમતાનો તમે પોતે એકવાર અનુભવ કરી જોજ્યો, શક્ય છે કે એ અનુભવ પછી તમે ક્યારેય સંતની ઉપેક્ષા કે અવગણના ન કરો...!

સાચા સંતની અવગણના સંપૂર્ણ જિંદગીને બરબાદ કરી નાખવાની પાશવી તાકાત ધરાવે છે. ખીચડીમાં દાખલ તો થાય છે માત્ર એકજ ચપટી હળદર, પરંતુ આખી ખીચડીનો રંગ એ બદલાવી જ નાખે છે ને?

રખેને એવી કોઈ ભૂલ ન કરતા કે સંત એ એક સાધારણ પદ છે. એ તો ભગવાન શ્રી

સ્વામિનારાયણની અવિચ્છિન્ન ષડ્અંગી સંપ્રદાયની પરંપરાને ટકાવી રાખનારું એ પદ છે. ભગવાન શ્રીહરિની આત્યંતિક કલ્યાણ વ્યવસ્થાની અંગભૂત એક વ્યવસ્થા છે. મર્યાદાસભર સંત તરફ ઊંડે ઊંડે અનાદરભાવ રાખે તો શ્રીજીમહારાજનો શું એ સાચો ભક્ત કહેવાય ? સંતના બહુમાન વિનાનું ભગવાન શ્રીહરિનું બહુમાન એ વાસ્તવિક રીતે મહારાજનું બહુમાન નથી.

આ વાસ્તવિકતાને આપણા સ્વીકાર કે ઈન્કાર સાથે કોઈ જ નિરબત નથી, સૂરજના અસ્તિત્વનો ધૂવડ ઈન્કાર કરે એટલા માત્રથી સૂરજના અસ્તિત્વને કોઈ જ નુકશાન પહોંતું નથી અને એ જ રીત સૂરજના અસ્તિત્વનો સૂર્યમુખી ફૂલ સ્વીકાર કરે એટલા માત્રથી સૂરજને કોઈ જ લાભ થઈ જતો નથી... હા, એટલું ચોક્કસ બને કે સૂરજના અસ્તિત્વના ઈન્કારથી ધૂવડ પ્રકાશથી વંચિત રહી જાય છે. અને સૂરજના અસ્તિત્વના સ્વીકારથી સૂર્યમુખી ફૂલ પોતે ખીલી જાય છે. આ વાતની તમને ખુદને પ્રતીતિ થઈ હશે!

સુવાસ ગવાહી આપે છે પુષ્પની, ચાંદની ગવાહી આપે છે ચંદ્રની, કિરણો ગવાહી આપે છે સૂર્યની તેમ મોક્ષની ગવાહી આપે છે સાચા સંતનો સત્સંગ એ ન ભૂલશો!

વિજ્ઞાન કહે છે કે જો આ ધરતીના આકાશમાં સૂર્ય લાખો ફેરનહેરની ગરમીથી તપતો ન હોત તો આ ધરતી ઉપર એકપણ જીવ ન હોત. કારણ, જીવને જીવવા માટે જે ૯૭-૯૮ ડિગ્રીની ગરમીની જરૂર છે તે ક્યાંથી લાવત! આટલી ગરમી પેલા સૂર્યના તાપને આભારી છે.

પ્રસ્તુતમાં આ વાતને ધરાવતા એમ કહી શકાય કે જો ભારતની પ્રજાને સંતના સત્સંગરૂપી હુંક ન મળી હોત તો ભારતની પ્રજા કાશેતાન હોત, કાહેવાન હોત. આજે ઘણા બધા ઈન્સાન દેખાય છે, અને કેટલા મહાન દેખાય છે તે બધું સંતના સત્સંગને લીધે છે.

સંતો ચોવીસ કલાક જાગતા પ્રજાના પ્રહરીઓ છે. તેઓ વારંવાર ‘જાગતે રહો’ની બૂમ મારતા રહે છે. એના કારણે

વર્ષોવર્ષ વિશ્વવંદનીય મહાન વિભૂતિઓ ઉત્પન્ન થતી રહે છે.

સંતોની જગત ઉપર કેટલી પ્રભાવક અસરો છે તે આમ જનતાને નહિ સમજાય.

જાપાનના અર્થતંત્રનો અભ્યાસ કરવા ભારત સરકારે જેમને મોકલ્યા હતા એવા એક પ્રોફેસર જ્યારે ભારત પાછા આવ્યા ત્યારે રાજકોટમાં તેમનું પ્રવચન ગોઠવાયું હતું.

જાપાનનું અર્થતંત્ર કેમવિકાસ સાધી શક્યું છે અને ભારત પોતાના અર્થતંત્રની બાબતમાં કેમનબળું રહ્યું છે ? તેની વિગતવાર સમજૂતી આપીને તે પ્રોફેસરે અંતે ઉપસંહાર કરતા કહ્યું : “જાપાન આર્થિક રીતે ગમે તેટલું વિકાસ પામ્યું હોય અને ભારત એ બાબતમાં ભલે પાછળ રહ્યું હોય, પરંતુ તમે સમજી રાખજો કે ભારત કદી બરબાદ થવાનું નથી. કારણ કે જ્યાં સુધી આ દેશની ધરતી પર સંતો-મહંતો ધૂમી રહ્યા છે, આબુની ગુફાઓમાં, પર્વતોની કોતરોમાં, કે ગામડે-ગામડે ફરતા સદાચારી સંતોના અણુ-પરમાણુઓ જ્યાં સુધી ભારતની ભૂમિપર ધૂમરી લઈ રહ્યા છે ત્યાં સુધી ભારતનો વિનાશ કદી થઈ શકશે નહિ. સાધુ-સંતોને કેવળ પાંચ વર્ષ માટે હટી જવાનો વટ હુકમરાષ્ટ્રપતિ બહાર પાડે અને જો તેનો બરાબર અમલ થાય તો મને લાગે છે કે હિન્દુપ્રજા પાંચ વર્ષમાં જ સત્ત્વહીન, કંગાળ, નમાલી, વ્યભિચારી, ભ્રષ્ટાચારી અને હીજરાઈ જાય.”

ભારતના એક સમજદાર વિદ્વાન આ વાત કરે છે. જ્યારે આજે બીજા અનેક અંધશ્રદ્ધાળુઓ આક્ષેપ કરે છે કે સાધુઓ હરામનું ખાય છે, એ વાત શું ઉચિત છે ? શું તેઓએ આ પંક્તિ વાંચી હશે ?

‘આગ લગી આકાશમેં ઝડી ઝડી પડે અંગાર,

સંત ન હોત સંસાર (જગત)મેં તો જલ મરત સંસાર.’

સંતોના સત્ના પ્રતાપે પૃથ્વી સ્થિર રહી છે, બાકી તો આ સંસારના પાપે તો ટિંગાળના હાથમાંથી ધરતીના છોડા છૂટી ગયા હોત,

“...સંતો-
મહાપુરુષોએ લોહીના
પાણી સોંધી અને
મડદાના ખાતરે
ઉગાડેલા મોક્ષરૂપી
વડલાની રક્ષાને માટે
કેટલાક ઈતિહાસો
લોહીના પાને
ખરડાયેલા છે. એ
વિઘ્નોમાં, તુફાનોમાં,
આંધીઓની વચ્ચે
આપણે ન તો સમજીએ
ઉડાવી, ન તો મશાલ
ઉડાવી, ન તો સમય
આપ્યો છે, ન તો
આચારની આહુતિ !
તો યહી આપણો ક્યો
અધિકાર છે -
પંચવર્તમાન યુક્ત
મર્યાદા સભર જીવન
જીવનારા સંતોની
અવહેલના કરવાનો ?
આપણો નૈતિક
અધિકાર જ ખતમ છે
તો...!”

કેવા અધમાધમપાપો થઈ રહ્યા છે ? તો જુઓ આ શાબ્દિક ચિત્ર....!!!

બાપ-દીકરી, મા-દીકરો, ભાઈ-બહેન, સસરા-વહુ, દેરાણી-જેઠ, ભોજાઈ-દિયર, કાકો-ભત્રીજી, મામો-ભાણી વગેરે આ બધાં સંબંધોની દિવાલ આજે બેશરમથઈને ઊભી છે. આ વરવું અને કડવું સત્ય છે.

ગટર ઉપરનું સફેદ કપડાનું ઢાંકણું ભલે સારા હોવાની જાહેરાત કરતું હોય, પરંતુ પોતાની નીચે વહી રહેલ ગટરની દુર્ગંધ તો એ અનુભવતું જ હોય છે....., કે નહીં ?

ભર રાજસભામાં જ્યારે દ્રૌપદીના ચીવર ઉતરી રહ્યા હતા ત્યારે ભલે દુઃશાસનની એ નાપાક ચેષ્ટાને કોઈ અટકાવી શક્યું નહોતું. પરંતુ એ વખતે સહુની આંખો તો શરમના કારણે નીચે ઝૂકી જ ગઈ હતી. આજે ફેર એટલો છે કે રોજ-રોજ ઘરોઘરમાં ટી.વી. દ્વારા સંસ્કૃતિ-મર્યાદા અને શિક્ષાપત્રીના ‘ન ભણ્ડેક્ષ’ - આ શબ્દોના રીતસરના ચીવર એક સાથે સેંકડો દુઃશાસનો ઉતારી રહ્યા છે. અને તાળીઓના ગડગડાટ સાથે આ દેશનો પ્રજાજન એ દુઃશાસનોને વધાવી રહ્યો છે.

ટી.વી.ના દંશ્ય જોઈને આ સમાજની માનસિક અને શારીરિક સ્થિતિ કેટલી હદે ખુવાર થઈ ગઈ હોય ? એના મગજના દોઢ અબજ સેલો કામવાસનાના વિચારોથી ધોવાઈ-ધોવાઈને કેવા સાફ થઈ ગયા હોય છે ? પ્રત્યેક માણસની મનોભૂમિકાજળથી પણ કાળી બની ચૂકી હોય છે.

આ પાપ ધીમે ધીમે પ્રસરતું અતિભયાનક અશ્લીલતા સુધી પહોંચ્યું છે. દંશ્યો કોઈ પણ ભારતીયજન પોતાના બાળ-બચ્ચાં અને પત્ની સાથે બેસીને જોઈ શકતો ન હતો તે આજે ઘરોમાં સહુ સાથે બેસીને જોવાનીય મોજ માણવા લાગ્યો છે. ધીમે ધીમે બિભત્સ સ્વરૂપની ઉગ્રતા પકડતા જતાં આ પાપોથી લોકો જેમટેવાતા ગયા તેમતેમતેની બિભત્સતા વધતી ચાલી. ઉન્માદોના અતિરેકના કારણે એ બધી અશ્લીલતાઓ ઓછી જ લાગવા માંડી છે. છેલ્લી કક્ષાના દંશ્યોને જોઈને પણ શિક્ષિત તરીકે સારો ગણાતો વર્ગ કહે છે : ‘આ દંશ્યોમાં અશ્લીલતા જેવું કશું જ નથી....!!!’ ઊંચામાં ઊંચી નેપાળા જેવી ગોળીઓ પણ જે માણસો હજમ કરી નાખે છે એને પછી બીજી પાયક દવાઓ કામ લાગતી નથી.

સજજનનીય વાસના ભડકી જાય તેવા પોસ્ટરો વગેરે નિમિત્તો સતત આંખ સામે અથડાતા રહે છે. જો પાંચ હજાર વર્ષનો શુદ્ધ બ્રહ્મચારીય થોડો પણ આઘો-પાછો થાય કે એક સેંકડમાં એવો ખેલ ખતમથઈ જાય, તો પછી સામાન્ય વ્યક્તિની કઈ સ્થિતિ હોય એ તમે સમજી શકો છો ?

આ તો આખા ગામને ‘લેગ’ લાગ્યો છે. હવે ઉગારવા જતાં જાતે મરવાનું છે. આ તો કબડીની રમત જેવું છે, હુતુતુ.... કરતા જાણે સંતો તમને સંસારમાંથી ઊંચકી લેવા આવે ત્યાં હુતુતુ... કરતા તમે જ તેમનો ટાંટિયો ખેંચી લો એવી ગંભીર દશા છે.

આંતરજાતીય-આંતરરાષ્ટ્રીય લગ્નો, સહશિક્ષણ, સ્વચ્છંદતા, વ્યસનો, બાર, નોરતા, કલબો, સ્ટ્રીપ કલબો, રોઝ-ડે, વેલેન્ટીન-ડે, કેન્ડલ-ડે, મીસ ઈન્ડિયા, મીસ વર્લ્ડ, સાયબર કાફે, રેગીંગ વગેરે ભ્રષ્ટાચારના સમાજમાં રાસડા લેવાય રહ્યા છે.

ભૂણહત્યાના પાપે તો ધરી ઉપરથી પૃથ્વી ગબડી પડશે, જોતજોતામાં વિલાસો ભડભડ સળગવા લાગશે, સામ્રાજ્યોની ઈમારતો કડડડભૂસ કરતી તૂટી પડશે.

.....પણ સવાલ થાય છે કે નિર્દોષભૂણે પોતાનો ભોગ આપીનેય આ ભોગના ભોગીઓને ભિખારીના ભોગે જીવતા રાખવાના છે ?

વર્તમાન જગતે અત્યાચાર, અનાચાર, દુરાચાર અને વ્યભિચારના બજારને ભલે સાર્વજનિક બનાવી દીધું. વિશ્વમાં ભલે ભયંકર અગ્નિ હોય પણ તેથી વિશ્વ ભયંકર બની જતું નથી. કેમ કે એ અગ્નિને પણ મહાત કરી નાખનાર જળ પણ આ વિશ્વમાં સુલભ છે. અંધકારની સામે પ્રકાશ છે. ગમે તેટલા પ્રયંડની બળની સામેય જો પ્રતિબળ હોય તો તે બળની કોઈ કિંમત રહેતી નથી. આ બધા જાલિમબળને પણ ફુસ

કરી દેતું સંતરૂપી સૂર્યકાંત મણિનું બળ આજ વિશ્વમાં આજે પણ મોજુદ છે.

શાસ્ત્રીય ભાષામાં કહીએ તો - ચંદ્રકાંતમણિ અગ્નિ પાસે પડ્યો હોય તો અગ્નિમાંથી દાહ ઉત્પન્ન ન થાય. દાહમાં પ્રતિબંધક ચંદ્રકાંતમણિ છે, હવે દાહ ઉત્પન્ન કરવો હોય અને ચંદ્રકાંતમણિને ખસેડવો ન હોય તો સૂર્યકાંતમણિને લાવી મૂકવો રહ્યો. ભલે પ્રતિબંધક ચંદ્રકાંતમણિ ત્યાં જ પડ્યો રહે તો પણ દાહ થવાનો. કેમ કે સૂર્યકાંતમણિ ઉત્તેજક બને છે. તે પ્રતિબંધકની શક્તિને હરી લે છે.

એ રીતે પ્રસ્તુતમાં પણ પૃથ્વીની સ્થિરતામાં ભ્રષ્ટાચારના પાપ પ્રતિબંધક બનવા છતાં ઉત્તેજકરૂપી સંતનું અસ્તિત્વ છે. માટે ભ્રષ્ટાચારના પાપ પૃથ્વીના નાશમાં પ્રતિબંધક બની શકતા નથી.

પરંતુ આ જગતમાં ઉત્તેજક સંત જેવું કોઈ અસ્તિત્વ ન હોત તો સંસારના પાપથી ખદબદી ઉઠેલી ધરતી કંપી ઉઠત. અરે ! રાત-બેરાત, ઘડી-બેઘડીમાં લાખો માણસોને પટકી પાડી તેમના મડદાઓને સ્મશાનમાં જલાવીને રાખ કરી નાખી કરોડો માનવોના શબ ગીઘડા ચૂંથી નાખત.

સૂર્યનો ધગધગતો ગોળો ગબડી પડત અને કરોડોને જીવતા સળગાવી નાખત. સાગર પોતાની મર્યાદા મૂકી દેત અને આખા વિશ્વને કોળીયો કરી જાત..... પરંતુ આ બધાય તાંડવોને મહાન સંતપુરુષોએ વિશુદ્ધભાવથી એક નાનકડી અંગૂલીના નિર્દેશથી થોભાવી દીધું છે. વિશ્વના પાપને જોઈને પ્રકૃતિ અકળાઈ ઊઠી છે, પણ..... સત્યપુરુષોએ એને કોઈ જ દુઃસાહસ કરવા દીધું નથી. ‘સૂકાં ભેળું લીલું પણ સળગી જાય તો ?’ ગુનેગાર છૂટે તે હજુ ચાલી જાય પણ નિર્દોષને સજા થાય તે કદાપિ એને ક્ષત્ત્વ નથી.

સંતો-મહાપુરુષોએ લોહીના પાણી સીંચી અને મડદાના ખાતરે ઉગાડેલા મોક્ષરૂપી વડલાની રક્ષાને માટે કેટલાક ઈતિહાસો લોહીના પાને ખરડાયેલા છે. એ વિદ્વોમાં, તુફાનોમાં, આંધીઓની વચ્ચે આપણે ન તો સમશેર ઉઠાવી, ન તો મશાલ ઉઠાવી છે, ન તો સમય આપ્યો છે, ન તો આચારની આહુતિ ! તો પછી આપણો કયો અધિકાર છે - પંચવર્તમાન યુક્ત મર્યાદા સભર જીવન જીવનારા સંતોની અવહેલના કરવાનો ? આપણો નૈતિક અધિકાર જ ખતમ છે તો....!

સાચા સંતોની ફૂર હાંસી-મશ્કરી કરવી, તેઓની અવહેલના કરવી એને સમાજ વાણીની સ્વાતંત્ર્યમાં ખપાવી રહ્યો છે.

કુતરાને ભસવાની છૂટ મળે એ વાણી સ્વાતંત્ર્ય તો બરાબર છે પણ ભસવાનું બંધ કરીને કુતરો ભૂકવા લાગે તો.....???

બાબાનો ‘મા’ કે ‘બા’ કહેવાની મળતી છૂટને વાણી સ્વાતંત્ર્ય ખાતે ખતવવામાં આવે એ તો સમજાય છે. પરંતુ બાબો

એ સ્ત્રીને ‘પપ્પાની બેરી’ તરીકે સંબોધવા લાગે તો....???

સમાજ ત્યાગીપુરુષોને ‘સંત’ કે ‘સાધુ’ કહે એ બરાબર છે પણ ‘બાવા’ના વિશેષણથી નવાજવા લાગે તો આ હદભાગીતા કેટલી હદ સુધી ગળવી, અને છતાં વાણીના સ્વાતંત્ર્યના નામે એચ ચલાવી લેવાનું ?પણ સબૂર.....!!

એક તો કાગડો અને પાછું એના હાથમાં લાઉડ સ્પીકર, શું થશે એ સમજી જજો. એવા માણસો છે કે જેઓ ‘દૂધ’થી રીભાઈ રહ્યા છે. કેટલાક એવા માણસો છે કે જેઓ બગીચામાં ‘ડિપ્રેશન’માં આવી જાય છે.

કદાચ ઉપરોક્ત વિશેષણ લગાડનારાનો નંબર એવા જીવોમાં હોય તે સંભવિત છે.

છોડને પાણી પીવડાવવાનો ઈન્કાર કરતો માળી આખરે તો જેમ બગીચો જ ગુમાવી બેસે છે. દીપકના કોડીયામાં ઘી પૂરવામાં બેદરકારીમાં રહેલો માણસ સરવાળે તો જેમઅંધકારને જ આમંત્રણ આપી બેસે છે. તેમસંતની મર્યાદા સાચવી લેવાની બાબતમાં જે ઉપેક્ષા સેવે છે એ આખરે તો સંપ્રદાયમાંથી પડવાનું જ રિઝર્વેશન કરાવી બેસે છે.

સાવધાન....! સત્ય ભૂસાય ન જાય અને અસત્ય પૂજાય ન જાય. જે સત્ય છે તેમને તેવા સત્ય સ્વરૂપે જ જીવાડી રાખો.

‘સંતકો ખુદા મત કહો સંત વો ખુદા નહિ, લેકીન ખુદા કે નુરસે એ સંત જુદા ભી નહિ.’

‘સંત ખડા હો જાયે તો ખુદા સો નહિ શકતા, જો ખુદા કો સુલાદે વો સંત હો નહિ શકતા.’

આ પરમરહસ્ય ન પામવાથી કેટકેટલી વિદંમણાઓ જીવનમાં વેરાશે ? જો આ પરમરહસ્ય પ્રાપ્ત થાય તો તમામ વિદંમણાઓનો અંત આવે, તમામગુંચોનો ઉકેલ આવે, જીવન પ્રસન્ન બને, મન પ્રસન્ન બને, વાતાવરણ પ્રસન્ન બને.

અંતે ઉપસંહારમાં ભગવાન શ્રીહરિના શબ્દો જ જોઈએ :

“...નારદ, સનકાદિક, શુકજી, જડભરત, હનુમાન, ઉદ્ધવ ઈત્યાદિક જે પરોક્ષ સાધુ તેનું જેવું માહાત્મ્ય જાણે છે તેવું જ પ્રત્યક્ષ એવા જે ભગવાન તથા તે ભગવાનના ભક્ત સાધુ તેનું માહાત્મ્ય સમજે તેને કલ્યાણના માર્ગમાં કાંઈએ સમજવું બાકી રહ્યું નહિ તે આ વાર્તા એક વાર કહ્યે સમજો અથવા લાખ વાર કહ્યે સમજો, આજ સમજો અથવા લાખ વર્ષ કેડે સમજો પણ એ વાત સમજે જ છૂટકો છે...”

(વચનામૃત : ગ.મ.પ્ર. ૨૧)

“...ચાર વેદ, પુરાણ, ઈતિહાસ એ સર્વેમાં એ જ વાર્તા છે જે, ‘ભગવાન ને ભગવાનના સંત એ જ કલ્યાણકારી છે.’ અને ભગવાનના જે સાધુ છે તે તો ભવ-બ્રહ્માદિક દેવ થકી પણ અધિક છે. તે ભગવાન કે ભગવાનના સંતની જ્યારે

અનુસંધાન પેજ નં. ૧૭ પર

સત્સંગ સમાચાર પત્રિકા

અહેવાલ :- સ્વામી ધનશ્યામદાસજી - રઘુવીરવાડી-વડતાલ તથા સાધુ અમૃતસ્વરૂપદાસ - સરધાર

ગઢપુરમાં પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીની પવિત્ર નિશ્રામાં યોજાયેલ દેવોનો વાર્ષિક પાટોત્સવ

શ્રીજીમહારાજ જ્યાં ૨૬ વર્ષ સુધી રહ્યા એવા ગઢપુરને આંગણે તા. ૨૩-૧૦-૦૭ના રોજ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે સ્વહસ્તે પોતાના અંગોઅંગ માપીને પધરાવેલ શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ આદિક દેવોનો વાર્ષિક પાટોત્સવનું ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની પૂર્ણકૃપાથી તેમજ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના શુભ આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથીઆયોજન

કરવામાં આવ્યું હતું.

આ પાટોત્સવમાં વડતાલથી પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રી પધાર્યા હતા. તેઓશ્રી શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ આદિક દેવોનો પંચામૃત-કેસર-ચંદનાદિકથી અભિષેક કર્યો હતો. ત્યારબાદ ઠાકોરજીની આરતી પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીએ ભાવપૂર્વક ઉતારી હતી.

ત્યારપછી મંદિરના વિશાળ પટાંગણ

હરિભક્તોના સમુદાય વચ્ચે સત્સંગ સભાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. તેમાં પૂ. કો. સ્વામી શ્રી ધનશ્યામવલ્લભદાસજી, પૂ. એસ.પી. સ્વામી આદિક સંતોના માંગલિક પ્રવચનો બાદ પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી ભક્તજનોને આશીર્વાદ પાઠવ્યા હતા. અંતમાં મુખ્ય યજમાનશ્રી દ્વારા પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી પૂજન-અર્ચન કરવામાં આવ્યું હતું.

સુરતને આંગણે પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીના દિવ્ય સાંનિધ્યમાં યોજાયેલ 'શ્રી સ્વામિનારાયણ સત્સંગ ઉત્કર્ષ સભા'

તા. ૨૭-૧૧-૦૭ના રોજ સુરતને આંગણે વડતાલ શ્રી સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયના વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના શુભ આશીર્વાદથી તેમજ પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના દિવ્ય સાંનિધ્યમાં અને અનેક ધામોધામથી પધારેલ સંતો-મહંતોની હાજરીમાં તથા લાખો હરિભક્તો-જનમેદનીની ઉપસ્થિતિમાં વિશાળ 'શ્રી સ્વામિનારાયણ સત્સંગ ઉત્કર્ષ સભા' યોજાવામાં આવી હતી.

આ સભામાં ગુજરાતની તેમજ દેશની પ્રવર્તમાન પરિસ્થિતિમાં ધર્મ અને એકતાના સદ્વિચારને પોષણ આપવા આ સભા મહત્વ બનશે. આ સભામાં પૂ. વિવેકસ્વરૂપદાસજી સ્વામી - બગસરા, પૂ. શ્રીહરિદાસજી સ્વામી - વરજાંગ જાળિયા, પૂ. કો. શા. ધનશ્યામવલ્લભદાસજી સ્વામી વગેરે માંગલિક પ્રવચનો કર્યા હતા. ત્યારબાદ સરધારનિવાસી કથાકાર પૂ. શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી સ્વામીએ પોતાના પ્રવચનમાં શ્રી સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયની પરંપરાબતાવતા કહ્યું હતું કે, આ સાચી પરંપરા છોડીશું તો દિશાવિહિન થઈ જશું. તેમણે યુવાનોને હાંકલ કરી હતી કે, આ સમય અને આ ઉમર મોજશોખમાં વેડફવા માટે

નથી, પરંતુ ધર્મ અને નીતિ-નિયમોને અનુસરીને ધર્મ માટે, પોતાના સમાજ માટે, પોતાના રાષ્ટ્ર માટે પોતાને કંઈક કરી છૂટવાનો સમય છે.

વધુમાં તેઓએ જણાવ્યું હતું કે, સમગ્ર વિશ્વમાં શ્રી સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયની એક આગવી પ્રતિભા છે. અને તેથી જ આંતરરાષ્ટ્રીય માનવ સમાજ તે આ સંપ્રદાય પાસે કંઈક અપેક્ષા રાખે છે, આપણે એ કસોટીએ ખરા ઉતરવાનું છે. માટે જીવનમાં થોડી પણ નિર્બળતા નહિ ચાલે.

ગઢડા ટેમ્પલ બોર્ડના સલાહકાર નવયુવાન શ્રી સત્યપ્રકાશ સ્વામી (એસ.પી.સ્વામી)એ પોતાની આગવી શૈલીમાં સંપ્રદાયના યુવાનોને આ સમયમાં સંગઠિત થવા અને સત્ય અને ધર્મને ઓળખવાનો ઉપદેશ આપ્યો હતો. તેઓએ વધુમાં જણાવ્યું હતું કે, રાષ્ટ્રના અને દેશના નવનિર્માણ કાર્યમાં ધર્મને અનુસારનારો વર્ગ જ મહત્વની ભૂમિકા ભજવે છે. અને સંગઠિત થયેલો સત્સંગ સમુદાયની જનશક્તિનો ગુજરાતના ભવિષ્યના ઘડતર અને વિકાસના કાર્યોમાં મહત્વની ભૂમિકા રહેશે.

સભામાં અંતમાં પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીએ પોતાના મનનીય પ્રવચન અને આશીર્વચનમાં જણાવ્યું હતું કે, ધર્મ તે

સમાજનો પાયો છે. અને શાસ્ત્રનો સિદ્ધાંત 'ધર્મો રક્ષતિ રક્ષતુઃ'ના ન્યાયે ધર્મની રક્ષા કરવી તે આપણું દાયિત્વ છે. અને ઈતિહાસના પાના ઉલટીએ તો દેખાય છે કે, જ્યારે જ્યારે ધર્મનો લોપ થયો છે ત્યારે ત્યારે સમાજમાં, દેશમાં અરાજકતા, ભ્રષ્ટાચાર અને પાપાચારના સર્પોએ ફેણ મારી છે અને વિષ ઓળગતા હોય છે. આવા સહસ્રફેણી કાલિય નાગને નાથવા દરેક ધર્મોએ આગળ આવવું જોઈએ.

તેઓએ વધુમાં જણાવ્યું હતું કે, વ્યક્તિને જ્યારે સત્તાનો મદ ચડે છે ત્યારે તે અહંકારી બને છે, અને તેની સ્થિતિ રાવણ અને દૂર્યોધન જેવી થાય છે. આવા અહંકારી વ્યક્તિથી ક્યારેય સમાજનું કે દેશનું કલ્યાણ થઈ શકે નહિ. માટે દરેક વ્યક્તિએ પ્રથમતો પોતામાં આવી રહેલી દૂર્બળ માનસિકતાથી દૂર રહીને તેમજ સમાજના નેતૃત્વમાં આવી વિચારધારા નરહે તે જોવું જરૂરી છે.

આ સભામાં લાખોની સંખ્યામાં માનવ મહેરામણ ઉભરાયું હતું. અને પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના આ શબ્દોને તાળીઓના ગડગડાટથી વધાવ્યા હતા. આગામી દિવસોમાં આ જનશક્તિનો ઉપયોગ ગુજરાતનું ભવિષ્ય નક્કી કરવામાં નિષ્ણાયાત્મક ભૂમિકા ભજવે તેવા અંધાણ દેખાય છે.

નવાગામ(લોલીયાણા)માં પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીની દિવ્ય સંનિધિમાં યોજાયેલ શ્રી હનુમાનજી મહારાજનો વાર્ષિક પાટોત્સવ

તા. ૧૩-૧૦-૦૭-૧૧ રોજ નવાગામલોલીયાણાને આંગણે સ.ગુ. શ્રી ગોપાળાનંદ સ્વામી દ્વારા સ્થાપિત શ્રી હનુમાનજી મહારાજનો વાર્ષિક પાટોત્સવનું વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના શુભ આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી

મહારાજશ્રીની દિવ્ય સંનિધિમાં આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

આ પ્રસંગે પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી દ્વારા શ્રી હનુમાનજી મહારાજનો વેદોક્તવિધિથી અભિષેક કરવામાં આવ્યો હતો. ત્યારબાદ પાટોત્સવ પ્રસંગે યોજાયેલ મારુતિ યજ્ઞમાં શ્રીફળભીરું હોમવામાં આવ્યું હતું.

પાટોત્સવ પ્રસંગે યોજાયેલ સત્સંગ સભામાં પૂ. ધનશ્યામસ્વામી (વડતાલ), પૂ. કો. શા. ધનશ્યામવલ્લભદાસજી સ્વામી, ગઢડા ટેમ્પલ બોર્ડના સલાહકાર નવયુવાન શ્રી સત્યપ્રકાશ સ્વામી(એસ.પી.સ્વામી) આદિક સંતોએ માંગલિક પ્રવચનો બાદ પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી ભક્તજનો શુભાશીર્વાદ પાઠવ્યા હતા.

વલ્લભીપુરને આંગણે યોજાયેલ શ્રીમદ્ સત્સંગિજીવન કથા પારાયણમાં પધારતા પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી

ઈષ્ટદેવ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની પૂર્ણકૃપાથી તેમજ વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રી તથા પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના શુભ આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભાવનગર જિલ્લાના વલ્લભીપુરને આંગણે તા. ૧૬-૧૧-૦૭ થી તા. ૨૨-૧૧-૦૭ સુધી સંપ્રદાયના મહાન સમ્રાટ ગ્રંથરાજ 'શ્રીમદ્ સત્સંગિજીવન સમાહ પારાયણ'નું સરધાર નિવાસી પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી તથા ગઢપુરના નવયુવાન કો. સ્વામી શ્રી ધનશ્યામવલ્લભદાસજીના વક્તાપદે આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

આ પ્રસંગે તા. ૧૬-૧૧-૦૭ના રોજ કથાના પ્રથમદિવસે જ પોથીયાત્રામાં વડતાલથી પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રી પધાર્યા હતા. તેઓશ્રીની પોથીયાત્રાની સાથે સાથે વિશાળ જનમેદનીની ઉપસ્થિતિમાં શહેરના મુખ્ય માર્ગો ઉપરથી પ્રસાર થઈને કથાસ્થળ સુધી ભવ્ય

શોભાયાત્રા કાઢવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ તેઓશ્રીનું પૂ. સંતો તેમજ યજ્ઞમાનશ્રી દ્વારા પુષ્પમાળા પહેરાવી સ્વાગત કરવામાં આવ્યું હતું. પૂ. એસ. પી. સ્વામી, પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી લક્ષ્મીપ્રસાદદાસજી, પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી ભક્તિસંભવદાસજી, પૂ. ધનશ્યામસ્વામી - રઘુવીરવાદી વગેરે સંતોના પ્રાસંગિક ઉદ્બોધન પછી પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીએ સહુ ભક્તજનોને આશીર્વાદની અમૃતવર્ષા વરસાવી હતી. ત્યારબાદ સૌ કોઈ ભક્તોએ પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીના સમીપ દર્શનનો લ્હાવો લીધો હતો.

પારાયણ દરમ્યાન ભક્તજનોના ખૂબજ ઉત્સાહ સાથે પૂ. વક્તાશ્રી દ્વારા ધનશ્યામજન્મોત્સવ, ગાદી પટ્ટાભિષેક, અન્નકૂટોત્સવ, રાસોત્સવ વગેરે ઉત્સવો

પોતાની ભાવવાહી સુમધુર શૈલીમાં ગીત-સંગીતની સાથે ઉજવવામાં આવ્યા હતા.

ખોપાળાને આંગણે યોજાયેલ પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી વરદ્ હસ્તે નૂતન સભામંડપનો ઉદ્ઘાટન મહોત્સવ

ખોપાળાને આંગણે ઈષ્ટદેવ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની પૂર્ણકૃપાથી તેમજ વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રી તથા પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના શુભ આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી તા. ૧૫-૧૧-૦૭ થી ૨૧-૧૧-૦૭ સુધી પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી લક્ષ્મીપ્રસાદદાસજીના કૃપાપાત્ર શિષ્ય પૂ. સ્વામી શ્રી વિવેકસ્વરૂપદાસજીના વક્તાપદે શ્રીમદ્ ભાગવત સમાહ પારાયણનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

આ પ્રસંગે ખોપાળામાં તૈયાર થયેલ નૂતન સભામંડપનું ઉદ્ઘાટન કરવા માટે તા. ૧૮-૧૧-૦૭ના રોજ વડતાલથી પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રી પધાર્યા હતા. તેઓશ્રીના વરદ્ હસ્તે વેદોક્તવિધિથી મંત્રોચ્ચાર સાથે સભામંડપના નૂતન સિંહાસનમાં વિરાજમાન ઠાકોરજીનું પૂજન-અર્ચન કરીને આરતી ઉતારવામાં આવી હતી.

ત્યારબાદ સભાસ્થાનમાં પૂ. સંતો તેમજ યજ્ઞમાનશ્રી દ્વારા પુષ્પમાળા પહેરાવી સ્વાગત કરવામાં આવ્યું હતું. પૂ. સદ્. સ્વામી

શ્રી લક્ષ્મીપ્રસાદદાસજી, પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી ભક્તિસંભવદાસજી, પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી, પૂ. એસ. પી. સ્વામી, પૂ. ધનશ્યામસ્વામી - રઘુવીરવાદી વગેરે સંતોના પ્રાસંગિક ઉદ્બોધન પછી પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીએ સહુ ભક્તજનોને આશીર્વાદની અમૃતવર્ષા વરસાવી હતી. ત્યારબાદ સૌ કોઈ ભક્તોએ પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીના સમીપ દર્શનનો લ્હાવો લીધો હતો.

સરધારને આંગણે વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના શુભ આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી તેમજ પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના અધ્યક્ષપદે યોજાયેલ બારમી

શ્રી સ્વામિનારાયણ સત્સંગ છાવણી - ૨૦૦૭

સર્વાવતારી અક્ષરાધિપતિ પૂર્ણ પુરુષોત્તમભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ જ્યાં ચાર ચાર માસ સુધી રોકાયા છે. તથા ગુરુવર્ય ઉદ્ભવાવતાર મહા મુક્તરાજ સદ્ગુરુપદને શોભાવતા શ્રી રામાનંદ સ્વામી તથા સત્સંગમાં જેમને ખુદ ભગવાન શ્રીહરિએ “મા” નું બિરૂદ આપીને વારંવાર બિરદાવેલ છે એવા સ.ગુ. મુક્તાનંદ સ્વામીનું પ્રથમમિલન થયું છે. અને પાંચસો પરમહંસોના મહા મંગલમય પદ પંકજથી પુનિત થયેલ અક્ષરધામતુલ્ય સરધારધામની દિવ્ય ભૂમિમાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની પૂર્ણકૃપાથી તથા દક્ષિણ વિભાગ શ્રી લક્ષ્મીનારાયણ દેવ વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના શુભ આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી તેમજ પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના અધ્યક્ષપદે તથા પૂ. સ.ગુ. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજીના માર્ગદર્શન પ્રમાણે અને આપણા સૌના સહિયારા પુરુષાર્થ ‘શ્રી સ્વામિનારાયણ સત્સંગ છાવણી’નું તા. ૭-૧૧-૦૭ આસો વદ - ૧૩ (ધનતેરશ) થી તા. ૧૮-૧૧-૦૭ કારતક સુદ - ૮ (આઠમ) સુધી વિશાળ ફલક ઉપર ભવ્ય આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

પ્રારંભ : તા. ૭-૧૧-૦૭ આસો વદ - ૧૩ (ધનતેરશ)ના શુભ દિવસે બપોરે ૩-૩૦ કલાકે જુના મંદિરે (સરધારના રાજા તુંગજીત અને વેરજીતે શ્રીજીમહારાજને જેતપુરમાં ધર્મધુરા ગ્રહણ સમયે ભેટ આપેલ જમીન) ઠાકોરજી તથા પોથીજીનું પૂજન-અર્ચન-આરતી પૂ. સ્વામીશ્રી ઉતારી હતી. ત્યારબાદ ત્યાંથી ઠાકોરજી સાથે પૂ. સંતો ફલોટસમાં વિરાજમાન થયા હતા. સત્સંગ છાવણીમાં દેશોદેશથી પધારેલ વિશાળ હરિભક્તો સાથે પોથીયાત્રા સરધાર ગામના મુખ્ય માર્ગો ઉપર પસારથી થઈને છાવણી સ્થળે (શ્રી સ્વા.બાગ) વિરમી હતી. સભાસ્થાનમાં સંતો-ભક્તોએ પોતપોતાનું સ્થાન લીધું હતું. સૌપ્રથમ પૂ. સ્વામીશ્રીના મંગલ ઉદ્બોધન પછી છાવણીના દ્વિતીય સત્રના પ્રથમવક્તા પૂ. સ્વામી પૂર્ણસ્વરૂપદાસજી ‘શ્રી ધનશ્યામલીલામૃત કથા’નો પ્રારંભ કરીને છાવણીની શુભ શરૂઆત કરી હતી.

પ્રભાતફેરી : આ સત્સંગ છાવણી દરમ્યાન નિત્ય વહેલી પરોઢિયે પૂ. સંતો તથા છાવણીમાં પધારેલ ભક્તજનો સાથે છાવણી સ્થળથી ‘શ્રી સ્વામિનારાયણ’ મહામંત્ર ધૂનની રમઝટ અને જયધોષના નારા સાથે સરધારના મુખ્ય માર્ગો તેમજ જુના મંદિરે ઠાકોરજીના દર્શન કરીને છાવણી સ્થળે પરત પધારતી હતી.

કીર્તન વિવેચન : જે ગરબીના પદો સાંભળીને શ્રીજીમહારાજ અતિ પ્રસન્ન થકા મધ્ય પ્રકરણના ૪૮મા વચનામૃતમાં કહે છે : “...બહુ સારાં કીર્તન ગાયાં. આ કીર્તનને સાંભળીને તો અમારા મનમાં એમવિચાર થયો જે, ‘આવી રીતે એને ભગવાનની મૂર્તિનું ચિંતવન છે. માટે એ સાધુને તો ઉઠીને સાષાંગ દંડવત્ પ્રણામકરીએ...’...અને જેને ઘેર એવા પુરુષે જન્મધર્મો તેનાં મા-બાપ પણ કૃતાર્થ થયાં જાણવાં...”

ઉપરોક્ત વચનો ભગવાન શ્રીહરિએ જેના માટે ઉચ્ચાર્યા હતા એવા સ.ગુ. શ્રી પ્રેમાનંદ સ્વામી દ્વારા રચિત અને સંપ્રદાયમાં નિત્ય બોલાતી સ્વાભાવિક ચેષ્ટાના પદો ‘વંદુ સહજાનંદ રસરૂપ...’ કીર્તનનું આ છાવણી દરમ્યાન નિત્ય સવારમાં ૭-૦૦ વાગ્યાથી ૮-૦૦ વાગ્યા સુધી પૂ. સ્વામીશ્રીએ પોતાની સચોટ અને ચોટદાર આગવી શૈલીમાં માર્મિક વર્ણન કરીને ભક્તજનોને મહારાજના અંગોનું ધ્યાન કરવામાં સરળ અને અતિ ઉપયોગી બનાવ્યું હતું.

પરચા પ્રકરણ કથા : શ્રી સ્વામિનારાયણીય અષ્ટકવિઓમાં કોઈપણ પ્રકારનું શિક્ષણ મેળવ્યા વિના માત્ર શ્રી હરિની કરૂણાના હસ્તાક્ષર રૂપે જેમણે કલમચલાવી કામણ કર્યું છે એવા વિરક્ત સંત શ્રી નિષ્કુળાનંદ સ્વામી રચિત ‘ભક્તચિંતામણી’ અંતર્ગત પરચા પ્રકરણ કથાનું રસપાન આ છાવણી દરમ્યાન ૮-૦૦ થી ૯-૦૦ વાગ્યા સુધી પૂ. સ્વામીશ્રીના શિષ્ય સ્વામી નિષ્કામસ્વરૂપદાસજીએ કરાવ્યું હતું.

વચનામૃત વિવેચન : વચનામૃતના પાને-પાને જ્ઞાન સરિતાનું સંગીત, ભક્તિની ભીનાશ, જ્ઞાનની ગરીમા અને આત્મા-પરમાત્માની અનુભૂતિ ગુંથાયેલી છે. તેના નિયમિત વાંચનથી આત્મા-પરમાત્મા ઉભય તત્વને પ્રત્યક્ષ કરી શકાય છે. આ ગ્રંથના અધ્યયન દરમ્યાન માત્ર કાગળ પર લખેલા અક્ષરો જ નહિ પણ મુમુક્ષુજીવનની

વાસ્તવિકતા ચિત્રાત્મક ભાષામાં વાંચવા, જોવા મળે છે અર્થાત્ આત્મસ્વરૂપનું હુબહુ ચિત્ર નજરે પડે છે. દુનિયાભરના ગ્રંથ સાગરોમાં ડૂબકીઓ મારીને વચનામૃતનું વાંચન કરનાર અમૃત પ્રાપ્તિનો આસ્વાદ અનુભવે છે. સાક્ષર અને નિરક્ષર ઊભયવર્ગને એક સમાન આકર્ષન જન્માવે છે. પરંતુ આ વચનામૃતોને પોતાની મેળે સમજવા એ અઘરું કાર્ય છે. તેથી જ તો આ છાવણીમાં દરરોજ સવારના ૧૦-૦૦ થી ૧૨-૦૦ સુધી અને બપોરે ૫-૦૦ થી ૬-૩૦ વાગ્યા સુધી વચનામૃત ગ્રંથના મર્મજ્ઞ અને રહસ્યપ્રદાતા એવા પૂ. સ્વામીશ્રીએ લોચા અને વડતાલ પ્રકરણ સમજાવી ભક્તજનોમાં ભગવાન શ્રીહરિની સર્વોપરીતાની ભારોભાર ખુમારી ભરી હતી.

શ્રી ઘનશ્યામલીલામૃત કથા : સ.ગુ. શ્રી ભૂમાનંદ સ્વામી કૃત શ્રી ઘનશ્યામલીલામૃત કથાનું રસપાન પૂ. સ્વામીશ્રીના અનુજગુરુબંધુ પૂ. સ્વામી પૂર્ણસ્વરૂપદાસજીએ પોતાના સમધુર કંઠે દોહા, ચોપાઈ, કીર્તનના માધ્યમથી છાવણી દરમ્યાન નિત્ય બપોરે ૪-૦૦ થી ૫-૦૦ વાગ્યા સુધી કરાવ્યું હતું. શ્રીજીમહારાજે છપૈયામાં કરેલ બાળલીલાઓનું વર્ણન કરીને પૂ. વક્તાશ્રીએ છાવણી પરીસરને છપૈયામય કરીને આબેહુબ દેશ્ય ખડું કરી દીધું હતું. હું સ્ત્રી છું... હું દેહ છું... પુરૂષ છું... પહોંચી જાવ છપૈયામાં... જેવા શબ્દોના માધ્યમથી શ્રોતાઓની આંગળી પકડી લેતા અને સંસારથી ઉઠાવી અધ્યાત્મની અનોખી ભૂમિકાએ પહોંચાડી દેતા હતા. હૃદયની ભક્તિથી ભીજાવેલા તેમના શબ્દો મૂકચિત્રો બનીને નજર સામે તરવા લાગતા હતા.

અનુહાન : આ છાવણી દરમ્યાન નિત્ય સવારના ૮-૦૦ થી ૮-૩૦ સુધી પૂ. સ્વામીશ્રીએ યોગિક ક્રીયાઓના માધ્યમથી શ્રીજીમહારાજના અંગોઅંગનું ધ્યાન કરાવી ભક્તજનોને અંતરમાં હરિસ્મૃતિનો અનેરો આનંદનો અનુભવ કરાવ્યો હતો.

જ્ઞાનગોષ્ઠી : આ છાવણી દરમ્યાન દરરોજ ૮-૩૦ થી ૧૦-૦૦ વાગ્યા સુધી સર્વોપરી ઉપાસના, ધ્યાન, આચાર્ય મહિમા, સંત મહિમા, નિત્ય પૂજાવિધિ, માનસી પૂજા, મંદિર મહિમા, પંચવર્તમાન, પ્રાસાદિક સ્થાન મહિમા વગેરે અલગ-અલગ વિષયો પર પૂ. સ્વામીશ્રી તથા પૂ. સંતો સમજાવીને પ્રત્યક્ષ જ્ઞાનગોષ્ઠી કરતા હતા.

અખંડ ધૂન : ‘જે સ્વામિનારાયણ નામલેશે, તેના બધા પાતક બાળી દેશે ।’ છે નામમારા શ્રુતિમાં અનેક, સર્વોપરી આજ ગણાય એક ॥’ આ શ્રી સ્વામિનારાયણ મહામંત્ર મહિમાની સાથે સરધારધામમાં ૧૦ કરોડના ખર્ચ તૈયાર થઈ સૌરાષ્ટ્રના નજારણા સમાન અને ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના સંકલ્પસમા કલાત્મક શિખરબદ્ધ મંદિરના રંગમંડપમાં તા. ૭-૧૧-૦૭ આસો વદ - ૧૩ (ધનતેરશ) થી તા. ૧૮-૧૧-૦૭ કારતક સુદ - ૮ (આઠમ) સુધી અખંડ ધૂનનો પ્રારંભ પૂ. સંતોએ પ્રારંભ કરાવ્યો હતો. આ બાર દિનાત્મક અખંડ ધૂનનું પૂર્ણાહુતિ તા. ૧૮-૧૧-૦૭ કારતક સુદ - ૮ના રોજ બપોરે ૧-૦૦ કલાકે પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીએ પોતાના સમધુર કોમળ કંઠે ધૂન બોલાવીને કરી હતી. અને સાથે ભક્તજનોને આશીર્વાદ આપતાં કહ્યું હતું કે, આ મહામંત્રના નિત્ય સ્મરણથી તો કાળા નાગનું ઝેર ઉતરી જાય છે. જીવનમાં આવતી આધિ-વ્યાધિ-ઉપાધિનું નિવારણ આ મહામંત્રના રટણથી નજ થાય છે. એવા શ્રી સ્વામિનારાયણ મહામંત્ર બળિયો છે, માટે દરેકે સુખીયા થવા તેનો નિત્ય જાપ કરવો જોઈએ.

પ્રશ્નોત્તરી : આ છાવણી દરમ્યાન દરરોજ બપોરે ૧-૦૦ થી

૨-૩૦ વાગ્યા સુધી આધ્યાત્મિક પ્રશ્નોત્તરી કાર્યક્રમરાખવામાં આવતો હતો. આ પ્રશ્નોત્તરીમાં ભક્તજનો પોતાના મનમાં રહેલા પ્રશ્નો એક ચીઢીમાં લખીને પૂ. સ્વામીશ્રી પાસે મોકલતા હતા અને પૂ.સ્વામીશ્રી પ્રશ્નાર્થીઓની શંકાઓનું સચોટ અને સાચું સમાધાન કરતા હતા.

વ્યાખ્યાનમાળા (રાત્રી કાર્યક્રમ) : આ છાવણીમાં દરરોજ સંધ્યા આરતી, નિત્ય-નિયમ, સ્તુતિ-પ્રાર્થના, સ્વાભાવિક ચેષ્ટાગાન બાદ રસભર વિધિવિધ કાર્યક્રમો યોજાતા રહેતા હતા. રાત્રે ૮-૦૦ થી ૧૦-૦૦ વાગ્યા સુધી સર્વોપરીતા, નિયમ-નિશ્ચય-પક્ષ, લીલાચરિત્રા વગેરે વિષયો ઉપર પૂ. ધ્યેયસ્વરૂપદાસજી સ્વામી, પૂ. આનંદસ્વરૂપદાસજી સ્વામી, પૂ. જ્ઞાનવલ્લભદાસજી સ્વામી, પૂ. દિવ્યસ્વરૂપદાસજી સ્વામી, પૂ. યોગેશ્વરદાસજી સ્વામી, પૂ. કોઠારી સ્વામી, પૂ. શા. કો. ઘનશ્યામવલ્લભદાસજી સ્વામી-ગઢપુર વગેરે સંતોએ પોતાના વિચારો રજૂ કર્યા હતા. વ્યાખ્યાનમાળાની સાથે સાથે દેવ-ઉત્સવ મંડળ રાજકોટ દ્વારા કીર્તનોત્સવ, પૂ. સંતો-ભક્તોનો દિવ્ય રાસોત્સવ યોજવામાં આવ્યા હતા.

નૂતન વર્ષ સ્નેહમિલન : આ છાવણી દરમ્યાન નૂતન વર્ષની સવારની શુભ શરૂઆત સ્નેહમિલન કાર્યક્રમથી કરવામાં આવી હતી. આ કાર્યક્રમમાં શ્રીહરિકૃષ્ણ મહારાજ, પ.પૂ. મહારાજશ્રી, પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીની ચિત્ર-પ્રતિમાનું પૂજન-અર્ચન-દંડવત્ પ્રણામપૂ. સ્વામીશ્રી તથા સંતો-હરિભક્તો દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું. ત્યારપછી પૂ. વડિલ સંતોનું પૂજન નાના સંતો-પાષંદો તેમજ હરિભક્તો દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું. ત્યારબાદ પૂ. સંતોને દંડવત્ પ્રણામ કરીને એકબીજા ભાવથી ભેટ્યા હતા.

પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીનું આગમન : આ છાવણી દરમ્યાન તા. ૧૭-૧૧-૦૭ના રોજ વડતાલથી છાવણીના અધ્યક્ષ પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજ પધાર્યા હતા. તેઓશ્રી સભાસ્થાનમાં પૂ. સ્વામીશ્રી, પૂ. એસ.પી. સ્વામી, પૂ. ભક્તિસંભવદાસજી સ્વામી, પૂ. લક્ષ્મીપ્રસાદદાસજી સ્વામી, પૂ. કોઠારી સ્વામી આદિક સંતો-ભક્તોએ પુષ્પમાળા અર્પણ કરીને ભાવભર્યું સ્વાગત કર્યું હતું. ત્યારબાદ પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીના કંઠમાં ૨૫ તોલા શુદ્ધ સોનાનો હાર શ્રી સ્વા.મંદિર - સરધાર વતી પૂ. સ્વામીશ્રી તથા વડિલ સંતો તથા મંદિરના ટ્રસ્ટીશ્રી નિતિનભાઈ તથા લીંબાભાઈ ઢાંકેયાએ પહેરાવ્યો હતો. ત્યારપછી પૂ. સંતોના મંગળ ઉદ્બોધન બાદ પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીએ ભક્તજનો ઉપર નૂતન વર્ષના શુભાશીર્વાદ પાઠવ્યા હતા. અંતમાં પૂ. સંતો દ્વારા ઠાકોરજીને ધરાવેલ શેરડીનો પ્રસાદ પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીને જમાડીને આનંદનો અલભ્ય લ્હાવો લીધો હતો. આ શેરડીના પ્રસાદરૂપી અમૃત રસપાન સભામંડપમાં હાજર રહેલ હજારો ભક્તજનોને કરાવવામાં આવ્યું હતું.

પૂર્ણાહુતિ : આ છાવણીની પૂર્ણાહુતિ તા. ૧૮-૧૧-૦૭ના રોજ બપોરે ૧૨.૦૦ કલાકે પૂ. સ્વામીશ્રીએ લોચા પ્રકરણની સમાપ્તિ કરીને છાવણીમાં પધારેલ દરેક ભક્તજનોને અહિંથી ગયા પછી નિત્ય સત્સંગનો યોગ રાખવા વચનામૃતનું અધ્યયન કરવા અને પોતાના બાળકોને ધાર્મિક સંસ્કારો આપવા દરરોજ ઘરસભા કરવા અનુરોધ કર્યો હતો. આ બાર દિનાત્મક છાવણીનો લાભ ૩૦ હજારથી વધારે ભક્તોએ લીધો હતો.

સરધારને આંગણે યોજાયેલ ભારતી સત્સંગ છાવણીના અધ્યક્ષ પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીએ ભક્તજનો ઉપર વરસાવેલ

દિવ્ય અમૃતવાણી

દરેક ભક્તજનોને નૂતન વર્ષના અતિ હેતુપૂર્વક જય શ્રી સ્વામિનારાયણ...

નવું વર્ષ એટલે નવચેતના. આપણા જીવનની અંદર સમયના અભાવે આવેલી શિથીલતાને દૂર કરવાનો આ સમય છે. આ સંસારમાં જીવાત્મા જગતની વિટંબણાથી જ્યારે ઘેરાઈ છે ત્યારે એ જીવાત્મા એટલો બધો મૂંઝવણમાં મુકાઈ છે કે તેને એ મૂંઝવણમાંથી ઉગરવાનો કોઈ માર્ગ નથી મળતો. આવી મૂંઝવણોમાં, વિટંબણાઓમાં ઘણી જીવાત્મા એવી ભૂલ કરી બેસે છે કે જે ભૂલોનું કોઈ પ્રાયશ્ચિત ન હોય અથવા તે ભૂલોમાં કોઈ સુધારો ન હોય. અને આવી જ્યારે ભૂલોની પરંપરા સર્જાય ત્યારે જીવાત્મા તેના અધઃપતનનું એ કારણ બને છે અને જે મનુષ્યદેહ મળવાની મહામૂલી એક તક મળી છે તે મનુષ્યદેહની સાર્થકતા નિષ્ફળ જાય છે. આ મૂંઝવણોને, વિટંબણાઓને દૂર કરવાનો ઉપાય અને મનુષ્યદેહની પ્રાપ્તિ જે જીવનની સાર્થકતા, તેની દિશા બતાવવાનો જે ઉપાય - તેનું નામ સત્સંગ છે.

કોઈ વ્યક્તિ એમકહે કે સત્સંગ માત્ર જીવાત્માને ભક્તિમાર્ગ શીખવે છે, કોઈ વ્યક્તિ એમ વિચારે કે જીવાત્માને સત્સંગ માત્ર વૈરાગ્ય શીખવે છે, તો એમ જાણવું કે એ વ્યક્તિને સત્સંગનું જ્ઞાન અધુરું છે. કારણ કે આપણી ભારતીય આર્ય-વૈદિક સંસ્કૃતિના જે શાસ્ત્રો છે તેમાં ચાર પ્રકારના પુરુષાર્થ અને ચાર પ્રકારની સિદ્ધિ બતાવવામાં આવી છે.

આ સત્સંગ છાવણીનો હેતુ જીવાત્માને ભગવાનની ઓળખાણ થાય, રનેહ થાય એ તો છે જ, પરંતુ સાથે સાથે જીવાત્માને આ જે મનુષ્યદેહ મળ્યો છે તે સાચા અર્થમાં આ જીવ માનવ થાય એ પહેલો હેતુ છે. આપણને એમ થાય કે મનુષ્યને માનવ કેમ કરવા? આપણે માણસ તો છીએ, હાથ-પગ, કાન-નાક, આંખ-મોં વગેરે બધું જ માણસ જેવું મળ્યું છે તો માણસ કેવી રીતે કરાય? પરંતુ આકૃતિ જે છે, પિંડ કે પંચભૂતનું બને છે અને પિંડની અંદર જે ચૈતન્ય તત્ત્વ છે તેનું નામજીવ છે. આ પિંડની આકૃતિ ગમે તેવી હોય, પરંતુ તેની અંદર જીવ જ્યારે પ્રવેશે ત્યારે તેને જીવનું કહેવાય. અને એ પિંડમાંથી જીવ જ્યારે નીકળી જાય ત્યારે તેને મડદું કહેવાય. માણસની આપણને આકૃતિ મળેલી છે પણ માણસની આકૃતિને સાચા અર્થમાં મનુષ્ય શાસ્ત્રો ત્યારે કહે છે કે -

‘આહાર નિદ્રા ભય મૈથુનં ચ સામાન્યમૈત્વશુભિર્નરાણામ્ । ધર્મોહિ ઇષામયિકો વિશેષો ધર્મેણ હિના પશુભિઃ સમાના ॥’

શાસ્ત્રોમાં ચોર્યાસી લાખ પ્રકારની વિવિધ આકૃતિઓ બતાવેલી છે. તેને સામાન્ય રીતે જુઓ તો બધી જ આકૃતિઓમાં જીવાત્મા રહેલો છે. છતાંય બધાય એક સરખા ગણ્યા. માનવને સાચા અર્થમાં માનવ બનાવવાનું કાર્ય જો સત્સંગ કરતું હોય, તેની પાછળનું કારણ એ છે કે - ‘ધર્મોહિ ઇષામયિકો વિશેષો’ - માનવના જીવનમાં ધર્મની પ્રેરણા કરવામાં આવે છે. અને ધર્મનું જ્યારે સિંચન કરવામાં આવે છે અને ધર્મને અનુસરીને જ્યારે ભગવાનની ભક્તિ થાય છે ત્યારે જીવાત્માનું કલ્યાણ થવું સંભવ બને છે. અને આ રીતે જ્યારે પોષણ કરવામાં આવે છે ત્યારે એમકહી શકાય કે મનુષ્યની આકૃતિમાં રહેલા જીવાત્માને વાસ્તવમાં માનવ બનાવવામાં આવ્યો અને એવી લેબોરેટરી આજે આ સરધારમાં સત્સંગ છાવણીની અંદર ખોલવામાં આવી છે. એટલા માટે આપણા સહુ માટે આ ખરેખર એક અલભ્ય લ્હાવો છે કે કળિયુગમાં જ્યારે વિટંબનાઓની અંદર દુઃખ-દારિદ્રતામાં જ્યારે જીવાત્માને ક્યાંય આશરો નથી મળતો ત્યારે ભગવાનનું શરણ એક એવું છે જે જીવાત્માને એ કષ્ટમાંથી મુક્તિ અપાવે છે. શાસ્ત્રો અમૃત છે, કારણ તે અમૃતનો ગુણ છે કે તે અમરત્વ પ્રાપ્ત કરાવે. ભગવાન અવિનાશી છે તો એને પ્રાપ્ત કરાવનારું સુખ પણ અવિનાશી છે. તે માટે શાસ્ત્રોને પણ અમૃત કહ્યા છે.

તમારા બધાનો પ્રેમ અને લાગણી તમોએ જે પ્રગટ કરી છે એ ખરેખર અમારા માટે ખૂબ આનંદની વાત છે. જો કે એક વાત કરું કે આજે આ બધા (બોટાદના) યુવાનોએ અમોને ૩૫ ફૂટની ફૂલનો હાર પહેરાવ્યો અને સરધારના સંતો-હરિભક્તોએ અમોને સોનાનો (૨૫ તોલાનો) હાર પહેરાવ્યો છે. પરંતુ અમે નખથી શિ ખા સુધી જે પહેર્યું છે તે તમને રાજ કરવા પહેર્યું છે. અમે જે પહેરીએ, ઓઢીએ, જમીએ છીએ તે તમને આનંદ થાય છે, તમે રાજ થાઓ છો, એટલા માટે અમે એ બધું કરીએ છીએ. આ તો દેહનું ધરેણું છે, પરંતુ અમારા જીવાત્માનું, અમારા હૈયાનું ધરેણું તો ધર્મવાળા, નિષ્ઠાવાળા સંતો-ભક્તો છે. એ અમારું તથા આ સત્સંગનું અને ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનું સાચું ધરેણું છે. એટલે અમે ભગવાન શ્રીહરિના શ્રીચરણોમાં એ પ્રાર્થના કરીએ કે આ સંપ્રદાયની અંદર ધર્મવાળા, નિષ્ઠાવાળા સાચા સંતો-ભક્તોની દિન-પ્રતિદિન વૃદ્ધિ થાય અને એમને મહારાજ ખૂબ ખૂબ સત્સંગનું સુખ આપે. એ પ્રાર્થના શ્રીજીમહારાજ અમારી સ્વીકારે તો એમાં અમે સાચા રાજા છીએ અને એમાં અમારો સાચો આનંદ છે.

શુભાશીર્વાદ સહ જય શ્રી સ્વામિનારાયણ....

સંકલન : પા. મુશાલ ભગત, ગુરુ : પૂ. સદ. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી

“...અમે જે પહેરીએ, ઓઢીએ, જમીએ છીએ તે તમને આનંદ થાય છે, તમે રાજ થાઓ છો, એટલા માટે અમે એ બધું કરીએ છીએ. આ તો દેહનું ધરેણું છે, પરંતુ અમારા જીવાત્માનું, અમારા હૈયાનું ધરેણું તો ધર્મવાળા, નિષ્ઠાવાળા સંતો-ભક્તો છે...”

શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર - સરધારમાં

ઠાકોરજીનો યાળ તથા સંતો-ભક્તોને રસોઈ દેનારની શુભ નામાવલી

શ્રી ઈશ્વરભાઈ ડુંગરશીભાઈ પટેલ - અમદાવાદ
શ્રી અમરશીભાઈ ડુંગરશીભાઈ નિસર - થાણા
શ્રી હિંમતભાઈ રવજીભાઈ લાખાણી - ડોંબવલી
શ્રી નીતનભાઈ પાંચાભાઈ ઢાંકેયા - સરધાર
શ્રી લીંબાભાઈ બાબુભાઈ ઢાંકેયા - સરધાર
શ્રી અશોકભાઈ નાથાભાઈ પટેલ - ખાંધલી
શ્રી રાકેશભાઈ ક્રાંતિભાઈ પટેલ - યુ.એસ.એ
શ્રી વિઠ્ઠલભાઈ મંગળભાઈ પટેલ - કેનેડા
શ્રી લાલજીભાઈ ભીખાભાઈ દાતરડી - સુરત
શ્રી સ્વામિનારાયણ સત્સંગ મંડળ - પીયાવા
શ્રી જે.બી. સોલંકી - ગાંધીનગર
શ્રી ભરતભાઈ વશરામભાઈ ફિકાદ - સુરત
શ્રી ભૂપતભાઈ જેરામભાઈ પીપરડી - સુરત
શ્રી રણછોડભાઈ રમેશભાઈ આદસંગ - સુરત
અ.નિ. શ્રી શામજીભાઈ મૂળજીભાઈ - ઝીઝવદર
અ.નિ. શ્રી કરશનભાઈ ગોવિંદભાઈ - ઉગામેડી
શ્રી મનુભાઈ જી. સુથાર - આણંદ
શ્રી દલપતભાઈ ભટ્ટી - રાજકોટ
શ્રી મહેન્દ્રભાઈ મોહનભાઈ ટાંક - કાંદિવલી
શ્રી મગનભાઈ કેશવભાઈ - વાવડી
શ્રી રાજેશભાઈ ભગવાનજીભાઈ ટાંક - કાંદિવલી
અ.નિ. શ્રી છોટાભાઈ શીવાભાઈ પટેલ - ખાંધલી
શ્રી જેરામભગત - વિજય ભગત - માધાભગત - થાણા
શ્રી વિશ્રામભાઈ ઝવેરભાઈ - સુરત
શ્રી રમેશભાઈ કાળુભાઈ રાખોલીયા - સુરત
શ્રી ક્રાંતિભાઈ નટવરભાઈ - ખેડા
શ્રી હરદાસભાઈ મોહનભાઈ - જેતપુર
શ્રી વર્ષાબેન જગદિશભાઈ - મોરબી
શ્રી નારણભાઈ હરિભાઈ શેઠ - સુરત
શ્રી જસમતભાઈ ગોકળભાઈ - અમદાવાદ
શ્રી હરિશભાઈ એચ. પટેલ - વડોદરા
શ્રી પ્રભુદાસ લાલજીભાઈ જાદવ - થાણાપીપળી
શ્રી છગનભાઈ રણછોડભાઈ ખુંટ - સરધાર
શ્રી ધનશ્યામભાઈ દોંગા (દેરડી) - રાજકોટ
શ્રી ડાયાભાઈ મેઘજીભાઈ કાપડિયા - જેતપર
શ્રી હિતેશભાઈ મેંગારભાઈ રાઠોડ - કાંદિવલી
શ્રી દિનેશભાઈ જીવરાજભાઈ પરમાર - કાંદિવલી
શ્રી બાવાભાઈ બચુભાઈ હિરપરા - બાબરા
શ્રી નરોત્તમભાઈ ધનજીભાઈ મનાણી - કાંદિવલી
શ્રી નગીનભાઈ એન. ચાવડા - આણંદ
શ્રી ભાવેશભાઈ નારણભાઈ બાબરીયા - અમદાવાદ

શ્રી કાળુભાઈ વિઠ્ઠલભાઈ - અડતાળા
શ્રી ભનુભાઈ ઈશ્વરભાઈ પટેલ - સંધાણા
શ્રી ગોવિંદભાઈ મનજીભાઈ રાઠોડ - રાજકોટ
શ્રી ક્રાંતિભાઈ નારણદાસ પટેલ - કલોલ
શ્રી ચંદુભાઈ ભોવાનભાઈ - રાજકોટ
શ્રી વિનુભાઈ વશરામભાઈ ડુંમર - બોટાદ
શ્રી હરિશભાઈ વિનોદરાય મહેતા - દાહોદ
શ્રી હિંમતભાઈ કરશનભાઈ પંડ્યા - ભાવનગર
શ્રી મગનભાઈ પ્રભુદાસભાઈ પટેલ - નવાઘાટીલા
શ્રી અમરશીભાઈ કાનજીભાઈ પટેલ - ભાવનગર
શ્રી પ્રવિણભાઈ - સુંદરીયાણા
શ્રી રામભાઈ ખુંટ - સરધાર
શ્રી છગનભાઈ રત્નાભાઈ - સરધાર
શ્રી અજેન્દ્ર ડેરી ફાર્મ - સરધાર
શ્રી સહજાનંદ ડેરી ફાર્મ - સરધાર
દૂધસાગર ડેરી ફાર્મ - સરધાર
શ્રી ચિરાગભાઈ પ્રવિણભાઈ - સરધાર
શ્રી નીખિલકુમાર ગીરધરભાઈ - સરધાર
શ્રી વાલજીભાઈ બી. ચાવડા - પૂના
શ્રી મનુભાઈ એસ. ડોબરીયા - અમદાવાદ
શ્રી લાલજીભાઈ એન. બદ્રેશિયા - બોટાદ
શ્રી સરલાબેન ઉપાધ્યાય - જસદણ
શ્રી વલ્લભભાઈ એસ. ગજેરા - અમદાવાદ
શ્રી ગંગાબેન વલ્લભભાઈ - મુંબઈ
શ્રી વિજયાબેન આર. કાયા - રાજકોટ
શ્રી રાણાભાઈ ભીમભાઈ - લુવારીયા
શ્રી જાદવભાઈ જસમતભાઈ - અડતાળા
શ્રી ચંપાબેન કનુભાઈ વેકરીયા - અમદાવાદ
શ્રી સમજુબેન રામજીભાઈ - અમદાવાદ
શ્રી લાભુબેન ભીમજીભાઈ - બોટાદ
શ્રી ગીરધરભાઈ રણછોડભાઈ - રાજકોટ
શ્રી જયોત્સનાબેન કે. - અમદાવાદ
શ્રી ઉમંગભાઈ તથા દેવાંગકુમાર - ડોંબવલી
શ્રી મધુભાઈ બચુભાઈ રફાણિયા - હળિયાદ
શ્રી દુલ્લભજીભાઈ નાથાલાલ - રાજકોટ
શ્રી ભનુભાઈ શામજીભાઈ - અમદાવાદ
શ્રી દેવેન્દ્રભાઈ રવિશંકર પંડ્યા - વડોદરા
શ્રી ધનશ્યામભાઈ જીવનભાઈ - ધારેશ્વર

શ્રી નાનભાઈ બાવચંદભાઈ - ચારોડિયા
શ્રી મંજુલાબેન તથા જસુબેન - સુરત
શ્રી જગ્નેશભાઈ પ્રાગજીભાઈ - રાજકોટ
શ્રી જગજીવનભાઈ ગાંડાભાઈ - જાદવપુર
શ્રી ડાયાભાઈ ગીગાભાઈ - તલગાજરડા
શ્રી બાબુભાઈ વાલજીભાઈ - ધારી
શ્રી પ્રેમજીભાઈ જેરામભાઈ - સુરત
શ્રી વિઠ્ઠલભાઈ મંગળભાઈ પટેલ - કેનેડા
શ્રી સવિતાબેન ટી. સતાણી - માણાવદર
શ્રી વેલજીભાઈ શામળાભાઈ - ચીખલી
શ્રી વાલજીભાઈ નાથાભાઈ - સુરત
શ્રી બચુભાઈ લાભુભાઈ - અમદાવાદ
શ્રી વલ્લભભાઈ ડુંગરશીભાઈ - ભાવનગર
શ્રી વિજયાબેન રવજીભાઈ - અમદાવાદ
શ્રી વલ્લભભાઈ દેવજીભાઈ - સરધાર
શ્રી ગીરધરભાઈ ગોરધનભાઈ - રાજકોટ
શ્રી સતીશભાઈ ગોરધનભાઈ - ઠવી
શ્રી વિભાબેન પ્રભુદાસભાઈ - નડિયાદ
શ્રી ભવાનભાઈ રામભાઈ - કમીગઢ
શ્રી બાબુભાઈ ગોવિંદભાઈ - કમીગઢ
શ્રી ધનજીભાઈ મેપાભાઈ - પૂના
શ્રી હિરેનભાઈ વી. ગોહિલ - બોટાદ
શ્રી રાધાબેન ભીખાભાઈ - કુંકાવાવ
શ્રી પ્રવિણભાઈ નાનજીભાઈ - રાજકોટ
શ્રી કનૈયાલાલ પ્રેમજીભાઈ - ભાવનગર
શ્રી અ.નિ. જયંતિભાઈ એસ. ભાવનગર
શ્રી છગનભાઈ ગોવિંદભાઈ - ભાવનગર
શ્રી નારાયણભાઈ શાંતિભાઈ - અમલપર
શ્રી પરેશભાઈ લીંબાભાઈ - સરધાર
શ્રી કમળાબેન જયંતિભાઈ પટેલ - મલાતજ
શ્રી બીપીનભાઈ કાળીદાસભાઈ પટેલ - પલાણા
શ્રી સવિતાબેન રામભાઈ પટેલ - આલીન્દ્રા
શ્રી કલ્પેશકુમાર ઢાંકેયા - સરધાર
શ્રી માધવીબેન અશ્વયભાઈ ધોળકીયા - સુરત
શ્રી નિતેશભાઈ સોમપુરા - સુરેન્દ્રનગર
શ્રી ગોવિંદભાઈ જીવરાજભાઈ રામાણી - વંડા
શ્રી વાઘજીભાઈ વરસાણી - માનકુવા
શ્રી વાલજીભાઈ પટેલ - અમદાવાદ

શ્રી સ્વામિનારાયણ ચિંતન માસિક ભેટ નામાવલી

ખાસ નોંધ :- વહાલા ભક્તજનો ! સર્વાવતારી ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની પૂર્ણકૃપાથી તેમજ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના રૂડા આશીર્વાદ-આજ્ઞા સહ તેમજ પૂ. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજીના માર્ગદર્શન પ્રમાણે સરધાર મંદિર દ્વારા પ્રકાશિત થયેલ 'શ્રી સ્વામિનારાયણ ચિંતન' નામના માસિક અંકમાં માસિક ભેટ યોજના અને જાહેરાત આપના ઘરના માંગલિક શુભ પ્રસંગે પુત્ર-પુત્રી જન્મ/કન્યાદાન/પુત્ર વિવાહ/વાહન ખરીદી વગેરે કોઈપણ પ્રસંગે અથવા ભગવાન શ્રીહરિના પ્રસન્નતાથે આ સાહિત્ય સેવામાં ભેટ આપી સહાયક બની શકો છો. સાથે સાથે સરધાર મંદિરમાં ઠાકોરજીનો યાળ કરનાર અને નિવાસ કરતા સંતોની રસોઈ આપેલ ભક્તજનોની નામાવલી પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવશે.

॥ શ્રી સ્વામિનારાયણો વિજયતેતરામ્ ॥

પવિત્ર ધનુર્માસમાં સંતો-ભક્તોના દિવ્ય સંગમાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના પાવનકારી ચરણથી સંકિત દક્ષિણ ભારતના પવિત્ર તીર્થધામોના દર્શન કરી જીવનને ધન્ય બનાવવાનો સોનેરી અવસર...!!!

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના શુભ આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી નૂતન શિખરબદ્ધ શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર - સરધારના મૂર્તિ પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવના ઉપક્રમે દક્ષિણ ભારતની ચતુર્થ

શ્રી સ્વામિનારાયણ સ્પેશ્યલ ટ્રેનયાત્રા

:: પ્રસ્થાન ::

તા. ૩૧-૧૨-૦૭
માગશર વદ - ૮

:: ટીકીટ દર ::

રૂ. ૧૧,૫૦૦/-

:: ફુલ દિવસ ::

૧૬ (સોળ)

:: આગમન ::

તા. ૧૫-૧-૦૮
પોષ સુદ - ૭

સર્વાવતારી ઈષ્ટદેવ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની પૂર્ણકૃપાથી અને વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રી તથા પ.પૂ. ૧૦૮ ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના શુભ આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી તેમજ પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજીના માર્ગદર્શન પ્રમાણે જ્યાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ નીલકંઠવર્ણી સ્વરૂપે વિચર્યા છે તે દક્ષિણ ભારતના તીર્થસ્થાનોની પાવનકારી યાત્રા અને ભગવાન શ્રી રામચંદ્રજીએ પધરાવેલ શ્રી રામેશ્વરમહાદેવ જ્યોતિર્લિંગ પવિત્ર ધામની યાત્રાનું નૂતન શિખરબદ્ધ શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર - સરધારના મૂર્તિ પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવના ઉપક્રમે શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર - સરધાર દ્વારા 'શ્રી સ્વામિનારાયણ સ્પેશ્યલ ટ્રેનયાત્રા'નું તા. ૩૧-૧૨-૦૭ માગશર વદ - ૮ થી તા. ૧૫-૧-૦૮ પોષ સુદ - ૭ સુધી આયોજન કરવામાં આવેલું છે.

આ યાત્રા પવિત્ર બ્રહ્મનિષ્ઠ સંતોના સાનિધ્યમાં સંપન્ન કરી જીવનને ધન્ય બનાવવાનો સોનેરી અવસર રખેને યુકાય ન જાય !! આ યાત્રામાં પુરુષ ભક્તો અને સ્ત્રીભક્તો એમબંને લાભ લઈ શકશે. યાત્રાપ્રવાસ સ્પેશ્યલ ટ્રેન દ્વારા રાજકોટ તથા સુરત-મુંબઈથી પ્રસ્થાન કરી પુનઃ રાજકોટ આવી યાત્રાની પૂર્ણાહુતી કરશે.

ટીકીટ દર : ✦ યાત્રાપ્રવાસ-ભોજન તથા દર્શનની બસ વ્યવસ્થાના ખર્ચ સાથે ટીકીટનો દર એક ટીકીટના રૂ. ૧૧,૫૦૦ D બુકિંગ સમયે રૂ. ૫,૫૦૦ ભરવાના રહેશે તથા બાકીના રકમટીકીટ દીઠ રૂ. ૬,૦૦૦ યાત્રાપ્રવાસ ઉપડતા પહેલા ૩૦ દિવસે ભરી દેવાના રહેશે.

યાત્રા વ્યવસ્થા : યાત્રાપ્રવાસ રેલ્વેની સંપૂર્ણ સ્પેશ્યલ ટ્રેન દ્વારા આયોજીત કરેલ છે. જેમાં શ્રીટાથર સ્લિપર ક્લાસમાં દરેક યાત્રીકને સ્વતંત્ર સુવાની સગવડતા મળશે. તેમજ આરામથી બેસીને યાત્રાને માણી શકશે. અને યાત્રાપ્રવાસ દરમ્યાન ટ્રેનમાં યા તીર્થસ્થળોએ તીર્થમાહાત્મ્ય શ્રવણ તેમજ કથા-વાર્તાનો લાભ સંતોની અમુતવાણી દ્વારા સંપૂર્ણ યાત્રાપ્રવાસમાં મળતો રહેશે.

ભોજન વ્યવસ્થા : કિચનકારથી સજ્જ સ્પેશ્યલ ટ્રેનમાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની આજ્ઞા પ્રમાણે શુદ્ધ અને ગાળી-ચાળીને પવિત્રપણે ઠાકોરજીનો થાળ ધરીને બંને સમય સ્વાદિષ્ટ સાત્ત્વિક ભોજન તથા સવારે દૂધ-નાસ્તો પીરસવામાં આવશે. ખાસનોંધ : યાત્રાપ્રવાસમાં કોઈને પણ બજારપાઘ પદાર્થ યા ડુંગળી-લસણ વગેરે ચીજવસ્તુઓ ટ્રેનમાં લાવવા દેવામાં આવશે નહિ.

દર્શન તથા વાહન વ્યવસ્થા : ✦ રેલ્વે સ્ટેશનથી યાત્રાપ્રવાસ સૂચિના દર્શનીય સ્થાનોએ જવા આવવાના ખાસ સ્પેશ્યલ બસો વગેરે મુકવામાં આવશે. તે વાહન વ્યવસ્થાનો ટીકીટ ખર્ચમાં સમાવેશ થઈ જાય છે. ✦ ટીકીટમાં હોડી, ડોલી, ઘોડા, ટાંગા તથા જોવાલાયક સ્થળોની પ્રવેશ ફી વગેરેનો સમાવેશ થતો નથી. ✦ સ્થાનિક ટ્રાફિકના નિયમો પ્રમાણે બસનો પ્રવેશ માન્ય હશે ત્યાં સુધી જશે અને સાંકડા માર્ગો ઉપર બસ ન જઈ શકે ત્યાં ચાલીને કે પોતપોતાની રીતે જવાનું રહેશે.

તા.ક. જો કોઈ ભક્તજન આ ટ્રેનયાત્રામાં નામનોંધાવશે તેમને ૨૦૦૬માં યોજાયેલ 'ઉત્તર-પૂર્વ ભારતની ટ્રેનયાત્રા (ભાગ- ૧ થી ૬)' વી.સી.ડી. ભેટ આપવામાં આવશે.

બુકિંગ માટે સંપર્ક :- ૧. શ્રી સ્વા. મંદિર - સરધાર, ફો. ૦૨૮૧-૨૭૮૧૨૧૧, ૮૮૭૮૭૫૮૫૦૩. ૨. શ્રી સ્વા. મંદિર - ડોંબીવલી, ફો. ૦૨૫૧-૨૪૫૩૮૭૫, ૨૪૨૦૬૮૦. ૩. શ્રી સ્વા. મંદિર - અમરેલી, ફો. ૦૨૭૯૨-૨૨૦૫૦૧. ૪. શ્રી સ્વા. મંદિર - ભગસરા-ખોપાળા, ફો. ૦૨૭૯૬-૨૨૨૫૪૧, ૦૨૮૪૭-૨૮૨૦૩૭. ૫. શ્રી સ્વા. મંદિર - શ્રીજીનગર - સુરત, ફો. ૮૮૭૮૭૫૮૫૧૩. ૬. શ્રી સ્વા. મંદિર - મલાડ, ફો. ૦૨૨-૨૮૮૮૮૮૪૨. ૭. શ્રી સ્વા. મંદિર - ભોરિવલી, ફો. ૦૨૨ ૨૮૮૦૩૭૧૭. ૮. શ્રી સ્વા. મંદિર - વરજાંગ જાળિયા, ફો. ૮૮૭૯૬ ૮૧૮૮૬. ૯. ધર્મવલ્લભ સ્વામી - વડતાલ, ફો. ૮૮૨૫૧ ૩૪૧૦૮. ૧૦. મનસુખભાઈ દહિસર, ફો. ૦૮૮૩૩૫ ૧૫૧૭૨. ૧૧. નાથાલાલ તથા ગોરધનભાઈ - અમદાવાદ, ફો. ૮૮૨૫૦ ૪૮૧૦૮. ૧૨. ઈશ્વરભાઈ - અમદાવાદ, ફો. ૮૮૨૫૦ ૪૪૧૦૮. ૧૩. દુર્લભજીભાઈ - નવસારી, ફો. ૮૩૨૮૮ ૮૮૨૭૬. ૧૪. અશોકભાઈ વિદ્યાનગર, ફો. ૮૮૭૮૭૫૮૫૧૪. ૧૫. કાંતિભાઈ તથા કરશનભાઈ - પુના, ફો. ૦૮૪૨૨૦૦૮૧૬૪.

નાસિક

તિરૂપતિ બાલાજી

શિવકાંચી-વિષ્ણુકાંચી

ભૂતપૂરી

શ્રીરંગદ્વાર

રામેશ્વર

કન્યાકુમારી

:: દર્શનીય તીર્થસ્થળો ::

નાસિક :- ગોદાવરી સ્નાન, કુંભપર્વનું તીર્થધામ, શ્રી રામચંદ્રજીના વનવાસનું નિવાસ સ્થાન પંચવટી, સીતાગુફા, કાલારામમંદિર, ગોરારામમંદિર, તપોવન આશ્રમશ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર તથા મુક્તિધામ. (મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય)

ત્રંબકેશ્વર જ્યોતિર્લિંગ :- બાર જ્યોતિર્લિંગમાં એકનમસ્થાન ધરાવતા ભગવાન શ્રી શિવશંકરના જ્યોતિર્લિંગ ત્રંબકેશ્વરના દર્શન. (મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય)

પંઢરપુર :- ચંદ્રભાગા નદીમાં સ્નાન, ભગવાન શ્રી વિઠ્ઠલનાથજીનાં દર્શન, નીલકંઠવર્ણીનું પ્રસાદીનું સ્થાન. (મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય)

તિરૂપતિ બાલાજી :- ભગવાન શ્રી તિરૂપતિ (લક્ષ્મીપતિ) બાલાજીનું ભવ્ય મંદિર, સુવર્ણના ધુમ્મટવાળું ભારતનું જ નહિ પરંતુ વિશ્વભરનું સૌથી સમૃદ્ધ મંદિર, તિરૂમાલા પર્વત ઉપરનાં દર્શનીય સ્થાનો તથા તળેટીમાં શ્રી ગોવિંદરાજ મંદિર, નીલકંઠવર્ણીના વનવિચરણની પ્રસાદીસ્થાન વ્યંકટાદ્રિ. (આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય)

મહાબલીપુરમ :- આ સ્થાનમાં પાંચરથ, કૃષ્ણમંડપ, પાંડવ મંદિર, ધર્મરાજ મંડપ, વરાહ મંડપ અને સમુદ્ર કિનારે સીસોર મંદિર વગેરેમાં નમૂનાદાર પ્રાચીન શિલ્પકળાઓ જોવા મળે છે. (તામિલનાડુ રાજ્ય)

પક્ષીતીર્થ :- અનેક વર્ષોથી બપોરનું પ્રસાદભોજન જમવા આવતા દેવીપક્ષી દર્શન, પર્વતની ટોચ ઉપર બપોરના દર્શન (તામિલનાડુ રાજ્ય)

શિવકાંચી (વિષ્ણુકાંચી) :- કાંચીપુરમ્ દક્ષિણનું પવિત્ર તીર્થધામ, જુના સમયમાં નજીક નજીક વસેલા બે તીર્થધામશિવકાંચી તથા વિષ્ણુકાંચી, બંને જગ્યાએ દક્ષિણ શૈલીમાં ગોપુરમ્ (ભવ્ય પાંચ માળના દરવાજાવાળું મંદિર). ગોપુરમ્ ઉપર ઈતિહાસ તથા જીવન દર્શન- રાજ દર્શન કરાવતું પુરાતન સ્થાપત્ય-પૂર્ત કલાનું નકશીકામ, દક્ષિણ ભારતનું નમુનેદાર શૈલીભર્યું ગામ. (તામિલનાડુ રાજ્ય)

ભૂતપુરી :- રામાનુજાચાર્યનું જન્મસ્થાન, વિશિષ્ટાદ્વૈત મત પ્રવર્તનનું મુખ્ય સ્થાન, શ્રી વૈષ્ણવ સંપ્રદાયનું મુખ્ય તીર્થધામતથા શ્રી નીલકંઠ વર્ણીના વનવિચરણનું પ્રસાદીનું સ્થાન. (તામિલનાડુ રાજ્ય)

ગ્રીચીના પલ્લી :- દક્ષિણ ભારતનું ભવ્ય શહેર, ગણેશજીનું ભવ્ય મંદિર (પર્વત ઉપર શહેરમાં) તામિલનાડુ રાજ્ય.

શ્રીરંગદ્વાર :- ભગવાન શ્રીરંગનાથજીનું ભવ્ય મંદિર તથા દક્ષિણ ભારતની ગંગા સમાન કાવેરી નદીનું પવિત્ર તીર્થ સરીતામાં સ્નાન, શ્રી રામાનુજાચાર્યનું દિવ્યદેહથી સદા પ્રત્યક્ષ સંનિધિ તેમજ શ્રી નીલકંઠ વર્ણીના વનવિચરણનું પ્રસાદીનું સ્થાન. (તામિલનાડુ રાજ્ય)

રામેશ્વર :- ભગવાન શ્રી શિવશંકરનું ભગવાન શ્રી રામચંદ્રજીએ પધરાવેલ જ્યોતિર્લિંગ, અતિ ભવ્ય મંદિર અને વિશાળ પરિક્રમા, ૨૪ કુપ સ્નાન, સ્ફટિક શિવલીંગ દર્શન, સમુદ્ર સ્નાન. શ્રી નીલકંઠ વર્ણીના વનવિચરણનું પ્રસાદીનું સ્થાન. (તામિલનાડુ રાજ્ય)

કન્યાકુમારી :- કુમારીકા ક્ષેત્રનું મહિમા સભર સ્થાન, ભારતનો દક્ષિણ દિશાનો સૌથી છેલ્લો છેડો, અરબી સમુદ્ર, હિંદ મહાસાગર તથા બંગાળાનો ઉપસાગર આ ત્રણ સમુદ્રનો ત્રિવેણી સંગમ, સ્વામી વિવેકાનંદ રોક. શ્રી નીલકંઠ વર્ણીના વનવિચરણનું પ્રસાદીનું સ્થાન. (તામિલનાડુ રાજ્ય)

ઊંગ્લોર :- વિધાનસભા ભવન (બહારથી), હાઈકોર્ટ કબનપાર્ક, મ્યુઝિયમ, બુલ મંદિર, ટીપુ સુલતાન હવેલી, ઈસ્કોન મંદિર વગેરે... (કર્ણાટક રાજ્ય)

મૈસુર :- મહારાજા ખેલેસ, મૈસુર ઈમ્પોરિયલ, ચામુંડા હીલ, શ્રીરંગ પટ્ટનમ્-ટીપુ સુલતાન મહેલ, શ્રીરંગ સ્વામી મંદિર, કૃષ્ણરાજ સાગર, વૃંદાવન ગાર્ડન વગેરે... (કર્ણાટક રાજ્ય)

ખાસનોંધ :- આ ટ્રેનયાત્રાનું બુકિંગ તા. ૨૩-૧૨-૦૭ સુધી કરવામાં આવશે. જેની દરેક ભક્તોએ નોંધ લેવી.

શ્રી હરિકૃષ્ણ મહારાજ-વડતાલધામ

॥ શ્રી સ્વામિનારાયણો વિજયતેતરામ્ ॥

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના શુભ આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના દિવ્ય સાંનિધ્યમાં

શ્રી ક્વામિનારાયણ મંપ્રદાય દક્ષિણ વિભાગ શ્રી લક્ષ્મીનારાયણદેવ દુવઠ મંડળ આયોજીત ભોમનાથથી વલભાઠ મુઘી

સર્વદર્શન શાંતિ યાત્રા

પ.પૂ. આચાર્ય મહારાજશ્રી

તારીખ : ૨૯-૧૧-૦૭ થી

૩-૧૨-૦૭ સુધી

પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની પ્રસન્નતાથી સ.ગુ. ઉપેન્દ્રાનંદ સ્વામીએ ગામપારીખામાં પધરાવેલા ભગવાન શ્રીહરિના પવિત્ર ધર્મકુળના કુળદેવ અતિ પ્રતાપી શ્રી કૃષ્ણજીન દેવની સ્થાપનાનો

॥ સાર્થ શતાબ્દી મહોત્સવ ॥

તા.૧૧-૧૨-૦૭ માગશર સુદ - ૨ થી તા.૧૫-૧૨-૦૭ માગશર સુદ - ૬

:: વિધિવિધ કાર્યક્રમો ::

સુવર્ણ કળશ, ધ્વજદંડ, સિંહાસન પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ પંચાલ પારાયણ - મારુતિયાગ યજ્ઞ
અધ્યક્ષ :- વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રી
ઉપાધ્યક્ષ :- પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રી - વડતાલ

આયોજક :- શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર - પારીખા, તા. ડભોઈ, જી. વડોદરા. ફો.નં. ૦૨૬૬૩ - ૨૨૬૬૬૮

પવિત્ર ધનુમાસ માસમાં ભાવનગરને આંગણે..

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રી તથા પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના શુભ આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ધર્મકુળ આશ્રિત સમસ્ત મહિલા સત્સંગ મંડળ - ભાવનગર દ્વારા આયોજીત

॥ શ્રીમદ સત્સંગિજીવન સપ્તાહ પારાયણ ॥

-- પ્રારંભ :-

તા. ૧૬-૧૨-૦૭ માગશર સુદ - ૭

-- વકતા :-

પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી - વડતાલ (હાલ-સરધાર)

-- પૂર્ણાહુતિ :-

તા. ૨૨-૧૨-૦૭ માગશર સુદ - ૧૩

સંપર્ક ફો.નં. :- અમરશીભાઈ - ૨૨૦૮૭૮૬, મુકેશભાઈ - ૯૩૨૮૪૮૨૨૨૫, ઝવેરભાઈ - ૯૮૨૮૨૪૭૪૪૧

પધારો શ્રીજીમહારાજનું મહાન પ્રસાદિભૂત તીર્થધામ સરધાર...

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રી તથા પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના શુભ આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે કરેલ શાકોત્સવની ઝાંખી કરાવતો

॥ ભવ્ય શાકોત્સવ, સરધાર - ૨૦૦૭ ॥

તા. ૨૩-૧૨-૨૦૦૭, માગશર સુદ - ૧૫

પ્રયોજક :- પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી - વડતાલ (હાલ-સરધાર)

સ્થળ :- 'શ્રી સ્વામિનારાયણ ભાગ' સરધાર, તા.જી. રાજકોટ. ફો.નં. ૦૨૮૧ - ૨૭૮૧૨૧૧, મો. ૯૮૭૯૫૮૫૦૩

પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના શુભ આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી સરધારધામને આંગણે બારમી શ્રી સ્વામિનારાયણ સત્સંગ છાવણી - ૨૦૦૭

૧. પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીના કંઠમાં ૨૫ તોલા શુદ્ધ સોનાનો હાર શ્રી સ્વા.મંદિર - સરધાર વતી પહેરાવતા પૂ. સ્વામીશ્રી તથા વડિલ સંતો તથા મંદિરના ટ્રસ્ટીશ્રીઓ. ૨. છાવણીમાં પધારેલ ભક્તજનોને આશીર્વાદ પાઠવતા પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી. ૩/૪. છાવણી દરમ્યાન વિવેચન થયેલ વચનામૃત વડતાલ-લોયા પ્રકરણ તેમજ વંદુ સહજાનંદ રસરૂપ...ની ડી.વી.ડીનું વિમોચન કરતા પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી તથા પૂ. સંતો. ૫. નૂતન શિખર બધ્ધ મંદિરમાં ચાલી રહેલ અખંડ ધૂનમાં પધારેલ પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીનું સ્વાગત કરતા પૂ. સ્વામીશ્રી. ૬. અખંડ ધૂનમાં અંતિમધૂન બોલાવીને ધૂનની પૂર્ણાહુતિ કરતા પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી. ૭. બાર દિનાત્મક છાવણીનો નિત્ય લાભ લેતા વિશાળ હરિભક્ત સમુદાય. ૮. છાવણી અંતર્ગત યોજાયેલ શેરડી મહોત્સવમાં પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીને શેરડી જમાડતા પૂ. સ્વામીશ્રી તથા શેરડીનો પ્રસાદ લેતા પૂ. સંતો તથા હરિભક્તો.

છબીકલા : નીતીનભગત હિરાણા - મો. ૯૪૨૮૦૫૮૮૦૧, ૯૯૨૫૦૩૦૨૫૦

પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના શુભ આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી સરધારધામને આંગણે બારમી
શ્રી સ્વામિનારાયણ સત્સંગ છાવણી - ૨૦૦૭

૧. બાર દિનાત્મક સત્સંગ છાવણીમાં નિત્ય વહેલી પરોઢિયે પ્રભાતમાં ફેરીમાં જોડાતા સંતો-ભક્તો. ૨. જ્ઞાનગોષ્ઠીમાં ધ્યાનનું માહાત્મ્ય સમજાવતા પૂ. સ્વામીશ્રી. ૩. અનુદાનમાં ધ્યાનમગ્ન ભક્તજનો. ૪. પ્રશ્નોત્તરી કાર્યક્રમનો લાભ લેતા ભક્તજનો તથા ભક્તોના આધ્યાત્મિક પ્રશ્નોનું સમાધાન કરતા પૂ. સ્વામીશ્રી. ૫. સાયંકાળે સ્તુતિ-પ્રાર્થનામાં કરતા ભક્તજનો. ૬. છાવણી દરમ્યાન વચનામૃતનું રસપાન કરાવતા વચનામૃતના રહસ્યપ્રદાતા પૂ. સ્વામીશ્રી. ૭. નૂતન વર્ષના પવિત્ર દિવસે સ્નેહમિલનમાં પૂજન-અર્ચનનો લાભ લેતા પૂ. સંતો-પાર્ષદો તથા ભક્તજનો. ૮/૯. છાવણીમાં પધારેલ ભક્તસમુદાય સાથે સરધારધામના પ્રસાદિસ્થળોના દર્શને જતા પૂ. સ્વામીશ્રી તથા સંતો. ૧૦. જુના મંદિરે ઠાકોરજી સમક્ષ ધરાવવામાં આવેલ અન્નકૂટની આરતી ઉતારતા પૂ. સ્વામીશ્રી. ૧૧. લાભપાંચમમાં શુભ દિવસે સમૂહમાં સંધ્યાઆરતીનો લાભ હરિભક્ત સમુદાય. ૧૨. રાત્રિકાર્યક્રમમાં રાસોત્સવમાં ખેલતા રાજકોટના નવયુવાન ખેલેયાઓ.

**વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ઇ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના
શુભ આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી યોજાયેલ વિવિધ કાર્યક્રમોની તસ્વીર દર્શન**

૧. ગઢપુરમાં શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ આદિક દેવોનો અભિષેક કરતા પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી. ૨. ગઢપુરમાં વાર્ષિક પાટોત્સવ પ્રસંગે મંદિરમાં વિરાજમાન દેવો સમક્ષ ધરાવેલ અત્રકૂટ દર્શન. ૩. પાટોત્સવ પ્રસંગે સત્સંગ સભામાં ભક્તજનોને આશીર્વાદ પાઠવતા પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી. ૪. પાટોત્સવ પ્રસંગે પધારેલ પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીના આશીર્વાદાત્મક અમૃતવચનોનું પાન કરતા હરિભક્ત સમુદાય. ૫. ખોપાળા મંદિરમાં વિરાજમાન દેવોની આરતી ઉતાપતા પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી. ૬. ખોપાળામાં તૈયાર થયેલ નૂતન સભામંડપના મુખ્ય પ્રવેશદ્વારનું વેદોક્તવિધિથી પૂજન કરી ઉદ્ઘાટન કરતા પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી. ૭. ખોપાળા સભામંડપમાં ઉદ્ઘાટન પ્રસંગે પધારેલ પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીનું સ્વાગત કરતા પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી લક્ષ્મીપ્રસાદદાસજી. ૮. પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીની દિવ્ય અમૃતવાણીનો લાભ લેતા ભક્તજનો.